

TRO OG TJENESTE

Et festskrift

VED DET NORSKE DIAKONHJEMS 75 ÅRS JUBILEUM

UTGITT AV

DIAKONHJEMMETS STYRE

REDIGERT AV

SIGURD HEIERVANG

DIAKONHJEMMETS SYKEHUS
MEDISINSK BIBLIOTEK
TORGENVN. 30 - OSLO 3

Innhold

Kjærlighetens høysang 1. kor. 13.

Diakoni — kirkens kjærlige hender

Av Bjørgvin biskop, Per Juvkam

Det norske Diakonhjem 75 år

En historikk av Diakonhjemmets forstander, pastor Sigurd Heiervang

De norske diakoners Broderforbund 50 år

En historikk av diakon, bestyrer Harry Moen

Diakonene i arbeid

Av direktør for Norsk Koreaforenings barnehospital i Mokpo, diakon Godtfred Rekkebo

Sosiallovgivning og sosiale tiltak

Av stortingsmann, formann i Stortingets sosialkomite, redaktør Egil Årvik

Diakoniråd for Den norske kirke

Av generalsekretær i Oslo Indremisjon, pastor Andreas Grasmo

Diakoni i internasjonalt format

Av direktør for Det lutherske Verdensforbunds sosiale seksjon, pastor Eugen Ries

Frivillig humanitært arbeid i Norge

*Av kontorsjef i Nasjonalforeningen for Folkehelsen,
cand. jur., diakon Ole Martin Larsen*

Pionerer i barmhjertighetens tjeneste

Av journalist i Aftenposten Harald Stene Dehlin

Hilsener fra kirker i utlandet

Etterord

Av formannen i styret for Det norske Diakonhjem, h. r. adv. Wilh. Beck

Tabula Gratulatoria

Annonser

Aas & Wahls Boktrykkeri, Oslo.

Kjærlighetens høysang 1. kor. 13.

Om jeg taler både menneskers og englers tungemål, men ikke har kjærlighet, da er jeg en drønnende gongong eller et skingrende bekket. Om jeg har profetgave og kjenner alle hemmeligheter og eier all kunnskap, og om jeg har all tro, så jeg kan flytte fjell, men ikke har kjærlighet, da er jeg ingenting. Og om jeg gir til brød for fattige alt det jeg eier, og om jeg ofrer meg selv på bålet, men ikke har kjærlighet, da gagnar det meg ingenting.

Kjærligheten er tålmodig, og den er velvillig. Kjærligheten misunner ikke, den skryter og brisler seg ikke.

Kjærligheten gjør ikke noe usømmelig. Den søker ikke sitt eget, blir ikke bitter, og den glemmer ikke på det onde. Den gleder seg ikke over urett, men gleder seg over sannhet. Kjærligheten holder ut med alt, tror alt, håper alt, og tåler alt.

Kjærligheten faller aldri bort. Om det er profetgaver, så skal de forsvinne; om det er tungetale, så skal den tie; og om det er kunnskap, så skal den ta slutt. For vi skjønner stykkevis, og vi taler profetisk stykkevis. Men når det fullkomne er der, da faller det bort som ikke er helt.

Da jeg var barn, talte jeg som et barn, tenkte jeg som et barn, forsto jeg som et barn; men da jeg ble mann la jeg bort det barnslige. Nå ser vi som i et speil, i en gåte, men da skal vi se ansikt til ansikt. Nå kjenner jeg stykkevis; men da skal jeg kjenne fullt ut, liksom jeg selv er fullt ut kjent. Så blir da disse tre stående: tro, håp og kjærlighet; men størst blant dem er kjærligheten.

1. Kor. 13.

Diakonien — kirkens kjærlige hender

Av Bjørgvin biskop Per Juvkam

Det er jubileumsår for Det norske Diakonhjem. På første dag i dette året talte dagens tekst om navnet Jesus, som verdens frelser skulle bære. I det ene ord samles alt. Alt det som Gud ville verden og menneskene, er sagt og gjort ved Jesus Kristus i hans liv på jorden.

Vi kan godt forstå predikanten D. L. Moody, når han på tittelbladet i sin Bibel hadde skrevet det ene ord: *Jesus*. Det sier på sitt vis det samme som apostelen Johannes, som begynner sin fortelling om ham slik: «I begynnelsen var Ordet, og Ordet var hos Gud, og Ordet var Gud.» Spørres det hvem og hvordan Gud er, viser hele Bibelen til Jesus. Spørres det hva menneskelivet og hva mening det har, pekes det igjen på ham. Spørres det hvor Jesus finnes i dag, pekes det på menigheten eller kirken, som kalles «Kristi legeme».

Når Jesus selv skal sammenfatte hva han var og gjorde, og si hva det går ut på, griper han til ordet *diakoni*. «Jeg er blitt iblant eder som en der tjener,» sa han til disiplene den siste kvelden (Luk. 22,27). Hva som ligger i denne guddommelige diakoni, hører vi mer om hos Paulus: «... og (Jesus) tok en tjeners skikkelse på seg, idet han kom i menneskers lignelse, og da han i sin ferd var funnet som et menneske, fornedret han seg selv, så han ble lydig inntil døden, ja korsets død» (Fil. 2,7-8).

Diakoni i denne guddommelige utgave går ut på at verdens skaper og herre ga seg til kjenne som en der tjener oss. Hele åpenbaringen i Jesus Kristus fremstilles som Guds «diakonia» til vår frelse. Dette var samtaleemne den siste kvelden Jesus var hos disiplene. Selv står han ved slutten av sitt jordliv. Nå kalles det på *en kristenmenighet*, slik som vi hører det i Jesu siste bønn: «Liksom du har utsendt meg til verden, har også jeg utsendt dem til verden, og jeg helliger meg for dem, forat også de skal være helliget i sannhet» (Joh.

17, 18-19). At vi helliges i sannhet, vil si at vi innvier oss til tjeneste etter Jesu forbilde. Det er blitt mulig fordi han først tjener oss, gir oss syndenes forlatelse og gjør oss til Guds barn.

Den som møtte Jesus, hørte ikke bare et ord om Gud. Ordene var saktens skjønne og sanne, om det bare hadde vært ord. Så og med kirken, om den bare hadde et ord å forkynne. Men Jesus innskrenket seg aldri til bare å tale om Gud. Han *var* Guds ord, sa Johannes — hans ord om Gud og hans liv i Gud var ett og uadskillelig. Hans tanke og hans tale, hans hjerte og hans hender — i hele Jesu liv er Gud i virksomhet. Ingen enkelt del av dette, men sammen gir det en fremstilling av hva vi skal vite om Gud. På samme måte må det fortsette i kirkens liv. Kirken forkynner Kristi ord. Men kirken fortsetter også der hvor *Jesu barmhjertige hender* ble naglet til korset.

Apostlenes gjerninger forteller hvordan diakonibehovet brøt gjennom i apostelkirken (kap. 6). Det var så voldsomt at det i første omgang holdt på å gå ut over forkynnelsen. De tolv kalte disippelflokken sammen, og gjorde gjeldende at det ikke var tilrådelig at de selv skulle forlate Guds ord. Resultatet var at menigheten så ut noen som var skikket for oppgaven og som apostlene innsatte til å røkte dette embete. I vår kirke har problemet vært det omvendte. Reformasjonen fant inn igjen til kjernen i evangeliet, som er syndenes forlatelse for Jesu skyld. Når denne hovedsannhet var blitt fordunklet i kirkens liv, skyldtes det at Guds ord var blitt fordunklet. Derfor kan vi ikke nok betone ordets betydning som veiledning til frelse. Vår kirke ble ordets kirke. Diakonien derimot kom i skyggen, og det er lett å se hvorfor. Den ble forvist til å være en særoppgave i kirkens liv. Tankegangen er enkel og logisk: Gud har tjent oss med syndenes forlatelse, så er det også vår skyldighet å tjene, dvs. øve diakoni.

På denne måten mister diakonien sin *forankring i sentrum*. Da hører den ikke lenger hjemme i evangeliet, som et ledd i oppgaven å levendegjøre Kristus og formidle møtet med Gud. I så fall er diakonien noe kirken godt kunne gi fra seg og overlate den som en sosialoppgave til samfunnet. I så fall er diakoni da ikke lenger noen nødvendighet for kirken, bare folk allikevel vil høre hva kirken sier. Og om kirken allikevel øver diakoni, så kan diakonien da ikke helt ut godtas som fullverdig kirkelig funksjon uten vitnesbyrdet i ord.

For hundre år tilbake skjedde noe stort i den lutherske kirke. Den oppdaget at den kjørte på et smalere spor enn Det nye testamente. Ved de nådegaver som Gud gir, heter det der, skal menigheten «*fullkommengjøres til tjeneste-*

gjerning» (Ef. 4,12). Igjen møter vi — som hos Jesus — ordet «diakonia». I Jesu forkynnelse var det ikke tale om å meddele en blott og bar viten om Gud, som vi skulle tilegne oss og bringe videre, heller ikke om en ren forstandsmessig visshet om Gud. Det gjelder en veg vi har å gå. Og dersom vi ikke vil gå den vegen, har vi slett ikke noe løfte hverken om å eie kunnskapen klart eller å vite noe med visshet.

«Følg meg!» sa Jesus. Han vil trekke oss inn i en ny verden, samfunnet av dem som tror på ham og venter på hans gjenkomst. Hele kirkens liv vitner om riket som er i frembrudd. Like lite som vi i Jesu eget liv kan skjelne mellom ord og handling, forkynnelse og ferd, like umulig er det å innføre en rangordning mellom ordets og håndens tjeneste i kirken. Hver på sin måte peker de hen på ham, og først sammen formidler de hele den åpenbaring av Gud som trer oss i møte i mennesket Jesus Kristus.

La oss understreke dette ved å peke på et enkelt trekk i Bibelens bilde av Jesus som verdens frelser. «Sannelig våre sykdommer har han tatt på seg og våre piner har han båret! —» (Es. 53,4). Det er et uventet trekk hos fremtidens frelserskikkelse, som man ventet skulle fremstå med kongelig myndighet og yppersteprestelig prakt. I stedet stiger han fram for det profetiske øye som «en mann full av piner og vel kjent med sykdom». Det nye testamente ser oppfyllelsen av dette og liknende profetord i Jesu helbredelser av de syke. Guds sønn gjorde seg delaktig med oss både i vår synd og i vår lidelse. Hva synden angår, hadde Menneskesønnen makt på jorden til å forlate og utslette den (Matt. 9,6). Lidelsen derimot kunne han ikke utslette. Tross dette gjør Jesus seg til ett med oss også i den. I Jesu kjærlige hender og hans delaktighet i vår håpløse lidelse ligger den mest inntrengende, håndgripelige og derfor aller mest overbevisende stadfestelse av Guds grenseløse og alt overvinnende kjærlighet. Evangeliet ser en sammenheng mellom Jesu helbredelser og *den endelige forløsning*. Den legemlige hjelpen er foreløpige virkninger av en fullkommen forløsning fra synden og alle dens følger som kommer, og som Kristi frelsesverk sikter fram til. Det er særlig tilfelle hos Matteus. Men også i Johannesevangeliet kommer den samme tanke til uttrykk når han om Jesu undergjerninger bruker ordet «tegn». I ordet ligger at betydningen ikke innskrenker seg til det som skjedde i øyeblikket, men at begivenheten peker ut over seg selv. Den peker hen på ham som formidlet Guds kraft til det syke legeme, og den peker fra lidelsens verden fram til en tilstand som begivenheten i seg selv bare er et forvarsel om.

«— *I er varselsmenn!* —». Ordene skriver seg fra en englehilsen til noen som sto i menighetens tjeneste i den gamle pakt (Sak. 3,8). Tjenesten i seg selv var visst ikke så stor eller merkverdig at den tellet synderlig i en engels øyne. Men den var et varsel om noe langt annet og større som skulle komme.

Denne hilsen vil jeg låne av englemunn, og rette den til Det norske Diakonhjem ved jubileet. Grunnleggelsen var i sin tid vitnesbyrd om en vekkelse som bredte seg på norsk kirkemark. Enda større er den stille gjerning som diakonene har gjort gjennom 75 år. Aller størst er at kirkens kjærlige hender fra dag til dag varslers den kommende forløsning. Det finnes et lidelsens fellesskap på jorden. I det ville Menneskesønnen stige inn, og diakonen vil stige i hans spor. Når Menneskesønnen engang kommer i sin herlighet, skal han slite lidelsens lenker med mektig hånd. Om dette vil kirkens kjærlige hender bære bud.

Diakonien står på sitt vis i åpenbarings tjeneste som forkynnelse gjør det på sitt. Når det gjelder tjeneste ellers i verden, vil det så lett blande seg inn et moment av fortjeneste. Verst er det når lønnsomheten sniker seg inn som motiv hos den som tjener. Han vil ikke bare tjene, men tjene på det. For diakonien er dette utelukket. Den bærer evangeliets signatur: «For intet har I fått det, for intet skal I gi det!» Diakonien vil ikke engang vite av det bimotoiv at tjenesten skal lønne seg i form av frelste sjeler. Selv om motivet i og for seg er aldri så godt, er diakonien da ikke lenger uttrykk for evangeliet i dets enhet, som nåde, som ufortjent gave. Diakonien vil bare være med og åpenbare Gud for menneskene, slik som Jesus gjorde det i sitt liv. Men da kommer tanker om lønnsomhet eller vederlag overhode ikke i betraktning.

Hvis det er noen som synes at her pløyes for dyp en fure mellom diakoni og forkynnelse, frykter jeg ikke for det. Begge står de i frelsens tjeneste, det som vi til å begynne med kalte Guds diakonia. På ett område blir det særlig tydelig at de hører sammen — ikke bare i det felles mål å tjene mennesket, heller ikke bare i det felles motiv å tjene Kristus, men i praktisk utøvelse av tjenesten. Ordets og de barmhjertige henders tjeneste bøyes sammen i *sjelesorgen*.

En forkynnelse uten sjelesørgerisk sikte er ingen rett forkynnelse. Den finner ikke mennesket der hvor det er. Diakoni uten sjelsorg er heller ingen rett diakoni. Den finner nok mennesket der det er, men mister selv sin egenart. Da blir diakoni bare kirkens bidrag til de sosiale tiltak som trenges. Det er saktens betydningsfullt nok. Men i sjelsorgen — i dette ords rette forstand

— vandrer de to sammen. Begge er de satt til å åpenbare Kristus. Begge bærer de i seg den alterild som brenner hos dem som er kalt og innviet til hans tjeneste. Sammen er de uttrykk for Guds vilje til *frelse for hele mennesket*.

Å bære vitnesbyrd om dette er kirkens oppgave i verden. Ingen ting kan da erstatte kirkens barmhjertige hender.

Det norske Diakonhjem 75 år

Av forstander Sigurd Heiervang

Av hjemlig jord

Det 19. århundre er en stor tid for kirke og kristenliv i Norge. Virkningen av vekkelsen ved Hans Nielsen Hauge (1773—1824) skapte aktivitet og selvstendighetstrang i kristenfolket. En sluttet seg sammen i foreninger og arbeidslag for å ta opp kristelige oppgaver innen indre- og ytre misjon, blant barna gjennom søndagsskolen og for de unge gjennom det kristelige ungdomsarbeid.

De første kristelige ungdomsskoler ble startet, og det kristelige avholdsarbeid var med å gi den nye aktivitet en sosial tendens og et samfunnsmessig ansvar.

En kristen vekkelse ved professor Gisle Johnson (1822—1904) satte sitt preg på teologer og prester og ga den kirkelige forkynnelse en sterkere evangelisk tone og en større sjelesørgerisk omsorg for menighetene.

Det nye friske liv skapte også en viss spenning innen kirken som var sterkt bundet i forholdet til statsmakten og til en viss grad dominert av et konservativt embetssyn.

Den demokratiske bevegelse i folket, som var også en frukt av bevegelsen ved H. N. Hauge, skapte en reformtrang når det gjaldt kirkens organisasjon og ordninger. Det var særlig tanken på en fri folkekirke som samlet interessen. Og det var frihet for den lege forkynnelse og det kristelige lekmannsarbeid som kom til å brytes mot det gamle embetssyn. En viss *modus vivendi* ble skapt gjennom det såkalte nødsprinsipp, og bibelbud sendtes ut for å spre bibler og forkynne Guds ord, særlig i avsidesliggende strøk av landet. Også av disse såmenns arbeid kunne det gro tanker om et selvstendig kristelig og sosialt arbeid frem. Som et eksempel kan nevnes bibelbud Sivert Sogge og hans opprettelse av det lappiske barnehjem i Kvenangen. Dette var i virkeligheten den første spire til Norsk Finnemisjon.

Stivhet og tranghet i kirken var med å gi støtet til opprettelse av frivillige, kristelige organisasjoner som dels viste seg «i og med, men ikke under kirken», til dels organisasjoner som bevisst ville stå i et friere forhold til kirke og embete.

Så kan vi sammenfattende si, at det store, frivillige kristelige arbeid som er i gang i det 20. århundre har sine røtter i det 19. århundre med dets rike og sterke kristenliv.

Det er disse forhold som også danner den åndelige forutsetning for Det Norske Diakonhjem, og dets muligheter for å kalle på norsk ungdom til utdanning og tjeneste i diakonien.

En sterk impuls til opprettelse av et diakonhjem og til å ta opp diakongjerningen fikk en også gjennom den kvinnelige diakoni som hadde begynt sitt arbeid i 1868 ved Cathinka Guldborg og hennes medarbeidere. Diakonissehuset hadde skapt den moderne sykepleie i Norge.

Det må også nevnes at en inspirasjon til mannlig diakoni gikk ut fra den kristelige oppdragelsesanstalt som J. H. Wichern (1808—1881) hadde skapt ved Das Raue Haus i Hamburg i 1833.

Men i forhold til dette diakoniarbeid står Det norske Diakonhjem temmelig fritt i sitt opplegg av utdannelee og arbeid. Det var i langt større grad Diakonissehuset i Oslo som ble forbilde for Diakonhjemmets skole og sykehus.

Alt i alt kan man si at Det norske Diakonhjem er et tre som er vokst frem av hjemlig jord. Og vi sier dette med takknemlighet og glede.

Grunnlegningstiden 1890—1900

Meget arbeid i Guds rike er et langt stykke på vei et én-mannsverk. Her kan en bruke evangeliets ord: «Det fremsto en mann sendt av Gud». (Joh. 1, 6.)

For Det norske Diakonhjems vedkommende heter mannen Hartvig Halvorsen (1854—1910). Det var bondegutten, læreren, redaktøren, presten og organisasjonssekretæren, som tok initiativet. Han startet riktignok ikke det nye arbeid alene, men en kan trygt si at tanken fødtes hos ham. Og så fikk han Lutherstiftelsen (1868—1891) — det senere lutherske Indremisjonsselskap, hvis sekretær han var, med seg. Dermed knyttet han fremstående og betydelige menn innen kirken som Gisle Johnson m. fl. til grunnleggelsen av Diakonhjemmet. Det fikk sin betydning for bredden i tiltaket og for den kirkelige linje den nye institusjon kom til å følge. Den var i høy grad «i og med kirken,

men ikke *under* den». En ville utdanne lege-arbeidere for kirken, men så frem til en viss selvstendighet for de nye arbeidere, diakonene, i forhold til det geistlige embete. En må si at dette ikke lyktes og har heller ikke senere lyktes under de organisatoriske forhold som vår kirke har vært bundet av.

Et eget diakonembete i vår kirke er fremdeles et åpent spørsmål. En løsning av dette spørsmål er et viktig anliggende både for den mannlige diakoni og for kirken selv.

Tanken om et diakonhjem ble altså skapt innen det åndelige miljø som Lutherstiftelsen og dets menn representerte. Dette har også preget Diakonhjemmet i senere tider. Det er særlig fra vekkelens miljø det har kalt de unge menn, senere også kvinner, som skulle ta opp og videreføre diakonien i vårt folk. Og det var kristenfolket en forsøkte å samle om det nye og løfterike tiltak. Heller ikke dette har lyktes helt. Forbindelsen med Indremisjonen ble snart organisatorisk og dermed åndelig løsere, og da kirken som sådan heller ikke hadde større muligheter for å ta seg av den nye institusjon, kom Diakonhjemmet tidlig til å måtte stå på egne ben. Dette var kanskje fra en side sett en styrke, men en svakhet har det sikkert også vært. I det store, kristelige arbeid som organisasjonene etter hvert utfoldet, sto Diakonhjemmet som en liten institusjon med forholdsvis få og små muligheter til å følge med.

I «Søndagsblad for Den indre misjon» skriver Hartvig Halvorsen i 1887 en åpnings og programartikkel som pekte ut over Indremisjonens rent forkynnelsmessige oppgaver. Han søker her å mobilisere «alle levende kristne til en alminnelig verneplikt i kirkens redningsarbeid». Dette uttrykk med dets sosiale preg tyder på at Halvorsen tenker på et håndens barmhjertighetsarbeid ved siden av den oppbyggelsesmessige virksomhet, og allerede to år etter er denne tanke blitt så modnet at han sammen med hele Lutherstiftelsens styre kan sende ut et opprop om opprettelse av et norsk diakonhjem. Dette opprop som faktisk er det første historiske dokument på Diakonhjemmet ble under tegnet 20. november 1889.

Det arbeid det her tenkes på ses i relasjon til den velsignelsesrike tjeneste diakonissene hadde utført «Det er i det moderne samfunn, også i vårt land, hele egner av nødens og elendighetens store rike, hvortil kvinner ikke kan nå, men hvor kun menn kan oppta arbeidet.»

Så er den store tanke kastet ut i folket: Opprettelsen av et diakonhjem og en start for den mannlige diakoni i Norge. Planene for utdannelsen av diakoner var allerede utformet. Så tidlig som i artikkelen i «Søndagsblad» skrev Halvor-

sen: «diakonutdannelsen må være forenet med et rednings- og kjærlighetsarbeid». Det er altså det karitative barmhjertighetsarbeid det tenkes på. Det er Jesu henders tjeneste som i høyere grad skal gjøres ved siden av og sammen med Guds ords tjeneste.

Magdalenahjemmet 1890—1903

En vårdag i 1890, det var den 21. april, ble Det norske Diakonhjem åpnet. Bygningen var leiet av Diakonissehuset, som i en tid hadde drevet et magdalenahjem der.

Planen var å drive et pleiehjem for gamle, fattige og svake menn fra Christiania, og tiltaket kalte derfor også på en viss, om enn en begrenset kommunal interesse.

Åpningsdagen ble lagt til 21. april i takknemlig erindring om Wichern hvis fødselsdag det var. Han regnes som pioneren for den mannlige diakoni i nyere tid. Og Det norske Diakonhjem har sett seg som et ledd i dette arbeid selv om en som tidligere nevnt, har gått en selvstendig vei når det gjelder utdanning og tjeneste. Et pleiehjem var det som ble grunnlaget, og derfor kom tanken på en sykepleieutdanning for menn tidlig til å prege undervisningen. En flokk på 10 unge menn — det var 21 som hadde søkt — utgjorde Diakonhjemets første elevkull. Det store antall søkere viser at tanken om en mannlige diakoni hadde vakt en sterk gjenklang utover i folket.

Det var også en pionerånd hos de unge menn, som tok til takke med meget primitive forhold, selv målt med datidens mål. 2. juli kunne så hjemmet ta imot 12 gamle, og 23. oktober ble det høytidelig innviet av Oslo biskop, Essendrop.

Lokalene var imidlertid langt fra tilfredsstillende, og alt i 1893 ble Magdalenahjemmet ombygd til en medisinsk avdeling. Det kostet kr. 20000,—, som for en del ble skaffet til veie ved en kollektreise som forstanderens assistent cand. theol. Raaen, foretok. Det må sies å være en stor, rimeligvis for stor investering i en leiet bygning. Men 1. mai samme år kunne en åpne en medisinsk avdeling med overlege Kr. Jervell. Pastor Hartvig Halvorsen delte sin tid mellom sekretariatet i Lutherstiftelsen og forstanderstillingen ved Diakonhjemmet, men følte sterkt på at han måtte velge mellom disse to gjøremål. Så valgte han forstanderstillingen for å kunne føre det nye arbeid gjennom en lovende, men også krevende starttid. Det var i 1894.

Magdalenahjemmet

I forhold til Indremisjonen kjentes det som en nødvendighet å frigjøre institusjonen. Begge parter var enige om dette, og fra 10. desember 1891 ble Det norske Diakonhjem en selvstendig institusjon. En viss kontakt ble dog opprettholdt med Indremisjonen ved valg av styremedlemmer. Denne kontakt eksisterer fremdeles og er faktisk den eneste og meget tynne tråd som knytter Diakonhjemmet sammen med denne organisasjon.

Det første styre for Diakonhjemmet hadde sitt første styremøte 3. november 1891 hvor hjemmets grunnregler ble fastlagt. Styret besto av sokneprest Julius Gjør, formann skolestyrer J. Jespersen, dampskipsekspeditor E. Whittington. o.r.sakfører Frits Kjær, overlege Aaser, kjøpmann Hans Udnæs og forstander Hartvig Halvorsen.

Flytning til Steinerud

Diakonhjemmet var blitt en egen institusjon. Det søkte også etter en egen eiendom. 1893 ble Steinerud Gård i V. Aker innkjøpt. Gården lå vakkert til ved Vinderen og var et ideelt sted for skole og sykehus. 120 mål jord kranset av vakker ekeskog ble kjøpt for en sum av kr. 50000,—, et dristig kjøp av en institusjon som praktisk talt ikke eide midler. Hadde en nå bare hatt de kr. 20000,— som var nedlagt i Magdalenahjemmet.

Kjøpet av Steinerud var et troens vågestykke, en bedrift som senere slekter har fått nytte godt av. På Steinerud var det store muligheter for utbygging av Diakonhjemmet, og det er denne verdifulle eiendom som har muliggjort de store utbyggingsplaner i senere år. Vi har grunn til å takke Diakonhjemmets foregangsmann for mot og fremsynthet. Den 15. april 1893 er Steinerud i Diakonhjemmets rettmessige besiddelse. Den lange hovedbygning på Steinerud (Gamlegården) ble nå hjem og skole for diakonelevne, mens pleiearbeidet fremdeles ble drevet på Magdalenahjemmet. Dette var et vanskelig forhold som skjøv tankene på egne sykehus sterkt i forgrunnen.

Byggearbeidet tar til

I 1895 gikk det ut et opprop om innsamling av midler til reisning av sykehus. Christiania Sparebank støttet opp med ialt kr. 70000,— som rente- og avdragsfrie lån. Og Brennevinslaget ga ialt kr. 66000,—. En startkapital hadde en altså, og frimodig gikk en i gang med å bygge to sykehusbygninger. Dette byggearbeid pågikk i årene 1898 til 1900. Grunnsteinen ble lagt ned 4. juni 1899. Det var ved denne anledning stiftsprost Gustav Jensen diktet den salme som er blitt Diakonsangen, «Ei for å tjenes Herren kom, Han kom herved for å tjene» (R. L. 758).

1. september 1900 kunne sykehusene innvies. De hadde plass for 100 pasienter.

Reisningen av de to sykehus må kalles en bedrift utført av menn med et helt usedvanlig trosmot, med en skapende fantasi og med et nesten visjonært syn for institusjonens fremtid. Men sykehusene hadde kostet kr. 380000, og gjelden beløp seg til kr. 262293,—. Som en økonomisk støtte for Diakonhjemmet hadde en i 1889 startet «Hospitset» i Christiania under leieforhold. Mange år senere, i 1913, kunne en gå til innkjøp av Hospitset for en sum av kr. 570000,—. Midt under disse forhold la Diakonhjemmets styre opp plan for et guttehjem. Denne plan kom imidlertid ikke til å bli realisert. Også epileptikerarbeidet hadde en i tanke. Og alt i 1894 gikk to diakoner, Vaale og Auensen, i gang med et privat pleiehjem for epileptisk syke.

Det første 10-år av Diakonhjemmets historie var en ekspansjonstid uten sidestykke med mye støtte utenfra. Gavene i de første 9 år utgjorde kr. 230000,—. Og bladet «Hjelp» som ble sendt i årene 1898—1901 var en god talsmann for diakonien. Det økonomiske skulle imidlertid snart melde seg.

Økonomisk krisetid 1900—1905

De store økonomiske forpliktelser som Diakonhjemmet hadde pådratt seg ved kjøpet av Steinerud og de omfattende byggearbeider, kom snart til å merkes. Drift av private sykehus har aldri vært noen god forretning. Det ble det heller ikke for Diakonhjemmet. I de første 5 år av dette århundre var det såvidt båten bar. Iblant kjentes det som den skulle synke. Store bekymringer hvilte på de menn som var institusjonens ansvarlige ledelse, i første rekke forstanderen som sto for den daglige drift.

Kirkedepartementet ga menighetene pålegg om en offersøndag til Diakonhjemmet, og offerviljen var virkelig stor. I året 1903 kom det inn ca. kr. 20000,—. Til sammenligning kan nevnes at kirkeofringene som i de senere år er gitt til de fire diakoninstitusjoner, for Diakonhjemmets vedkommende utgjør fra kr. 6000,— til kr. 8000,— årlig.

For å tale diakoniens sak utover ble «Hilsen fra Diakonhjemmet» startet i 1904. En del foreninger ble også stiftet. Bare synd at deres levetid ble så kortvarig. Diakonhjemmet maktet kanskje ikke å holde den nødvendige kontakt med disse interesserte venner. Alt dette til tross var Diakonhjemmet på konkursens rand, da Hartvig Halvorsen fratrådte som forstander i 1905. Det måtte kjennes sårt å forlate arbeidet under slike forhold, et arbeid han selv hadde lagt grunnen til og ledet i 15 år.

I samme år ble det — sikkert tvunget av omstendighetene — opprettet en egen forvalterstilling ved Diakonhjemmet, og inspektør ved Lungegården sykehus i Bergen, diakon Anders Hulebak, ble Diakonhjemmets første forvalter.

Imidlertid gikk livet ved Hjemmet sin gang fra dag til dag. Nye elever ble opptatt og dro ut til arbeidet etter endt utdannelse. Søkningen kunne riktignok være noe uregelmessig. Og elevene ble opptatt etter hvert som de meldte seg, av og til enkeltvis.

Opp fra bølgedalen 1905—1913

Pastor Theodor Dahl avløste Halvorsen som forstander i 1905 og innehadde stillingen til 1913. Han hadde som cand. theol. gjort tjeneste ved Diakonhjemmets sykehus og var blitt personlig kjent og interessert i diakonien og en diakonelevs arbeid.

I den økonomiske krisetid hjalp både han og hans søster med private

gaver, og også styret garanterte personlig for lån til institusjonen. Men det ble forvalter Hulebak som kom til å redde økonomien. Med en nesten diktatorisk myndighet og den ytterste sparsommelighet greidde han å manøvrere skuten gjennom bråttene og inn i roligere farvann. Han var en mann akkurat for den tid på Diakonhjemmet. Og med rette har hans bilde i Diakonhjemmets gamle salong fått inskripsjonen: «Diakonhjemmets økonomiske redningsmann». Fra et underskudd i 1904 på kr. 10000,— ble regnskapet for 1905 avsluttet med et overskudd på kr. 2500,—. Neste år med kr. 8500,—.

Hospitalet i Bergen i «Solegården» var startet i 1911, og i 1913 innkjøptes som tidligere nevnt Hospitset Rosenkrantzgt. 1 og 3 i Oslo. Bak de økonomiske vanskeligheter levde dog diakonelevene — fra 1906 ble det også utdannet søstre — sitt forholdsvis ubekymrede liv, forsåvidt ikke elevenes privatøkonomiske vanskeligheter gjorde seg gjeldende. Men opphold og undervisning ved Hjemmet var gratis, og elevene fikk endog en mindre godtgjørelse for sin tjeneste i utdannelses tiden. Dog måtte de ved ankomsten til Hjemmet deponere en mindre pengesum for påkomne tilfellers skyld.

Forsiktig avansering 1914—1927

Th. Dahl ble avløst som forstander i 1913 av pastor Reidar Kobro. Forvalter Hulebak ledet fremdeles økonomien. Den økonomiske situasjon bedret seg langsomt, men sikkert. Hospitset ga også etter hvert betydelige overskudd. De største tilskudd fikk Hjemmet i årene 1917 til 1931. Staten ga også et mindre tilskudd til skolen i årene 1921—1927 med fra kr. 5000,— til kr. 2500,— pr. år. Alt i 25-års beretningen i 1915 kan forstander Kobro uttale, at Diakonhjemmets økonomi hviler på sikker grunn, dette til tross for at utgiftene var steget betydelig. I 1890 var driftsutgiftene kr. 11681,— i 1914 kr. 120586,—. En kontrakt ble inngått med Aker kommune om innleggelse av pasienter ved sykehusene. Dette ble etter hvert en ganske betydelig hjelp. Kontrakten er ved sammenslutning av Oslo og Aker kommuner overtatt av Oslo og har gitt Diakonhjemmet en nødvendig og forholdsvis trygg økonomisk drift. Oslo betaler f. t. for pasienter innlagt gjennom Oslo kommunale Legevakt, hva pleien regnskapsmessig koster.

En kunne derfor gå til nødvendig utbygging av institusjonen. I 1914 ble det reist en forstanderbolig. Den tidligere forstanderbolig ble gjort til forvalterbolig. I 1927 ble det bygd et elevhjem med skolelokaler og møtesal.

Dette var et stort fremskritt. Fra Gamlegården og fra spise- og møtesalen i kjelleretasjen i sykehusets kir. avd., kunne en flytte inn i gode og tidsmessige lokaler i det nye elevhjem. Bygningen kostet kr. 380 000,— og var gjeldfri i løpet av kort tid. Forstander Kobro samlet personlig inn kr. 40 000,— til inventar. Innvielsen av det nye elevhjem ble foretatt 2. oktober 1927 av biskop Johan Lunde.

I 1927 ble den sykehusbygning som hittil hadde tjent som nerveavdeling ominnredet til med. avd. En kunne nå samle seg sterkere om en utvidelse av skolens undervisning. Ved 25-års jubileet var det utdannet 116 diakoner. Disse sto etter sin utdanning formelt i Diakonhjemmets tjeneste og var sammensluttet i Det norske Diakonhjems Broderforbund. Fra 1915 skjedde det en forandring i dette forhold. Da stiftet diakonene sitt eget forbund: «De norske Diakoners Broderforbund». Og fra da av opptas de utdannede og kirkelig vigslede diakoner som medlemmer av dette forbund. Diakonforbundet har gjennom årene tatt opp en rekke arbeidsoppgaver i epileptikerpleien og den lettere psykiatri.

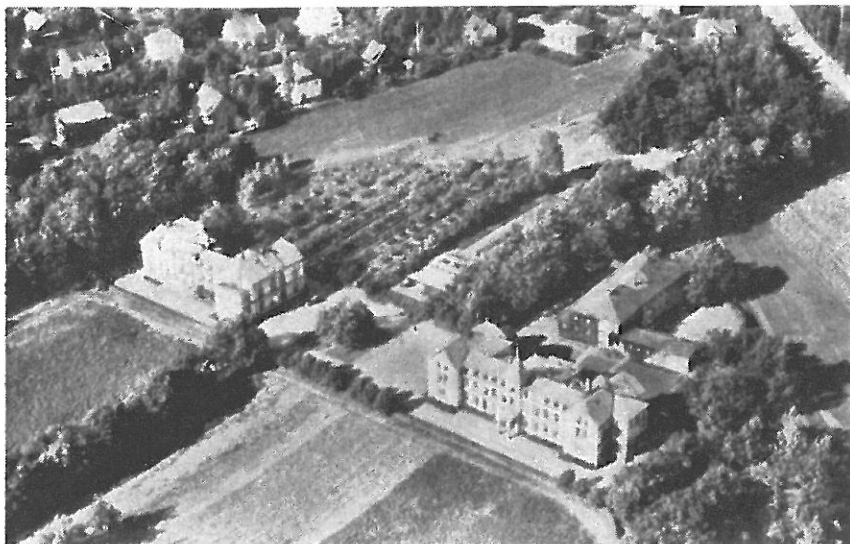
Raskere fremmarsj 1928—1940

Den bedre økonomi og den foretatte utbygging ga skole og utdanning nye muligheter. Fra 1929 blir utdannelsen 5-årig. En 3-årig praktisk opplæring og et to-årig teoretisk kurs. Hittil hadde en god folkeskole vært grunnlaget for opptagelse til skolen. Når det gjaldt kvalifikasjoner hadde en også hatt et sideblikk til en praktisk og faglig utdanning. Nå kreves det at søkerne skal ha gjennomgått en ungdomsskole.

Alt i 1921 hadde skolen ved siden av en rekke timelærere fått en fast lærer i heldagsstilling. Dette ga skolens opplegg en fastere form. Lars Vik ble Diakonhjemmets første hovedlærer og fortsatte i dette arbeid helt til 1958.

I 1929 fikk sykehuset eget røntgenanlegg og ble dermed et vanlig tredelt sykehus for behandling av somatiske lidelser. I 1927 og 1928 skjedde det to betydningsfulle ting for Diakonhjemmet. Forvalter Hulebak døde plutselig i 1927, og i 1928 var det igjen skifte i forstanderstillingen. Pastor Otto Halvorsen avløste Reidar Kobro, som var utnevnt til domprost i Kristiansand.

Det var et stort tap for Diakonhjemmet å miste den arbeidssomme og dyktige forvalter Hulbak. Men en ny mann sto rede til å ta hans plass, diakon Henrik Halvorsen. Han var på den tid leder av kvinnehjemmet på Grini.

Det norske Diakonhjem slik det så ut før utbyggingen tok til.

De to Halvorsener, forstander og forvalter, ledet arbeidet videre i god forståelse. Henrik Halvorsen var Hulebaks elev og preget av samme forsiktighet, men også samme sterke interesse for Diakonhjemmets velferd og den mannlige diakonis velferd.

I 1932 og 1936 ble sykehusene påbygd en tredjeetasje for å gi underbringelsesmuligheter for søstre og betjening. Også operasjonsstue og laboratorium ble utvidet og modernisert. Pasienttallet ble utvidet fra 90 til 125. I 1931 ble forsamlingssalen på Elevhjemmet ombygd til et kapell som ble innviet til kirkelig bruk. En rekke private gaver ble gitt til dette. Et lik-kapell ble bygd i 1933 vesentlig ved hjelp av overskuddene fra Hospitset som i denne tid kunne være opptil kr. 60000,— pr. år. Parkanlegg omkring sykehusene og hjemmet ble utført i årene 1927, 1928 og 1935.

Diakonhjemmet holdt nå på å bli økonomisk selvhjulpet. Foreningene døde desverre bort etter hvert. Kontakten utad var blitt svekket. En viss isolasjon i forhold til kristenfolket hadde vært merkbar en tid. Ledelsen arbeidet med nye planer, planer som forholdene skulle komme til å sette en stopper for, eller som i alle fall måtte skytes ut i fremtiden.

I 1936 hadde sokneprest Th. Norseth avløst Halvorsen som forstander. Det ble Norseth og forvalter Halvorsen som med sikker hånd skulle føre Diakonhjemmet gjennom den kommende krigstid.

Storm og stille 1940—1945

I 1940 skulle Diakonhjemmet feire sitt 50-års jubileum. Men planene for en offisiell feiring falt bort p. g. a. krigen som også hadde rammet Norge. I stillhet ble dog jubileet høytideligholdt, og forstander Norseth skrev et større festskrift med en inngående historisk oversikt over Diakonhjemmets arbeid fra 1890 av. Dette skrift vil alltid være et viktig dokument i Diakonhjemmets analer.

I krigstiden var det jo bare å søke å holde arbeidet mest mulig intakt. Fremmarsjen var stoppet opp. Men i det indre skapte krigsforhold og okkupasjon et enestående samhold elevene imellom og mellom disse igjen og ledelsen.

Til 1940 var det utdannet 302 diakoner — Diakonforbundets medlemstall var 206.

Helt fra første stund var de uteksaminerte elever blitt innviet til diakoner. Innvielsen skjedde fra først av i mer private former og på Diakonhjemmet. Senere ble innvielsen henlagt til en kirke og da i forbindelse med høymessen. Det skjedde fra 1919, og det ble da utarbeidet et ritual av Oslo biskop. Fra 1949 er innvielsen fastlagt ved kongelig resolusjon av 29. januar og inntatt i alterboken.

Hjemmets styre ved 50-års jubileet var: pastor Leere, advokat Fritz Kiær, disponent Linnerud, lege N. Thrap Meyer, diakon Jens Sture, kjøpmann M. Skallerud, fabrikkeier H. Fadum, og advokat Wilh. Beck.

Som hjelpeprester hadde tjenstgjort: Cand. theol. Raaen, senere Ivar P. Seierstad og Alfred Nilsen.

Overdiakoner: Ole B. dull, K. Svendsen, Z. T. Brekke, A. O. Gundersen, Th. Fagereng, H. Sandvold, O. Mjelde, O. Thime, Th. Eriksen, B. Tveit, E. Eide og O. Pavestad.

Samling om fremtiden 1945—1949

Krigen var slutt i 1945. Den hadde gått skånsomt over Diakonhjemmet. Bare én av diakonene hadde mistet livet, diakon Lillebergen, som omkom i Bergen.

Nå presset oppgavene på både når det gjaldt modernisering av sykehusene og skolen. En følte også et sterkt behov for boliger for den økende betjening. Den første byggeoppgaven som overraskende meldte seg ble imidlertid Hospitset i Oslo. Det var utsatt for brann for annen gang i 1947, da det ble totalskadet. En måtte nå samle interessen om gjenoppbyggingen av Hospitset,

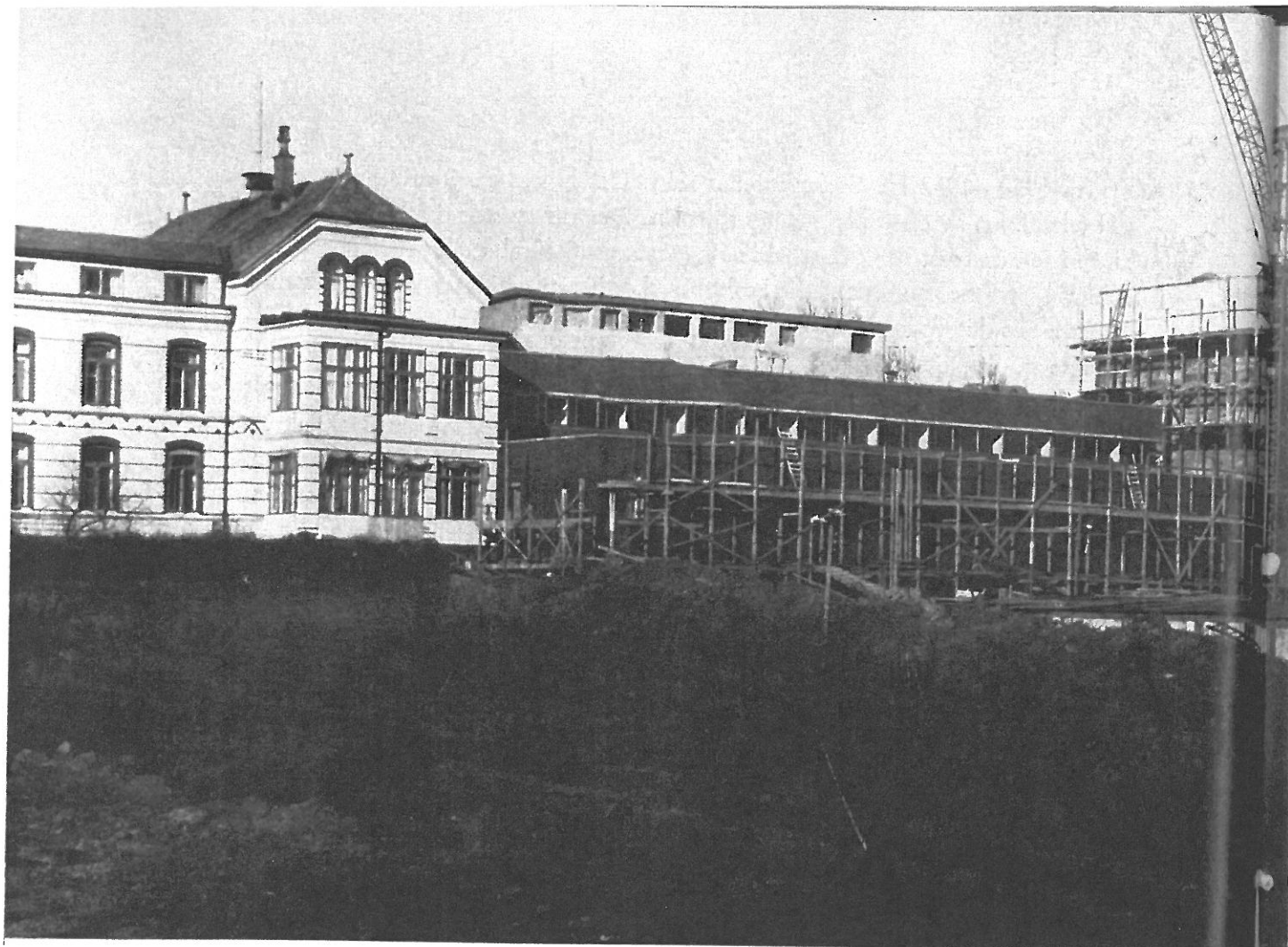
og fra 1950—1952 ble Stefanhotellet reist. Det kostet ca. 8 mill. kroner, og vel 6 mill. kr. av disse ble opptatt som lån. Det var en stor og dristig investering. Men en trøst var det at både Hospitset og Stefanhotellet var egne aksjeselskaper, som økonomisk ikke brakte Diakonhjemmet i noen risiko. Derimot håpet en at det ved driftsoverskudd kunne tilføres Diakonhjemmet hårdt tiltrengte midler. Stefanhotellet ble innviet og tatt i bruk 2. februar 1952. Hotellets økonomiske drift har også vært meget god. Gjelden er i 1965 nedbetalt til ca. 3 mill. kroner. Og etter hvert har et økende aksjeutbytte kommet Diakonhjemmet til gode. Det vil antagelig kunne gi enda større tilskudd i fremtiden.

På skolefronten skjedde det nye ting i disse årene. Det offentlige fastla en ny og mer omfattende plan for utdanning i sykepleie, en plan som alle de skoler måtte følge som ønsket å bli offentlig godkjent som grunnskoler i sykepleie. De nye skoleplaner stilte større krav til Diakonhjemmets økonomi. Og antagelig av frykt for de økonomiske konsekvenser ble søsterutdannelsen nedlagt — eller rettere sagt: en besluttet ikke lenger å oppta kvinnelige elever ved sykepleieskolen. Det siste søsterkull ble innviet og sendt ut til tjenesten i november 1948.

Det ble så sluttet kontrakt med Menighetssøsterhjemmet om å la dettes søstre og elever tjenestegjøre ved Diakonhjemmets sykehus. Det ble også ført forhandlinger med Menighetssøsterhjemmet om anledning for dette til å bygge et søsterelevhjem på Steinerud. Disse planer er imidlertid ikke blitt realisert. Og Diakonhjemmet har vel hatt minst grunn til å sørge over dette.

Diakonhjemmets skole ble imidlertid utvidet så langt de ytre men dessverre for små forhold tillot. Sykepleieskolen ble fastlagt som en tre-årig skole hvor den teoretiske undervisning ble sterkt utvidet i tid og med pensum. Skolen fikk fra 1949 sin egen bestyrer som også ble husfar. Det var diakon Thorolf Seierstad. Tidligere hadde overdiakonen ved kir. avd. for menn vært den nærmest ansvarlige for undervisning og praktisk opplæring i sykepleie, samtidig som han også var elevhjemmets husfar. Den siste i den lange rekke av overdiakoner som hadde denne dobbelte stilling, var Nils Vorland (1946—1952). For søstrenes utdanning og praksis hadde oversøster Magnhild Engeland stått som den nærmest ansvarlige. Hun var «elevmor» like til søsterutdannelsen ble nedlagt.

Mangelen på tilfredsstillende lokaler for skole og elevhjem ble etter hvert sterkt følbart. Sykehusene trengte også forbedringer. Det gjaldt ikke minst røntgenavdelingen og laboratoriet.

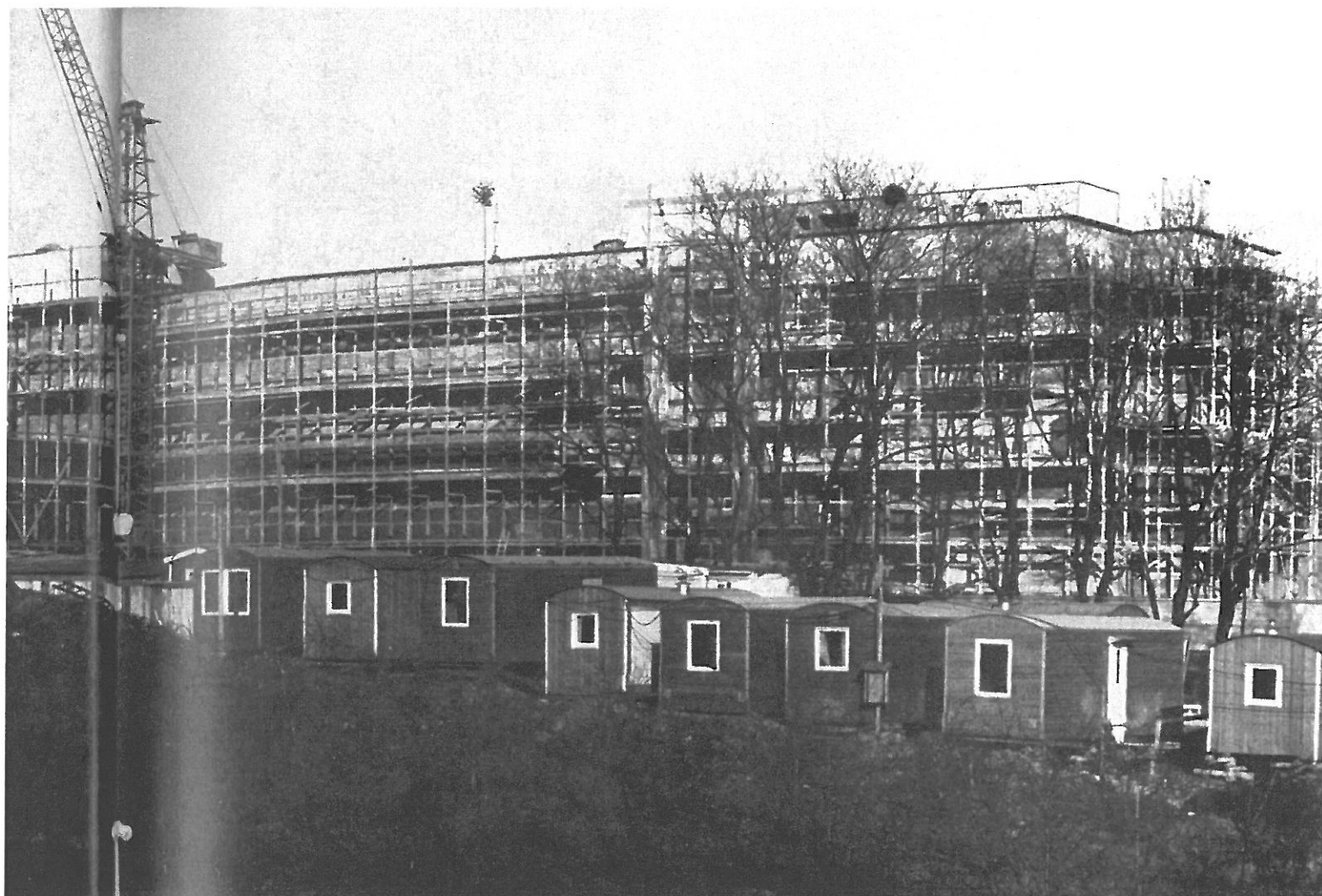
Det nye sykeh u.

En var fullt klar over at det måtte bygges. Men den synkende kroneverdi og de dermed stigende priser gjorde byggeplanene til en ytterst vanskelig sak.

I 1948 var det igjen forstanderskifte. Thorleif Norseth fratrådte stillingen i november dette år. Daværende generalsekretær i Norges Finnemisjons-selskap, Sigurd Heiervang, ble ansatt. Da Heiervang imidlertid ikke kunne løses fra sin stilling i Finnemisjonen før sommeren 1949, fortsatte Norseth i stillingen ved siden av å ha sokneprestembetet i Bragernes i Drammen. Den 24. juli 1949 tiltrådte Heiervang som forstander.

Nytt i emning 1950—1959

I 1950 feiret Diakonhjemmet sitt 60-års jubileum. Det ble holdt i juni måned sammen med diakoninnvielsen det år. For første gang etter krigen

Et nye sykehus under bygging

kunne en samle representanter for diakoner i de nordiske land. Men ingen innbydelse utgikk til representanter for diakonien på kontinentet. En hadde opplevelsene fra krigen for nært inn på seg.

Samtidig med jubileet ble det holdt en diakonkonferanse hvor trangen til en nærmere kontakt med de andre nordiske land kom sterkt til orde. Dette resulterte i opprettelsen av Nordisk Diakonråd, som siden har hatt regelmessig møter, både rådsmøter og generalmøter. Også en regelmessig lærerkonferanse ble instituert. De møter som diakonskolenes lærere siden har hatt, har vært av stor betydning for diakonutdannelsens faglige og pedagogiske opplegg. Så forskjellig som denne utdanning er i de forskjellige land, og så bevisst en har søkt å bevare denne egenart, har de gjensidige drøftelser befruktet det som er felles for utdanning og tjeneste. Det har gitt oss alle et videre perspektiv

Den nye skolebygning

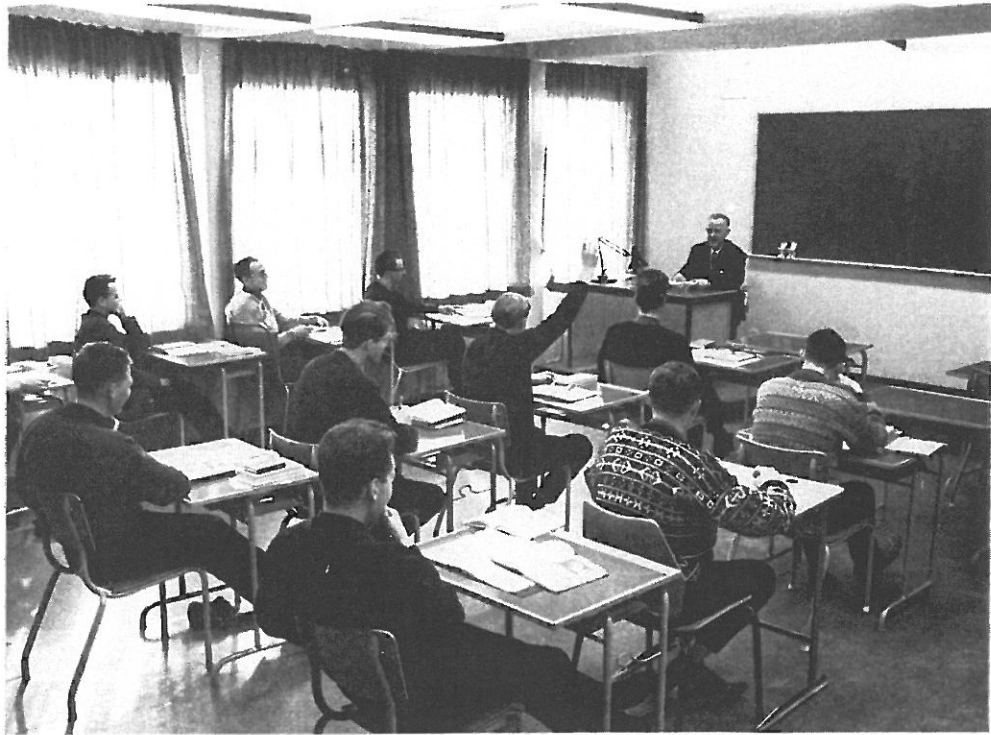
ikke minst når det gjelder diakoniens oppgaver i dagens kirke- og samfunns-
liv.

For Det norske Diakonhjems vedkommende begynte nå tanker og planer for institusjonenes videre og nødvendige utbygging å ta fastere former. Og ganske forsiktig gikk man i gang. Behovet for funksjonærboliger var blitt akutt. Fra 1952 ble det så reist en rekke slike boliger: Diakonveien 4, 6, 8, Borgenveien 1 a og Diakonveien 15. Den siste ble bygd særlig med henblikk på å skaffe Diakonforbundet bolig for sin sekretær og lokaler for sin administrasjon. Noe senere ble Diakonveien 2 innkjøpt. Bygningen var reist av diakon Ivar Haugsvær på bygslet grunn på Diakonhjemmet.

Endring i administrasjonen

Det skjedde i denne tid også en forandring i Diakonhjemmets administrasjon. Forvalter Henrik Halvorsen fratradte etter oppnådd alder i 1957 og

En av de nye skolesalene

inspektør ved Diakonissehuset, diakon Isak Mjanger, ble ansatt som forvalter. Forvalterassistent Ivar Nordenborg fratrådte omtrent samtidig.

Nå ble instruksene for forstander og forvalter omlagt. Forstander ble gjort til den daglige leder av institusjonen med ansvar overfor Diakonhjemmets styre som nå sterkere enn tidligere ble trukket inn i ansvaret for og ledelsen av institusjonen.

Forvalter fikk ansvaret for den daglige regnskapsførsel og sitt bestemte arbeidsområde i nøye samarbeid med forstander. En begrensning av forvalterstillingen i forhold til Hulebaks og Halvorsens mandater ble dermed foretatt.

En kan si at dette var uttrykk for en demokratisering av institusjonen hvor alle ledende organer fikk sitt bestemte arbeidsområde. En tør håpe at dette vil vise seg å være av betydning for Diakonhjemmets fremtid.

Søster-

Skole og utdanning

Skolens lokaler var blitt helt utilfredsstillende for det nye undervisningsopplegg. Søkningen til skolen hadde øket sterkt i den senere tid. Og det ble trangt om plassen både i skole og elevhjem. Dette gjaldt i første rekke sykepleieskolen som nå var blitt bundet av offentlige bestemmelser både når det gjaldt teoretisk undervisning og praktisk opplæring. Men også den siste del av diakonutdannelsen, det såkalte storekurs ble omlagt og senere utvidet. Fra 1949 ble det gjort til et halvannet-årig kurs med praktisk tjeneste ved sykehuset i et halvt år. Fra 1958 ble kurset utvidet til 2 år med en praktikant-tjeneste parallelt med undervisningen i 4 skoleår.

Det var særlig til Oslo Indremisjons sosialbygg og Koefoedskolen at denne praktikanttjeneste ble henlagt. I 4. skoleårs undervisningsplan ble det innført

*Søster- og
betjeningsboliger*

en rekke sosiale fag. Også pensa i øvrige fag ble utvidet og nærmere fastlagt. Det ble ansatt en egen lærer for sosiale fag, cand. mag. Tysnes (1957—1961) og en rekke timelærere ble også ansatt.

Fra 1953 avløste diakon Alfred Tveiterås diakon Vorland som overdiakon. Etter kort tid ble Tveiterås bestyrer av sykepleieskolen etter Seierstad og T. Bransdal ble overdiakon. I 1959 fikk sykepleieskolen ytterligere en lærer diakon Jan Fagermoen.

Kravene til forkunnskaper ble høynet og gjort gjeldende ved opptagelsen av elever. Disse ble av det offentlige satt til realskoleeksamen eller tilsvarende kunnskaper. Forsøket med å la elevene ha praktisk tjeneste om ettermiddagen viste seg mindre gunstig, og en flyttet så den praktiske tjeneste til månedene

Den nye festsalen

mai—juni etter at eksamen i 4. klasse var avviklet i april måned. Elevene tjenestegjør nå ved medisinske og sosiale institusjoner og i menigheter.

I 1958 fratradte lærer Lars Vik som hadde vært lærer ved skolen siden 1921. Misjonsprest Hans Buvarp ble konstituert som lærer særlig i teologiske fag fra 1959 til 1961. Når en kunne ha 3 eller 4 grupper til undervisning samtidig, var det umulig å greie seg med de to skolesaler som var til disposisjon. En måtte ta kapellet til hjelp. Ikke sjelden måtte også dagligstuen tjene som klasserom. Situasjonen var nærmest fortvilet.

Elevhjemmet var også blitt for lite for det økede antall elever. En hadde også måttet begrense opptagelsen av denne grunn. Elevhybler utenfor hjemmet ble også tatt i bruk, bl. a. i Stefanhotellets betjeningsbolig, Sofiegt. 3. Endelig måtte en arrangere seg med Moelven-brakker, som ble plasert på elevhjemmets gårdsplass. Barakkene som av elevene ble døpt «Rekkebo» ble for øvrig meget populære.

For sykehusets vedkommende begynte stillingen også å bli nærmest pre-

kær. I slutten av 50-årene foretok en moderniseringer både av kir. og med avd.s bygninger. Det ble i det hele gjort hva en kunne for at sykehusenes lokalmessige forhold skulle bli så tilfredsstillende som mulig.

Røntgenavdelingens lokaler var nærmest kondenable. Til sist kom det da også pålegg fra Statens Arbeidstilsyn om å skaffe avdelingen nye lokaler.

Også til betjeningen manglet en husrom.

Da så Menighetssøsterhjemmet trakk sine elever tilbake fra Diakonhjemmet, måtte en ta sin tilflukt til søsterhjelper og stuehjelpere. Dette krevet større underbringelsesmuligheter for betjeningen som etter hvert måtte økes.

Ekspansjonstid 1960—1965

År 1960 var igjen jubileumsår. Diakonhjemmet var 70 år. Jubileet ble holdt i dagene 21 til 24. april og samlet deltagere fra de nordiske land, Tyskland, Holland og Sveits. Nå var igjen de internasjonale forbindelser knyttet. Diakonhjemmet kjente seg som ledd i en større diakonal sammenheng.

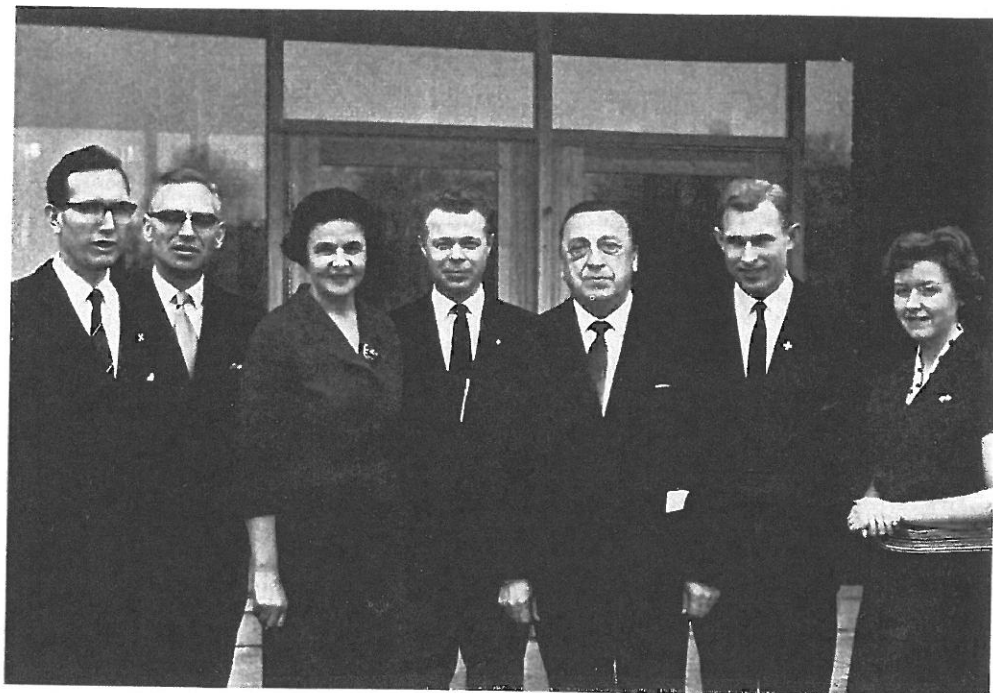
Utbyggingsplanene blir virkeliggjort

I den prekære situasjon som etter hvert hadde utviklet seg hva institusjonens lokaler og driftsmessige side angikk, ble en tvunget til å arbeide alvorlig med planene for en større utbygging. Det ble fastlagt tre prosjekter : en utvidelse av skole- og elevhjem, reising av søster- og betjeningsboliger og endelig omfattende utbygging av sykehusets kapasitet.

De to førstnevnte anlegg fikk egne tomter utskilt av Steinerud, elevhjemmet dog i tilknytning til det gamle skoleinternat og administrasjonsbygg. Sykehuset fikk sin plassering som et tilbygg til de to gamle bygninger. Arkitekt Platou var blitt engasjert som utførende arkitekt.

Sykehusmyndighetene stillet seg nå meget positivt til utbyggingsplanene.

Hva angikk skolen ville en basere seg på den størst mulige egenkapital som måtte samles inn. I denne innsamling deltok elever, diakoner og lærere med stor iver. En rekke reiser ble foretatt, bl. a. med egne busser. Reisene tjente to formål: å spre kunnskap om Diakonhjemmet og den mannlige diakoni og dermed søke å øke elevrekrutteringen, og videre å samle inn midler til byggefondet. Denne virksomhet har også hatt stor betydning for Diakonhjemmets forhold til kristenfolket. Isolasjonen er blitt brutt.

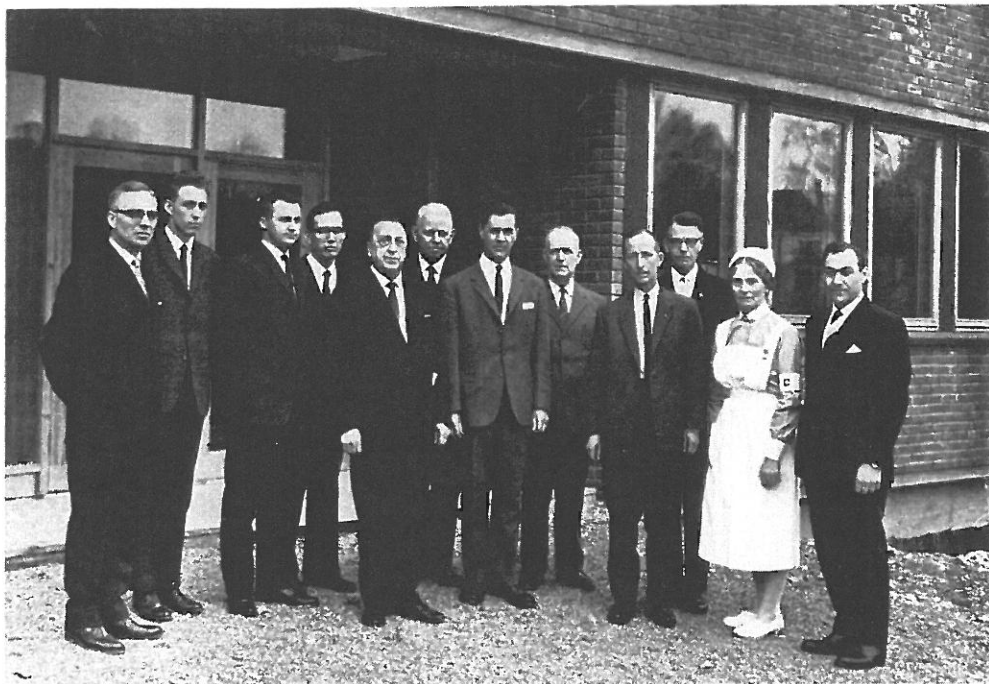
*Lærerkollegiet ved 75 års jubileet
Tveiterås, Lein, Søster Marta Breiland, Fagermoen, Heiervang, Fergestad, Søster Bjørg Mosvold.*

Den brede oppslutning om innsamlingen til byggefond, til utstyr osv. var en stor glede for oss. Det viste seg at Diakonhjemmet hadde mange venner, flere enn vi visste om. Den største oppmuntring og støtte har den store interesse og de betydelige gavebeløp fra diakonene vært. De har vist en enestående kjærlighet til sin skole og sitt hjem.

Utbyggingen er blitt finansiert ved hjelp av lån i Oslo kommunale Pensjonskasse, Den norske Stats Husbank, Norske Folk Livs- og Pensjonsforsikring og Rikstrygdeverket. Oslo Kommune har gitt betydelige garantier. Vår bankforbindelse, Akers Sparebank, vedtok beredvillig å stille de store byggelån til rådighet.

Byggearbeidet ble satt i gang høsten 1963 parallelt i de tre sektorer. Skolen sto ferdig og ble tatt i bruk januar 1965 og betjeningsboligene i juni dette år.

Skolebygningen har 6 undervisningsrom, festsal, spisesal, peisestue og gymnastikksal. Interiøret har 62 elevhybler. I flukt med dette er bygd 2 lærerleiligheter.

Byggekomitéene

Betjeningsboligene inneholder hybler og én-roms leiligheter. En blokk er for søsterelever og har plass til 52 elever og to lærerboliger. Før påbegynnelsen av det større anlegg, ble det bygd en mindre hybelgård med i alt 16 en-roms hybler som kunne avhjelpe den umiddelbare mangel på boliger for de ansatte

Det nye sykehus som skal stå ferdig i 1966, vil gi Diakonhjemmet et tilskudd på 60 sengeplasser til i alt ca. 200 senger. Det har ny operasjonssal, røntgenavdeling, laboratorium, mottagelsesavdeling, kjøkken og kaffeteria kontorer m. m.

Arbeidet med de nye større rammer for institusjonen har selvsagt lagt beslag på styret og den engere administrasjon i ganske sterk grad. En egen byggeledelse med murmester Fensholt i spissen har ivaretatt byggherrens interesser på det tekniske område. Ellers har de tre prosjekter hatt egne byggekomiteer. Entreprisene har vært bortsatt til firmaene Johan Olsen Sønner og ing. Thor Furuholmen henholdsvis for skolen og betjeningsboliger og sykehus.

Innad har arbeidet gått sin gang ved skole og sykehus. I 1961 ble pastor Rolf Lein ansatt som hovedlærer. Ellers har en engasjert en rekke

spesiallærere på timelærerbasis. Vi har hatt gleden av å knytte til skolen gode krefter innen de spesielle fag.

I 1965 ble det for første gang siden 1948 opptatt kvinnelige elever. Tre nye lærere ble ansatt, misjonær Martha Breiland og søster Bjørg Mosvold og diakon Kjell Fergestad.

Økonomien

Diakonhjemmets budsjett er steget sterkt med årene. Som nevnt var utgiftene ved sykehuset i 1890 kr. 11 600,—, i 1914 kr. 120 600,—, i 1939 kr. 480 000,— og i 1964 kr. 4 981 183,—. Ikke alle regnskaper har kunnet avsluttes med balanse. Det har ikke sjelden vært underskudd som en har måttet føre over i nytt regnskap. For 1964 var underskuddet ca. kr. 84 882,—.

Når en tenker på de ganske store reparasjons- og ombygningsarbeider som er foretatt de siste år, må en si at økonomien har vært tilfredsstillende. Det er imidlertid på det rene at de kommende år vil stille de største krav til den økonomiske ledelse av institusjonen.

Tilbakeblikk og fremtidsperspektiver

I en historisk oversikt over Diakonhjemmets virke er det ikke mulig å ta med alle dem som hver på sin kant har hatt sin betydning for institusjonens store arbeid og gode resultater.

Medlemmer av Diakonhjemmets styre etter 1940 har vært: Diakon Ørjavik, diakon Fagereng, sokneprest Olaf Strømme, kjøpmann M. Skallerud, fabrikkeier Fadum og diakon I. Bødtker. Disse har fratrudd i løpet av den siste 25-års perioden.

Ved 75-års jubileet består styret av disse: H.r.adv. Wilh. Beck, formann, prof. dr. theol. Ivar P. Seierstad, nestformann, distriktslege Harald Borgersen, forstander Olai S. Pavestad, kontorsjef Ingvar Strøm, bestyrer Thorolv Hummelvoll, kjøpmann Sigurd Bølstad og sokneprest Gunnar Trana.

Det er i alt utdannet over 400 diakoner som har fått sin tjeneste på et felt som strekker seg over hele verden, fra Hammerfest i nord til Durban i sør fra USA i vest til Korea og Formosa i øst. Deres arbeid har vært — og er — i kirke og menighet, i den medisinske og sosiale sektor og i arbeid i sjømannsmisjon og i den ytre misjons tjeneste. Og ved skolen er det nå ca. 100 elever

*Diakonhjemmets styre ved 75-årsjubiléet. 1. rekke: Bølstad, Heiervang, Beck, Mjanger, Seierstad.
2. rekke: Trana, Borgersen, Strøm, Pavestad, Hummelvoll, Lein.*

som ruster seg til de samme oppgaver. Diakonenes mangeartede virke — denne håndens og åndens tjeneste for Guds rike har sterk appell til de unge i en stor men vanskelig tid. Ungdomsflokken som søker hit er stadig stigende. Det gir løfter for fremtiden.

Utdannelsen av diakonene undergår stadig forandringer. Nye tider stiller nye krav. Målet er å gi de unge best mulige forutsetninger for tjeneste i kirke, misjon og samfunnets sosiale oppgaver.

Samtidig gjelder det å finne frem til diakoniens plassering i kirkens organisasjon og arbeid. Diakonene har hittil ikke hatt noen klar kirkelig status. En fastlagt diakontjeneste — et diakonembete om en vil — må stilles på den nærmeste fremtids dagsorden.

Diakonien har nok hatt sitt frembrudd i Den norske kirke siden den spede begynnelse ved Diakonissehuset for snart 100 år siden. Imidlertid vil Diakonhjemmet og diakonene sammen med de tre andre diakoninstitusjoner og deres diakonisser og menighetssøstre fortsette sin gjerning for et gjennombrudd for diakonien. Meget godt arbeid er alt gjort. Nye og større oppgaver kaller. Og mottoet for all vår tjeneste skal nå som før være Mesterens eget ord: «Men størst er den, som tjener dypest.»

De norske diakoners Broderforbund 50 år

Av diakon, bestyrer Harry Moen

Allerede i opptakelsesbetingelsene til de første elever ved Diakonhjemmet i 1890, var det tatt med at diakonene «skulle forenes i et broderforbund». Tanken bak dette forbund var for det første å samle diakonene i et åndelig fellesskap, dernest å holde kontakten med utdannelsesanstalten vedlike, kanskje noe i likhet med det «moderhusprinsipp» som diakonissene hadde. Iallfall var de tyske diakoner og deres anstalter forbilde for oss i Norge, og selv om man fra først av skjønnte at tyske forhold ikke uten videre kunne overføres på norske, var det dog meningen å knytte diakonene til et fastere forhold til «hjemmet».

Fra Diakonhjemmets side ble det fra først av gjort ikke så lite for å gjøre diakonsaken kjent og tilrettelegge oppgaver for diakonene. Rett nok var det skrevet om diakonsaken i våre kirkelige blad, før opprettelsen av Diakonhjemmet, men behovet for å skape et arbeidsfelt for diakonene, var selvsagt tilstede i denne nybrottsstid, og det krevde innsats. Diakonhjemmets forstander beretter de første år om den inngang diakonene fikk forskjellige steder, om dårlig rykte som ble påført dem av menn som uten grunn kalte seg diakoner, og skadet deres sak. De få diakoner som således ble spredt ut over inn- og utland de første år, hadde i sin forstander, pastor Hartvig Halvorsen, en uvurderlig talsmann og forgrunnsfigur utad for diakoniens sak, som han også i første rekke stod i bresjen for utdannelsen av diakonene innad, ved å søke å bygge opp en åndelig sterk og faglig dyktig diakonstand. Senere tiders kritikere bør nå huske på at de mangler som heftet ved skolen fra de første år, også bør ses i sammenheng med den økonomiske mulighet man hadde, at utdannelsesproblemene representerte noe nytt, selv om diakonissene med sin utdanning hadde gått foran og lagt opp en delvis felles vei.

Slik Diakonhjemmet ble bygget opp fra starten av, ble det naturlig nok forstanderen som var den toneangivende, han som gikk foran og viste vei, — det ble derfor også en selvfølge at forstanderen ble formann i Det Norske Diakonhjems Broderforbund. Forbundet hadde nok vesentlig som formål å knytte diakonene sammen med hverandre og til Diakonhjemmet, og de første år var også elevene medlemmer av forbundet. Som forbund med utpreget faglige interesser, hadde vel disse en nokså beskjeden plass.

Forstanderen hadde alt fra 1902 fått utgitt «Hilsen fra Diakonhjemmet», da trykt som manuskript; ellers begynte bladet egentlig sin første årgang i 1909. Dette organ skulle etter sitt formål være med å gi diakonene impulser i sin tjeneste ute på sine poster, knytte dem sammen i et fellesskap, bringe nytt fra Diakonhjemmet, arbeide for diakonsakens fremme, og endelige være annonseorgan for ledige stillinger.

«Det Norske Diakonhjems Broderforbund» tilfredsstilte likevel ikke helt diakonenes behov; det var vel to motiver som særlig gjorde seg gjeldende med hensyn til deres organisasjon. For det første var det en stor gruppe som ville ha en selvstendig diakonorganisasjon, frigjort fra Diakonhjemmet, og denne organisasjon mente de burde ha rett til å velge inn medlemmer i Diakonhjemmets styre, etter den erfaring og innsikt de som diakoniarbeidere hadde fått.

Denne bevegelse innen diakonflokkene ga seg utslag i at det fra en gruppe diakoner ble sendt et brev til Diakonhjemmets styre, med anmodning om at en konferanse kunne avholdes for at Det Norske Diakonhjems Broderforbund skulle organiseres. I sitt svar til diakonene sier styret bl.a.: «I anledning av den innsendte henstilling til Diakonhjemmets bestyrelse om at medvirke til avholdelse af en konferens, hvori Det Norske Diakonhjems Broderforbund organiseres og gis indflydelse paa valg af bestyrelsesmedlemmer for Diakonhjemmet, maa bestyrelsen udtale at den finder det gavnligt baade for Diakonhjemmet og diakonene at Diakonhjemmets administration bliver som hidtil».

Saken var altså ikke moden for en slik liberalisering, og det gikk mange år før diakonforbundet fikk inn sin første representant i Diakonhjemmets styre. Diakonene gikk med dette inn for å danne sitt eget frie forbund, men dette kunne av forskjellige grunner ikke bli avholdt i 1913, og med krigstilstanden i 1914, ble det først i 1915 at denne grunnleggende diakonkonferanse kunne settes ut i livet. Diakonforbundet hadde faktisk en annen forløper også utenom Det Norske Diakonhjems Broderforbund, nemlig Oslo

og Omland Diakonforening. Den ble dannet i 1907. Etter sin oppbygning og sitt formål, er det i grunnen den som dannet mønster for det senere diakonforbund. Sammensmeltningen av diakonforeningen og «vestlandsgruppen» hindret også en splittelse innen diakonflokken på disse spørsmål.

Etter 1915 vokste Diakonforbundet jevnt, men det stod svakt både innad og utad. Man så det som et presserende behov å holde kontakten med hverandre, og nødvendigheten av å få et eget kontaktorgan kommer også stadig fram fra år til år. Endel kontakter ble formidlet ved hektograferte brev, men det var først i 1927 at Diakonforbundet fikk istand sitt eget *medlemsblad*.

Fra 1950 er også diakonene knyttet sammen på skandinavisk basis, idet vi har fått våre *nordiske diakonkonferanser* med forbund og skoler fra Danmark, Sverige og Finland og Norge som medlemmer. *Organet* for dette samarbeidet, er *Nordisk Diakonråd*. Formålet til Nordisk Diakonråd, er å ta opp felles problemer, utdannelsesspørsmål, og styrke hverandre i et nærmere samarbeide. Men denne *organiserte* form for nordisk samarbeid blant diakonene, er dog ikke så ny som fra 1950; allerede i år 1900 ved vår første diakonkonferanse, var svenske diakonifolk våre gjester, og i en periode fra 1927 til 1950 ble det avholdt ikke mindre enn ni nordiske diakonkonferanser.

Diakonenes kall: å være til hjelp, har også vokset fram i deres organisasjon, Diakonforbundet. En rekke arbeidsoppgaver av samfunnsmessig viktig betydning, er etter hvert blitt tatt opp. Noen år før siste verdenskrig kom tanken opp om å få bygget et åndssvakehjem for Vestlandet. Arbeidet førte så langt at en stod i ferd med å begynne byggingen av en åndssvakeanstalt på Jæren, da krigen kom. Stedet, en tidligere telegrafstasjon på Nærland ble imidlertid tatt av tyskerne, og diakonene fikk det først tilbake etter kapitulasjonen, og da var stedet i en meget sørgelig forfatning. Det var nærmest rasert. Etter megen tvil og mange overveielser, fant dog Diakonforbundet å ville gå inn for oppbyggingen her likevel. Nærland har samlet diakonene i stor grad, som det har påkalt den almene interesse og gavmildhet, og det er blitt et hjem som i sin kvalitet ligger på et høyt nivå, et hjem for over tre hundre laveststående åndssvake.

På *Sørlandet* har Diakonforbundet fått i oppdrag å drive *Landeskogen åndssvakehjem* i Setesdal, og i Haugesund og Stavanger har det satt i gang og drevet daghjem for åndssvake. Helt nytt er også arbeidet for epileptiske kvinner, som forbundet har tatt opp, idet en vil bygge ut et hjem for slike på Røysum på Ringerike. Det står imidlertid bare foran sin begynnelse.

g
-
»
d
-
g
n

i
:
:
s
:
3
:
t

b
-
1
t
:
d
3
r
1
1
1
e

-
y
e
e

Diakonforbundet er ikke bare en fagorganisasjon; det driver ved siden av sine interne interesser et intenst arbeid utad innen den sektor som er nevnt. Til dette arbeide har Diakonforbundet siden 1947 hatt en egen sekretær, som har som oppgave å samordne forbundets administrasjon på forskjellige felter, og arbeide for fremme av *diakoniens sak* i våre menigheter, i det forskjellige arbeid som diakonene idag føres inn i.

Diakonene i arbeid

Av diakon Godtfred Rekkebo

Diakonene går ut fra Diakonhjemmet

Allerede ca. to år etter at Diakonhjemmet ble grunnlagt, begynte hjemmet å sende ut diakoner. Og alt så tidlig som tre år etter grunnleggelsen finner vi den første norske diakon på vei til fremmed land for å omsette det han hadde lært og for å gå i sitt kall.

Utrustningen Diakonhjemmet har gitt den enkelte diakon, fra første kull i 1890 til det nye kullet som ble opptatt i januar 1965, har vært høyst forskjellig. Men sett stort på det, har bestandig diakonutdannelsen ligget så noenlunde på høyde med tidens krav og i hvert fall i en periode har den ligget foran tidens krav.

I 1890-årene var det bruk for håndverkere med interesse for utdanning i syke- og fattigpleie. Diakonhjemmet svarte på tidens krav med å utruste både unge og noe mer tilårskomne menn for disse oppgavene.

Fra 1900 og utover ble det en sterk vokster på det medisinske område i vårt land. Det ble behov for sykepleiere med mere tidsmessig utdanning. Den som skulle pleie syke, skulle fra nå av ha noen teoriundervisning.

Diakonhjemmet som nå flyttet inn i nyoppført sykehus på Vinderen, så tidens krav og diakonene fikk «det lille kurs». Elevene fikk timer med leger og prester i fritiden sin, og det ble gitt lekser som skulle studeres når dagens eller nattens arbeide var gjort forsvarlig unda og før sengetid, som var kl. 22 i den tiden.

Enda et skritt videre gikk det nye diakonhjem: det begynte å oppta elever kullvis, noe som var et stort fremskritt utdanningsmessig sett. Omsider kom så det «store kurs» inn i fastere linjer. Fra å være noen dager i lengde ble det utvidet til nesten ett år og fra sist i 20-årene: 2 år, når en fraregner sommerferien.

I det hele var det i slutten av 20-årene at diakonutdannelsen kom inn i helt faste former. Den ble fastlagt til å skulle løpe over hele fem år. Tre år gikk med til sykepleieutdannelsen, hvorav i hvert fall to og en halv måned gikk med til den teoretiske del, som var likt ved alle de andre skoler i den tiden. Så gikk de to siste årene med til «store-kurset», omfattende almene, bibelske og sosiale fag, bokføring, maskinskrivning og engelsk. At de tre siste fagene var på planen, var foran tiden den gangen. Diakonhjemmet så hva som behøvdes.

Siden er utdannelsesformen tilpasset tidens krav hele tiden, men opplegget er det samme som før. Diakonene finner at den utrustningen Diakonhjemmet ga, svarte til formålet og at det ble opp til den enkelte å bruke det han hadde fått i elevtiden. Diakonene har somme ganger klaget over at det skortet på den personlige oppdragelse i elevtiden, en bedre og sterkere sådan ville hjelpe ham i oppgaven han skal gå inn i. Kanskje er det noe i det. Men på den annen side står det også meget på eleven om han er villig til å la seg oppdra.

Selv om Diakonhjemmet bestreber seg aldri så meget for å gi dem som sendes ut, den til enhver tid beste utrustning, så er det umulig å få det til slik at alle diakonene går like godt rustet til sine oppgaver.

Det beror på så meget.

Noen kom til Diakonhjemmet med en sterk og klar kallstanke, og utdannelsen bare skjerpet det som bodde i mannen. Siden ble hele hans liv og arbeide preget av det.

Andre kom til utdannelsen med en høyst uklar forestilling om hva de gav seg i kast med og lot seg «tomle» fra det ene til det andre i elevtiden. Resultatet ble deretter: middelmådig.

Noen hadde gode anlegg å flyte på, og det har meget å si i et slikt arbeide — og preget dem resten av livet.

Andre hadde ikke anlegg for sykepleieryrket, men de hadde så meget verdifullt likevel å yte, at Diakonhjemmet tok ansvaret for å sende dem ut. De gjorde seg ikke noe særlig som sykepleiere i snever betydning, men som diakoner i videre betydning har de utført storverk, når de omsider kom på den plass hvor anleggene deres kom til sin rett.

I våre rekker har vi hele skalaen full. Vi har de aktive og flinke. De oppfinnsomme og de kloke. De som har god legemlig og sjelelig helse og ikke blir trette eller overarbeidet.

Men motvekten er bestandig tilstede i rekkene: De late, de ikke flinke,

de middelmådige, de negative, de uvise, de som bestandig sliter med trett-
heten og motløsheten, eller hele tiden ser seg om etter «noe annet».

Også innen diakonstanden har vi de innsnevrede typer og de ytterlig-
gående. Vi har de overåndelige mellom oss, likesåvel som de verdslige. De
oppriktige og rene har måttet finne seg i å gå veien sammen med fariseerne
og hyklerne. Og det har vel vært en påkjønning også for dem å være sammen
med «de rettfærdige». Noen gikk til de stupte i tjenesten.

Noen sluttet så snart pensjonsalderen var nådd.

Noen holdt ikke ut mer enn noen få år og toet grundig sine hender, for
så nok hadde de fått av det. Andre hadde ikke mot til det og slet seg gjennom
livet som misfornøyde diakoner. Dem var det mest synd på av oss alle.

Noen passet på både sin åndelige vokster og faglige innsikt. De nådde
langt, og vi har hatt våre personligheter mellom oss. Andre åpnet ikke en
bok mer etter den siste dagen i skolestua. De stagnerte i sin utvikling og da
ingen ting er stillestående her i livet, gikk de heller tilbake, kanskje helt baken-
for der de var da de kom inn på Diakonhjemmet. Det er Diakonhjemmets
smertensbarn og Diakonhjemmet elsker dem like høyt, likevel, og dørene er
åpne både til elevhjem og sykehus, når de måtte trenge det.

Som sagt så har det vært så høyst forskjellig med oss. Vi er like bare i det
at vi engang gikk ut fra Diakonhjemmet. Ja, og så en ting til:

Diakoninnvielsen

Diakonhjemmets sentrum er rommet med korset i.

I det rommet ble vi ønsket velkommen, kull etter kull.

Fra det rommet ble vi sendt ut, kull etter kull.

Slik var det på det første diakonhjem — Magdalenahjemmet. Spisestuen
ble gjort om til helligdom og løftene ble gitt på kne. På samme måten var
det i det nye diakonhjem på Vinderen fra 1900 og utover. Spisestuen i kjel-
leren gjemmer på hellige minner for mange den dag i dag.

Fra 1927 fikk Diakonhjemmet sitt eget kapel i det nye elevhjem, der ble
begynnelsen gjort, mens diakoninnvielsen fra nå av ble flyttet til Oslokirkene,
først Fagerborg, så Majorstuen og nå i minst 20 år, Riis-kirken.

Om korset har hatt forskjellig ramme, så har det bestandig vært sentrum
i handlingen.

Foran korset, på kne, ble løftene gitt. Første gang av unggutten da han lovet «... legge vinn på å la seg utdanne til en rett diakon» og hva mere var: «være lydige mot sine overordnede». Den andre gangen var det den mere modne mann det gjaldt. Spørsmålet og overdragelsen gikk dypt i sjel og sinn: «... at du i lydighet mot vår Herre Jesus Kristus og i troskap mot Guds ord og vår kirkes bekjennelse utfører den menighetstjeneste som du er kalt til i vår kirke, at du med frimodig iver søker å vinne andre for Kristus, og styrke dem i samfundet med Ham, at du i kjærlighet drar omsorg for syke, nødlidende og alle som trenger hjelp, at du under bønn og selvfornektelse alltid på ny søker å vinne og bevare det rette tjenersinn, og at du i all din ferd viser deg som en sann Herrens tjener.

Lover du for Guds åsyn at du vil gjøre dette i troskap ved den nåde Gud selv vil gi deg?»

Det er bare Gud i himmelen som kan lodde dybden og bredden i alle de hundreder av «ja» som er blitt svart på dette.

For noen var det med glede og trygghet at det ble svart ja. Andre svarte med frykt og beven i hjertet.

Noen svarte ja med bønner i sitt hjerte: «Gud vær meg arme synder nådig». Andre svarte ja både uforberedt og tankeløst.

Mange ble bundet for livet av sitt løfte. Andre igjen glemte det dagen etter det var gitt.

Kanskje også noen angret på at de hadde gitt løftet og prøvde å vri seg fra det på mange vis.

For noen ble løftet en bærestang, for noen et åk.

— Men alle har svart ja.

Og når dette var gjort, bar det ut i arbeide med oss.

Korset «lyser hele veien» og noe av dette korsets lys følger Diakonhjemmet oss også med, hele tiden. Heller ikke er det lenger mellom oss enn at vi kan rope over til hverandre.

Men hver og en fikk sin vei å gå, sin oppgave, sitt kall og alle måtte brøyte sin egen vei.

Arbeidsfeltene var meget forskjellige

Da det første «kull» fikk sin offisielle utsendelse, var de alle i fullt arbeide: En var i privatpleie hos en kronisk syk utenfor Christiania. En var lærer i å

lappe sko på en blåkorsstue. En var nattevakt på byens smittesykehus fordi ingen andre turde være det. En var forstanderens medhjelper og husfar. En gjorde seg i stand for å reise til Madagaskar som tømmermann, og en skulle til Tyskland for å videreutdanne seg.

Noe slik var det for de 10 første kull.

Litt annerledes ble det da diakonutdannelsen ble helt sykepleiepreget. Det ble ikke lett å finne stillinger. Og det var tider da det bare var sinnssykehusene som hadde bruk for diakoner.

Så er det igjen blitt andre tider og i dag spørres det etter diakonenes arbeidskraft fra mange hold og kanter.

Ifølge den siste årsberetningen fra Diakonforbundet har Norge i alt 413 diakoner, som er plasert slik:

Klokker — og menighetsdiakoner	65
Kirkeverger (i full stilling)	2
Kirkegårdsforstandere	1
Sykehus (med. og kir. avd. m/spesialavd. og administrasjon)	37
Sinnssykehus (iberegnet adm. stillinger)	25
Epileptikeromsorgen (sykehus og hjem)	9
Alkoholistsorgen (iberegnet styrere av kurhjem)	16
Fengselsvesenet	10
Helserådsassistenter	4
Sosialsjefer, -kuratorer, -sekretærer	13
Bedriftsdiakoner	18
Styrere av kommunale- fylkes- og private org., alders-, sykehjem, ungdoms- og vanføre hjem ..	22
Egne pleiehjem og rekonvalesenthjem	21
Egne fysikalske institutter	4
Helseorganisasjoner (sekretærer m.v.)	5
Styrere av sykepleierskoler og andre utdannelses- sentra i helsearbeide	2
Lærere ved godkjente sykepleierskoler	2
Yrkesrettleiere, arbeidskonsulenter m.v.	4
Militære	10

Medisinske firmaer	7
Kristelige org. og misjonsselskaper, hj.arbeide .	18
Åndssvakehjem, herav styrere 10, ..	21
Sjømannsmisjonen, utarbeidet	6
Misjonærer	18
Andre diakonale oppgaver i utlandet	5
Lektor	1
Lege	1
Annet arbeide	12
Under videreutdanning	3
Pensjonerte	51

Når vi gir oss tid til å tenke over plasseringen av diakonene i vårt land og utenfor landet begynner vi å ane noe av vår Kirkes arbeide og ansvar for menneskene i form av sin diakoni. Kirken plasserer ikke bare sine «hender, føtter, øyne og ører» (Oldkirken beskrev diakoniarbeiderne slik) i selve kirkehuset eller i den menighet som ligger opp til kirkehuset.

Nei, den prøver ved sine arbeidere å følge unge og eldre, syke og friske, dem det har lyktes for, og dem det har mislyktes for. Den er på pletten i fremmed havn med sin mann for å ta hånd om førstereisgutten og i samme stund er den i det utenlandske fengsel for å tolke for den som havnet der.

Gjennom legemisjon åpner den for kristendommens utbredelse i verden og stiftelsen av nye kirker og menigheter. Den trenger inn i katetrene, den er å finne ved viktige forhandlingsbord hvor sosiale problemer drøftes for store grupper av lidende mennesker i verdensfamilien. Den er å finne der noe skal deles ut, og den tigger hos den rike og gir til den fattige.

Forskjellig, dog ens i grunnen.

Det er nesten for mye å vente at Diakonhjemmet skal kunne makte å gi kvalifiserte krefter til så mange vidt forskjellige felter på en gang. Men det viser seg at Diakonhjemmet klarer det.

En av de yngste diakoner har gjort seg sine refleksjoner om Diakonutdannelsen. Han mener at Diakonhjemmet er kommet godt fra sin oppgave og takker for seg og for alt det han har lært i de 34 fag han har avlagt eksamen i, pluss alt det annet. Og så slutter han slik: «Vi har fått lære å hjelpe mennesker under alle livsforhold. Hjelp under sykepleie, sosialrådgivning og sjelesorg: Hjelp det hele menneske med sjel, ånd og legeme. Diakonhjemmet har gitt

oss en «visdom» om menneskene og det er noe ganske annet enn begrenset kunnskap om ett eller flere emner». —

Jeg tror den unge diakonen her berører noe meget vesentlig. Uansett hvor diakonen er plassert, bruker han hele tiden «visdommen» om menneskene, som Diakonhjemmet innprentet oss gjennom fem år. Men «visdommen» må tilpasses omstendighetene.

Den største gruppen diakoner finner vi opptatt med sykdomsproblemet, i sykehus, anstalter og pr. kontakt menneske til menneske, over hele landet og utenfor landets grenser.

Som autorisert sykepleier må hans sykepleie være rett og forsvarlig. Det kan undertiden være meget vanskelig når han arbeider under primitive forhold, som for eksempel i utviklingslandene. Da gjelder det å passe på at ikke samvittigheten og ansvarsfølelsen sløves. Men diakonen kan ikke nøye seg med å være sykepleier — for det har han ikke lov til.

Sykepleien har for diakonen et videre sikte: Det hele menneskes velferd: I all sin ferd plikter han å la «visdommen» om menneskene og Guds nåde i Jesus Kristus tydelig skinne fram. Den rette diakon sørger for at så skjer, selv om ikke ord tales eller det forkynnes for den syke. Hans blotte nærvær er budskap fra Gud til sin skapning. Er han ikke slik, så er han dypest sett ikke diakon. Da er det noe som har klikket et eller annet sted for ham og han er selv i behov av å bli tjent av Gud og mennesker — selv et objekt for diakoni.

Men sannelig om det er lett å være en rett sykepleierdiakon.

8-timers dagen har vært en farlig snare for mange. Likeså lønnskalaene som vi er omgitt av på alle kanter i det moderne samfunn. Og tidsånden, som hver dag frister oss til å gjøre forskjell på folk eller gjør oss uvillig til å ta på oss arbeide, som andre ikke vil gjøre.

Videre har vi levet i en tid hvor alt i og omkring mennesket skulle kunne forklares og forstås og hvor alt som hadde med åndelige verdier at gjøre skulle forties eller fortreges. Diakonen har undertiden blitt kraftig revet med, ja, til og med blitt forsvarer av det overfladiske syn. Heldigvis synes vi nå å komme tilbake til mer normale forhold.

Det er titusener av mennesker i samfunnet hjemme og ute som har fått god og betryggende sykepleie av diakonene og bak sykepleien fått øye på mesteren selv, og det ble for dem sykdomstidens største opplevelse.

Det er tusener som i dødens time hadde en diakon som sin nærmeste, med den himmelske trøst, når alt annet ble til intet.

Verdien av det kan ikke måles med noe.

Den andre store gruppen består av de diakonene som arbeider i og ut fra kirke og menighet, enten det nå er Statskirken, organisasjonene, misjons-selskapene eller kirker i utlandene.

De er kirkens sosiale fagarbeidere. Og slik har de vært det siden oldkirkens dager da diakoner var biskopens «hender, føtter, øyne og ører» og biskopen virkelig fulgte med i det som foregikk omkring seg.

Siden har meget forandret seg, det er så.

Det har vært klokkere som ikke har gjort noe annet enn å lese klokkerbønnen og det har vært prester og menigheter som har vært godt tilfreds med bare det.

Det har vært menighetsdiakoner som ikke har hatt rede på menighetsgrensene, selv etter års arbeide og ingen krevet heller noe av ham. Og det har vært kirketjenere som har meget mer likhet med «kirkeherrer». Det har vært diakoner i misjonsmenigheten som istedenfor å samle, spredte.

Men stort sett har gruppen vært «kirkediakoner» i gjerning, i ånd og i sannhet.

De har passet på at håndens gjerning ble øvet og formidlet på høyde med ordets forkynnelse.

De har passet på at de hverken ble herrer eller slaver.

De har bøydd seg lojalt for regler og forskrifter kirken satte for sine tjenere, så lenge disse var i overensstemmelse med Guds ord og ordning.

De har bestrebet seg for å være gode medarbeidere i det arbeidslag de var satt.

De har passet på sitt liv og sin gjerning, både i tjeneste og fritid, slik at ikke uverdighet og slurv skulle prege dem.

De har ikke gjort forskjell på trengende, og de har delt ut med ærlig hu og vært glad til sinns i hverdagens travelhet.

Det er store grupper av mennesker i vår tid, som ikke har hatt noen annen synbar kontakt med kirke, menighet og misjon enn den de fikk gjennom møtet med kirkediakonen på en eller annen korsvei i deres liv.

Mange sinte mennesker — sinte på Gud og kirken for et eller annet — fikk ri sinnet av seg på en eller annen diakon, så de levet litt lettere menneskelig etterpå. Og det er da også noe, og hvem vet mere om det?

Alle de redde, alle de forsakte, alle de fordømte, alle halvt vanvittige av sorg eller hat, alle toldere og syndere som for et eller annet måtte innom

kirke og menighet. For en hjelp det var for dem å bli tatt imot av en klokker, kirketjener eller menighetssykepleier — en som hadde lært «visdom» om menneskene og kunne ta dem som de var.

Mange mennesker har fått nytt livsinnhold, nytt syn på Guds rike i verden, ny glede i sine sjeler over endelig å kunne tilhøre en kirke og menighet, ved at livet førte ham eller henne forbi kirkedøren og hvor det sto en diakon.

Hadde kirken kjent sin besøkestid hadde den forlenget gjort meget mer bruk av diakonien og diakonene.

Den neste store gruppe av diakoner er opptatt med å administrere andres affærer og midler.

La gå med at noen har vært utro tjenere, at noen har oppført seg som om de var eiermenn og ikke tjenere og at noen har forvaltet både dumt og uklokt.

Den store gruppe av diakoner innenfor denne sektor, har vært som de skal være, gjort sin gjerning med troskap, tenkt kloke tanker for andre, handlet hurtig og rett, vært ærlige og ikke beriket seg selv. Det er en lang rekke anstalter i Norge og andre land som har vært bygget opp, ledet og fullført sin oppgave, under ledelse av diakoner. Makter og myndigheter og enkeltpersoner har vært godt tilfreds og gitt diakonene ære.

Forvalterembedet er noe som skulle ligge for diakonen.

Diakonen må ikke nøye seg med bare å være en regnskapsfører, han ser og møter menneskene bak tallene. Og når han da har «visdom om menneskene» — og svært ofte er det skrøpelig menneskemateriale bak tallene, og det er nettopp derfor han må ivareta sakene — så må hans arbeide bli noe annet, enn for andre som forsøker seg på det. Hvor mange millioner av kroner som har vært gjennom diakonenes hender i forvaltningens tjeneste, har vi ikke noe tall på. Men det er en veldig sum. Jeg tviler på at Diakonhjemmets Styre, daglige ledelse og lærere ville tro sine øyne og ører om de så alt det mammon som daglig går gjennom diakonenes hender, hjerter og hjerner. Venner, dere har utdannet mestre i finansverdenen!

Noen diakoner har valgt å finne seg et annet hovedyrke, leger, prester, lærere etc. Noen har gjort det av tvingende grunner. I Minneapolis traff jeg i 1947 en fra første kull som var ovnsfabrikkeier og vel kjent i tvillingbyene og i midtvesten for sine gode varer. Han kom til Amerika i 90-årene i sjømannsmisjonens arbeide i Brooklyn. Men så kom det et år med lite gaver til misjonen og så ble misjonens underordnede personale stillet fritt: arbeide uten lønn eller se seg om etter annet arbeide. Den unge diakonen hadde ikke

reisepenger til å komme seg hjem igjen og ikke var det noe annet diakonarbeide for hånden. Så han tok det som var for hånden, han gav seg med emigrantstrømmen vestover. Arbeidet som gårdsgutt på farmene og omsider kom han til Minneapolis og begynte å lage ovner, som det var stor mangel på. (Før han kom inn på Diakonhjemmet hadde han vært i smedlære oppe på Toten). Da jeg traff ham var han 83 år og hadde et langt og virksomt liv bak seg i amerikansk industri. Likevel levet diakonen i ham. Igjen og igjen kom han tilbake til det sørgelige som skjedde, da han som ung diakon var nødt til å legge om. Men like ofte forsikret han om sin troskap til Gud og tjenertaken — at det var diakon han hadde villet være og var. Diakonene i Amerika, som kjente til hans livshistorie, mente at få diakoner hadde vært så helhjertet diakon som han og satt slike merker etter seg.

Det ser ut til at ordtaket «Engang diakon, alltid diakon» kan settes som overskrift over denne gruppen. Selv de som tok opp andre yrker av frivillige grunner, er diakoner så meget at det nye yrke preges av det, i hvert fall til en viss grad.

Gruppen av pensjonerte begynner å bli stor. I like stor grad spores de pensjonerte diakoners arbeid. Mange fortsetter like aktivt som før den dagen «alderen» er nådd. Nesten alle forsøker å virke med noe i diakonal retning. I denne gruppen finner vi våre beste forbedere.

«Diakonene i arbeid» — er det også andre faktorer som skulle nevnes?

Ja, diakonhjemmene ut over med diakonhustruen og diakonbarna. Ofte er diakonens hjem et Diakonhjem i miniatyr. Den atmosfære som preger Diakonhjemmet, preger også diakonens hjem. Det er tjenesten for andre som er i høysetet.

Diakonene er forsiktige i valget av livsledsager, han frir til den han vet har en god del av de samme interesser som han selv. Diakonhustruene har sin store andel i utførelsen av de mange oppgaver mannen stilles overfor, og historien om diakonene mangler noe vesentlig dersom ikke et fyldig kapittel om hustruene og barna er tatt med.

Rent rørende er historien om diakonenkene. Så mang en gang fortsatte enken der mannen måtte gi opp.

Under overskriften «diakonene i arbeid» må vi ikke glemme å ta med litt om alle fellesløft som har vært tatt.

På selve den «ringe begyndelses dag» i 1890 ble det tatt et fellesløft av

forstanderen og elevene. Det var det første som skjedde og det har på mange måter fulgt diakonene siden.

Da elevene var blitt ønsket velkommen, ble de sendt ut på byen for å bære hjem møblene som glade givere hadde skjenket til den nye institusjon. En av dem bar en seng på ryggen fra Grønlandsleret. Det var følt til slit oppover bakkene til Ullevål, fortalte han siden. To stykker dro med seg spisestuebuffeten fra Cathinka Guldbergs spisestue på Lovisenberg. Den var så stor og uhåndterlig og det var i teleløsningen, så det var ikke lett for dem bort over jordene. Da den første dag i det nye diakonhjem gikk til en ende, var alle rom møblert og «husbestyrerinnen tok opp fortegnelse» leser vi. Det hadde vært et nyttig fellesløft.

Forstanderen må ha sett betydningen av samhold og fellesløft. For han stiftet ganske snart «Diakonhjemmets broderforbund». Det levde til 1915 og ble til De Norske Diakoners Broderforbund — Diakonforbundet. Diakonforbundet har hatt umåtelig meget å bety for den enkelte diakon, for arbeidet i det hele og for store fellesløft av samfunnsgagnlig betydning.

Et fellesløft resulterte i «Hjelpekassen».

Så og si med en gang fikk de unge diakonene og elevene oppleve at sykdom begynte å herje i flokken (i de første 40 år var det mange diakoner som ble syke og døde i ung alder). For å ha noe å hjelpe med, ble det skutt sammen penger til gave. Det er bakgrunnen til Diakonforbundets hjelpekasse. Den er nå på omkring kr. 200000,— og rentene brukes den dag idag til å rekke en hjelpende hånd der det behøves i diakonflokkene. Et godt og verdig fellesløft.

En flokk kristelig, sosialt interesserte menn kunne ikke stå likegyldig overfor spesielle nødssituasjoner i samfunnet.

Den første oppgave som trengte seg på var epileptikersaken. Med den ble det tatt et kjempeløft i årene fra 1895 og utover. Det første «hjem» ble åpnet oppe i Maridalen av diakoner som hadde fått føling med epileptikernes bedrøvelige tilstand i samfunnet. Tiltaket møtte svært liten forståelse. Men hjemmet ble holdt gående og kom omsider til ro på gården Solberg i Sandvika. Hadde diakonene nå hatt midlene eller at samfunnet hadde vært våken for det, kunne storverk vært utført og mye nød og lidelse vært avverget. Men begge deler manglet. Eiendommen ble gitt til Staten med den underforståtte mening at Staten skulle bygge ut eiendommen hurtigst mulig. Det gikk helt opp til vår tid før noe ble gjort, og det var svært for de eldre diako-

nene å se på. Epileptikersaken har vært diakonenes sak helt fra begynnelsen av, og er det enda. Når dette leses, er et nytt, mindre hjem åpnet på Røyse på Hadeland. Det er enda behov for hjelp på dette område og diakonene er rede til å ta fellesløft.

Mye på samme linje som epileptikersaken har åndssvakesaken ligget for diakonene.

En vårdag i 1936 var Diakonhjemmets kapell fullt av diakoner. Det skulle drøftes et nytt fellesløft, og denne gang åndssvakesaken.

Det var mange røster for og imot, og hele dagen gikk med til diskusjon. Vi, som var elever dengang, satt på bakerste benk og undret oss storlig over hva mon resultatet ville bli. Ut på kvelden ble det avstemning.

Enstemmig for.

Resultatet er blitt Nærland som vi alle kjenner så godt til.

Jeg vil også fortelle litt om de «øyeblikkelige hjelp-situasjoner» verden har vært oppe i, hvor diakonene har vært på plass med sitt arbeide.

Under begge verdenskriger var diakoner å finne på nødvendige — men høyst farlige poster. Liv og helse ble mer enn engang satt på spill. Diakoner satt i konsentrasjonsleirer og fengsler som fanger og gisler. I flere høve ble diakonen sett på som en meget farlig mann fordi han sto for en ideologi motsatt den rådende.

Diakonene var på plass i Etiopiakrigen i 1935. I Spaniakrigen i 1937. I Finlandskrigen i 1939. I Japankrigen i Østen 1938-45. I krigen i vårt eget land i årene 1940-45. I Koreakrigen 1951-53.

F.N. har gjort seg god bruk av diakoner ved flere høve.

Diakonene i arbeide i fremtiden?

For ikke lenge siden ble formannen i Stortingets sosialkomité intervjuet omkring dette emne.

Han sier at utbyggingen av den sosiale velferd og omsorg vil kreve mange sosialarbeidere, og den vil kreve sosialarbeidere som har forutsetninger for å arbeide ut fra et kristent helhetssyn på problemene. Det moderne velferds-samfunn er en utfordring til diakonien, mener han. På spørsmålet om det er områder innenfor sosialsektoren diakonene bør gå mer inn på, svarer han: «Jeg vil nevne et område som nå kaller sterkt på folk med den utdannelse og livsinnstilling som diakonene har: Moderne familierådgivning.»

Enig.

Men som diakon vil jeg nevne enda noen flere områder:

Den dårlige ungdom begynner snart å bli et samfunnsproblem og er allerede et kirke- og kristenproblem. Det er diakonenes plikt å gjøre noe med dette.

Tidsånden (det motsatte av Guds Ånd) blir mer og mer en svøpe over menneskene. I tidsåndens kjølvann følger travelheten og maset og resultatet er at det leves bare halve liv. Menneskene klarer ikke å tenke lenger. Da må noen gjøre det for dem. Her bør diakonene gripe inn med sin «visdom om menneskene» og sin tenkning.

Guds rike i verden kommer til å bestrebe seg mer for enhet i tiden som kommer. Skal kristendommen være et klart alternativ imot kommunismen, må den det. Her vil det knipe med å følge med for vår Lutherske kirke! Diakonene og alle kirkens diakoniarbeidere må hjelpe kirken med oppmykningsøvelsene — tjene i tjenesten.

Sosiallovgivning og sosiale tiltak

Av stortingsmann, redaktør Egil Årvik

Litt grovt skissert kan man tale om tre utviklingsfaser i norsk sosialpolitikk. Den første startet omkring midten av det forrige århundre, da man fikk de såkalte fattigforordninger som igjen munnet ut i forsorgsloven av 1863.

Før den tid var det ingen lovordnet samfunnsmessig sosial omsorg, og den begynnelse som ble gjort i 1850-årene, hadde en beskjeden målsetting. Det var fattigdommen som den gang var det altoverskyggende sosiale problem, og det man tok sikte på, var å lindre den verste nød.

Etter fattigforordningene ble det foretatt en klassifisering: noen var «rette fattige», andre var «urette fattige» som på noe vis selv var skyld i sin fattigdom. Derfor skulle de «ingen publik almisse nyde». Stodderfogder holdt gatene rene for sosialt underutviklede individer. De som ble påtruffet uten arbeid, ble anbrakt i tukthuset og på slavearbeid. Man undersøkte ikke nærmere årsakene til lediggangen. Den var uten videre straffbar. På landsbygda hadde man legdeordningen som forpliktet bøndene til å ta i sitt brød gamle og andre sosialt handicappede — og som det het: «forsørge dem til nødtøft».

Nå skal en imidlertid ikke late hånt om den sosiale innsats som ble øvet i denne tiden. Samfunnsutviklingen var ikke langt kommet i forhold til det nivå vi har nådd i dag, og jeg tror en med full rett kan si at utviklingen på det sosiale område var minst like langt kommet som på andre.

Det kan i denne forbindelse være riktig å minne om at det var kirken som tok det aller første skritt for å skape en organisert form for sosial omsorg. Vi har ofte nok hørt at kirken har forsømt sine sosiale oppgaver, og sant nok: kirken har nok ikke alltid kjent forpliktelsen på kjærlighetsbudet sterkt nok. Men likevel — det var altså kirken som tok det føste initiativ til fattighjelp og til etablering av organisert barmhjertighetsarbeid. Og den tanke som lå

bak — både i de offentlige og private tiltak, var at samfunnet ikke skulle akseptere den sosiale nød som noe uavvendelig. Den var tvertom en utfordring.

I tiden fram til århundreskiftet ble fattigloven av 1863 en del forbedret, og i 1900 kom så forsorgsloven som med en lang rekke endringer og forbedringer gjaldt fram til 31. desember 1964, da den ble avløst av lov om sosial omsorg.

I mellomtiden kom syketrygdloven i 1911, og i 1915 fikk vi de såkalte Castbergske barnelover som altså ble begynnelsen til vårt nåværende barnevern.

Tross en lang rekke påbygninger og forbedringer var det fremdeles forsorgsloven som var grunnelementet i den sosiale lovgivning. Det vil si: tanken var stadig den å forsøke å lindre nød. Man gikk ikke dypere inn i problemene og våget ikke å reise spørsmålet om tiltak for å hindre at nød oppsto. Eller rettere: man reiste nok spørsmålet, men fant at man ikke maktet mer enn det å lindre nøden. Stort lenger var man ikke kommet da man nærmet seg 1930-årene.

Men på dette tidspunkt begynner en ny utviklingsfase: utbyggingen av våre sosiale trygder.

Trygdelovene innført en ny målsetting i sosialpolitikken. Nå ville man prøve å hindre nøden. Det skulle skje ved at det ble skapt trygghet mot alderdom, sykdom, uførhet og arbeidsløshet *gjennom samfunnsgaranterte, lovfestede rettigheter*.

Den sosiale hjelp skulle ikke lenger være en blott og bar nødsforanstaltning — gitt av barmhjertighet. Den skulle være en rettighet på linje med andre borgerrettigheter.

Tankegangen er denne: Samfunnsgodene er et resultat av *hele* generasjonens innsats. Derfor har også de gamle og syke og andre vanskeligstilte rett til sin del av «samfunnskaka».

Vi fikk alderstrygden som skulle sikre alle gamle en minimumsstandard. Vi fikk arbeidsledighetstrygden. Syketrygden ble obligatorisk. Fiskere, skogsarbeidere og sjøfolk fikk sine pensjonstrygder. Vi fikk forsørgertrygden, og i 1960 fikk vi en moderne uføretrygdlov. Vi fikk lov om psykisk helsevern, og 1. januar 1965 trådte loven om enke- og morstrygd i kraft.

Alt dette ble satt ut i livet på grunnlag av det prinsipp alle politiske partier knesatte i fellesprogrammet av 1945, nemlig at sosial trygghet mot nød skulle

være en lovfestet rettighet for landets borgere. Man ville bort fra forsorgstanken og i stedet prøve å realisere tanken om den sosiale omsorg.

Med utbyggingen av de mange trygdeordninger er det skjedd en enorm ekspansjon på det sosialpolitiske område. Følgende tall kan illustrere utviklingen: I 1938 hadde den norske stat 125 mill. kr. i trygdeutgifter. I 1964 var trygdeutgiftene noe over 3000 mill. kr. — og enda er ikke barnetrygden regnet med!

Samtidig med — og delvis på grunnlag av trygdeutbyggingen — har vi i tiden etter siste verdenskrig hatt en sterk ekspansjon i utbyggingen av sosiale institusjoner. Dette gjelder det offentlige lege- og tannlegevesen med helse-søstre, folketannrøkt og skoletannklinikker. Det gjelder de offentlige sykehus, de psykiatriske sykehus og åndssvakeomsorgen. Det gjelder alkoholistsorg og edruskapsarbeid, det gjelder barne- og ungdomspsykiatrien og institusjoner for barn og ungdom med tilpasningsvansker.

I en kort artikkel som denne lar det seg ikke gjøre å komme inn på alle de tiltak som har grodd fram. Utviklingen er fantastisk, og dersom samfunnets omsorg for de sosialt handicapede er et kriterium for et folks sosial-etiske nivå, må en med rette kunne si at Norge er blant de fremste land i verden på dette område.

En ting som har karakterisert utbyggingen av sosiale tiltak i Norge under denne andre utviklingsfase, er samarbeidet mellom offentlige myndigheter og private organisasjoner og institusjoner. Svært ofte har det vært slik at private personer eller organisasjoner tok det første initiativ. Så kom det offentlige inn i bildet på et senere tidspunkt — enten med økonomisk støtte eller ved å ta over driften. Husmorvikartjenesten f.eks. ble startet av Norges Husmorforbund, og er senere helt overtatt av det offentlige.

Ennå mer nærliggende er det å nevne sykepleietjenesten, åndssvakeomsorgen og alkoholistsorgen. Og her kan en i høy grad tale om et pionérarbeid på kristen grunn, et pionérarbeid som senere har utviklet seg fram til et fruktbart samarbeid med offentlige myndigheter.

Når det gjelder sykepleieutdannelsen, er det nok å nevne Diakonissehuset i Oslo — opprettet i 1868 — med Cathinka Guldberg som første forstanderinne. Videre Det Norske Diakonhjem opprettet i 1890, Menighetssøsterhjemmet i 1916 — og videre en rekke sykepleieskoler drevet av kristelige og humanitære institusjoner. I dag er sykepleieutdannelsen en samarbeidsoppgave mellom disse institusjoner og det offentlige.

I åndssvakeomsorgen gjør det samme seg gjeldende. Også her har enkelt-personer og institusjoner gjort en pionérinnsats. De Norske Diakoners Broderforbund ikke minst. Det er også gjort en glimrende innsats fra private støttelag for åndssvake og fra enkelte bispedømmeråd. Siden siste krig er det på frivillig basis samlet inn ca. 50 mill. kroner til åndssvakesaken. Det er et imponerende tall og det forteller om en veldig sum av kristent hjertelag og medmenneskelig varme.

Vårt samfunn har bruk for denne medmenneskelige varme. Offentlige tiltak kan lett bli preget av det upersonlige. Skal det bli virkelig sosial omsorg, er det nødvendig at det skapes utfoldelsesmuligheter for det personlige, medmenneskelige hjertelag. Dessuten er vel nettopp dette hjertelag et av de mest verdifulle trekk ved et folks karakter. Derfor må det være riktig at vi også i fremtiden satser på et intimt og vel utbygget samarbeid mellom offentlige myndigheter og private organisasjoner.

I alkoholistsomsorgen er dette samarbeid gjennomført på en vellykket måte. De aller fleste kursteder og klinikker drives av private organisasjoner. Staten støtter til med penger, og hele omsorgen er en del av det offentlige helsevesen.

Når det så gjelder den tredje utviklingsfase i norsk sosialpolitikk, er det den vi akkurat nå såvidt har begynt på.

I den nye lov om sosial omsorg som altså trådte i kraft 1. januar 1965, er målsettingen løftet opp på et betydelig høyere plan. Nå tales det ikke lenger om forsorg, men om omsorg. Nå er målet å komme bort fra den såkalte «nødsgrensen» for sosial hjelp. Vi vil noe mer enn bare det å skape trygghet mot nød. Vi vil skape muligheter for trivsel, for menneskelig utfoldelse.

Loven om sosial omsorg er minst like mye et program som en lov. Og målet er altså å nå fram til det som er selve årsakene til de sosiale misforhold og om mulig eliminere disse. Man vil gripe aktivt inn i det enkelte menneskes livssituasjon, prøve å endre denne situasjon, prøve å gi vedkommende en ny start og åpne nye dører ut til en normalisert tilværelse.

Derfor skal sosial hjelp først og fremst være en hjelp til selvhjelp. En som på grunn av sykdom eller uførhet har fått redusert sine muligheter for selvberging, skal få hjelp til å skape seg nye muligheter. Derfor er attføringsprinsippet satt opp som det ledende prinsipp. Og det gjelder om å få bygget ut attføringsinstitusjoner, bygge ut omskoleringsmuligheter, arbeidstrening og yrkesopplæring. Det gjelder videre om å bygge ut vernet industri for yrkesvalghemmede og å bygge boliger som passer for folk med fysiske handicap.

De muligheter samfunnet rår over i dag er mange. Sosialmedisinen er kommet langt i sin utvikling. Vi rår over store økonomiske og tekniske resurser. Derfor er nå målet å hjelpe alle kategorier av handicapede fram til en arbeidsplass, der de selv kan tjene sitt brød og få del i den menneskelige skaperglede. Kort sagt: Den sosiale omsorg skal prøve å skape trivselsmuligheter og selvbergingsmuligheter for alle som av en eller annen grunn ikke kan skaffe seg dette selv.

Dette forutsetter en individuell sosial behandling. Våre trygder virker i alminnelighet svært generelt, og mange kan komme til å falle mellom flere stoler. Den sosiale omsorg pålegger samfunnet plikt til å søke opp de mennesker som trenger hjelp, gjøre dem kjent med deres rettigheter og med de hjelpemidler som står til rådighet, prøve å sette dem i gang på nytt grunnlag. Først når alle selvhjelpsmuligheter er uttømt, kan det bli tale om kontantstønad til livsopphold. Det er målsettingen. Det enkelte menneske skal hjelpes til å realisere seg selv som menneske.

Dette gjelder også den behandling vi prøver å gi rekonvalesenter, sinnslidende og åndssvake. Vi vil ikke lenger konservere de sosiale problemer, men prøve å løse dem. Og det viser seg at mulighetene er langt større enn man før trodde. Åndssvake viser seg ofte å ha evner som bare venter på å bli utløst gjennom aktiv og fornuftig opplæring. De resultater som i enkelte tilfelle er nådd, er helt utrolige!

Å skape trivsel er målet. Alle mennesker — uansett hvilke forhold de lever under, og uansett hvilket fysisk og åndelig nivå de befinner seg på, har den samme rett til å få realisert de muligheter de har. De har alle den samme rett til menneskelig trivsel og livsglede som vi andre har.

Å skape trivsel er også målsettingen for den folkepensjon som nå er på trappene og som forutsetningsvis skal settes ut i livet fra 1. januar 1967. Det vi vil, er å jevne ut forskjellen mellom minimumsstandarden og gjennomsnittsstandarden i vårt samfunn. Når man blir gammel, skal ikke det være ensbetydende med «sosial død». Man skal fortsatt ha anledning til å delta i livet.

Vi kan tenke hver for oss —: Hvordan ville vi selv like å ha det når vi blir gamle? Jeg tror vi alle vil resonnerer omtrent slik: Hvis helsa holder, ville vi gjerne beholde hjemmet vårt, det hjemmet vi strevde for å bygge gjennom et langt liv. Kanskje ville vi også få beholde hytta, den er oss til så stor trivsel. Og hvorfor skulle vi ikke også kunne få beholde bilen? Kort sagt: vi ønsker ikke å redusere noe vesentlig de trivselsmuligheter vi har i dag.

Og oppriktig talt: Er det noen grunn til at de som har alderspensjon skal gå dårligere kledt enn oss andre? Bo trangere, leve ensomt, innestengt, isolert? De gamle har gjennom sin innsats i et langt liv lagt grunnlaget for den levestandard vi nyter godt av. Derfor skal de i sin alderdom kunne nyte fruktene av sitt strev, ha det godt, trives, være med i det levende liv så langt de selv vil.

Og de som er handicapede — hvorfor skal vi hjelpe dem bare til å overvinne den nakne nød? De har den samme rett til arbeid som oss andre. Vi må bare hjelpe dem til denne rett ved samfunnsmessige tiltak — slik som vi ved samfunnsmessige tiltak også har hjulert oss selv!

Målsettingen for moderne sosialpolitikk er aldri blitt klarere formulert enn i Jesu ord: Alt det I vil at andre skal gjøre mot eder, det skal og I gjøre mot dem.

Diakoniråd for Den norske kirke

Av pastor Andreas Grasmø

«Denne store saken har ikke fått det opplegg i vår kirke som vi tror Guds ord vil den skal ha...» (Biskop Skard om diakonien på landsmøtet for Menighetspleienes Landsforbund i Tønsberg høsten 1959.)

Tanken om et Diakoniråd for Den norske kirke er ikke ny. Statutter for Norsk Diakoniråd ble vedtatt på bispemøtet i mars 1950. Så vidt vites, ble rådet bare innkalt en gang.

Bispemøtet tok imidlertid diakonien opp til ny behandling i 1954. Da oppnevnte det *Skard-komiteén* til å avgi en betenkning om kirkens diakoni. Betenkningen forelå 13. mai 1957. Samme år ga bispemøtet betenkningen en kritisk vurdering, og konstaterte at tiden ikke var moden for å sette Skard-komiteéns innstilling ut i livet.

Det var imidlertid tydelig at diakonien var et brennende spørsmål som ikke lot kirken i fred. Bispemøtet oppnevnte en ny Skard-komité i 1958, med sikte på et forslag om ordning av diakonien innen Den norske kirke på fellesmøtet av bispedømmerådene høsten 1959.

I løpet av året 1959 var det sterke diakonikrefter i gjøre for nå endelig å komme fram til en klar avgjørelse om diakoniens stilling i Den norske kirke. I samarbeid med Menighetspleienes Landsforbund ble det f r det omtalte fellesmøte innkalt til en større konferanse om saken på Lovisenberg, der representanter for bispedømmerådenes diakoniutvalg, diakoniinstitusjonene, diakoniarbeidernes organisasjoner, Menighetspleienes Landsforbund og andre interesserte møttes til en bred drøftelse om spørsmålet med sikte på en sterk henstilling via den sist oppnevnte Skard-komité til fellesmøtet av bispedømmerådene

19. november 1959 vedtok så bispedømmerrådenes fellesmøte opprettelsen av Diakoniråd for Den norske kirke:

«Bispedømmerrådenes fellesmøte 1959 er kjent med vedtaket på årets bispe- møte om forslag til ordning av diakonien i Den norske kirke. Fellesmøtet skal i den anledning få uttale:

1. Etter Lov om Den norske kirkes ordning § 23 skal menighetsrådet ha sin oppmerksomhet henvendt på alt som kan gjøres til avhjelp av legemlig og åndelig nød i menighetene. Menighetsrådet er dermed ansvarlig for at det i menigheten drives en effektiv praktisk-karitativ menighetspleie, eller sørger i tilfelle for at det — med tilpassing til de lokale forhold — blir skapt organer for slik diakonal virksomhet. Om denne virksomheten sender menighetsrådet hvert år melding til bispedømmerrådet.

2. Bispedømmerrådet skal etter gjeldende lov (§ 49) medvirke til at diakonatet innarbeides og utvikles i menighetene, og bør for denne oppgave oppnevne et særskilt diakoniutvalg. Bispedømmerrådet kan videre etter loven bestemme at diakonale stillinger og verv blir godkjent som ordnet menighetstjeneste, og etter forslag fra menighetsrådet utvirke kallsbrev fra biskopen. Bispedømme- rådet er mellomleddet mellom de lokale menigheter og det landsomfattende Diakoniråd.

3. For å hjelpe fram og samordne den diakonale innsats i kirken som helhet, oppretter fellesmøtet et Diakoniråd for Den norske kirke. Diakonirådet trer i funksjon i løpet av året 1960, og fungerer inntil neste fellesmøte 1963.

Diakonirådet består av 15 medlemmer med varamenn som velges av felles- møtet etter forslag av de nedenfor nevnte instanser:

- 1 representant for hvert bispedømmerråd,
- 1 representant for biskopene,
- 2 representanter for diakoniinstitusjonene,
- 2 representanter for diakoniarbeiderne,
- 1 representant for Organisasjonenes Fellestråd.

For den første perioden vil fellesmøtet be de samme instanser om å oppnevne sine representanter.

Diakonirådet oppnever innen sin midte et arbeidsutvalg. Diakonirådets oppgave er gjennom bispedømmerrådene å virke til opprettelse av handle- dyktige diakonater i lokalmenighetene. Det første diakoniråd forbereder et

landsmøte med representanter for diakonatene i lokalmenighetene, og klargjør mulighetene for finansiering av Diakonirådets virksomhet. På grunnlag av de erfaringer som måtte foreligge i 1963, vil neste fellesmøte fastsette endelige regler og retningslinjer for Diakonirådets virksomhet.»

Det meste av året 1960 gikk med til avklaring av forholdet til Menighetspleienes Landsforbund. Landsforbundet tok selv initiativet til et forsøk på en løsning til beste for diakonisaken totalt innen Den norske kirke.

Avklaringen gikk ut på en oppløsning av Menighetspleienes Landsforbund til beste for Diakoniråd for Den norske kirke. På Menighetspleienes Landsforbunds landsmøte i Tønsberg september 1960 ble følgende vedtak fattet:

«Menighetspleienes Landsforbunds generalforsamling ønsker diakonien styrket og utbygget i vår kirke. Generalforsamlingen hilser derfor med glede opprettelsen av Diakoniråd for Den norske kirke og ser i dette et viktig skritt videre mot målet.

I samsvar med landsstyrets forslag beslutter generalforsamlingen at Menighetspleienes Landsforbund oppløses. — Diakonirådet overtar Landsforbundets funksjoner. Aktiva eller fordringer tilhørende Landsforbundet overdras Diakonirådet.

Generalforsamlingen anmoder det sittende styre om å fungere som interimsstyre inntil Diakonirådet er trådt i funksjon, og bemyndiger styret til å føre Landsforbundets arbeid videre og sørge for at overdragelsen kan skje uten avbrudd i arbeidet.»

Etter dette trådte så Diakoniråd for Den norske kirke sammen til konstituerende møte 10. november 1960 og valgte biskop Bjarne Skard som sin første formann.

På et senere møte i Menighetspleienes Landsforbunds arbeidsutvalg ble den endelige formelle oppløsning av Landsforbundet satt til utgangen av året 1960. — Vedtaket lyder:

«Arbeidsutvalget finner at tiden er kommet til oppløsning av Menighetspleienes Landsforbund, og vedtar at dette skjer ved årets utgang, idet en regner med at Landsforbundets funksjoner fra nyttår kan overtas av Diakonirådet. Sekretæren fortsetter i Diakonirådet inntil ny sekretær tiltrer.

Som svar på Diakonirådets arbeidsutvalgs henvendelse om hvilke funksjoner som forutsettes overtatt av Diakoniråd for Den norske kirke, vises det til Menighetspleienes Landsforbunds statutter og de løpende arbeidsoppgaver som Menighetspleienes Landsforbund tidligere har påtatt seg i samband med

de tilsluttede menighetspleier, så som menighetsbarnehager, husmorferier, arbeid for gamle (heri inkludert reising av aldershjem), konsulent- og opplysningsvirksomhet, avklaring av forholdet til hjemmesykepleien og andre saker som gjelder forholdet til stat og kommune.»

I årene 1961 fram til bispedømmerådenes fellesmøte høsten 1963 foregikk det en omfattende utbygging av kontakten utover landet med bispedømmerådene diakoniutvalg, menighetspleiene/diakonatene og diakoniinstitusjonene med deres arbeidere.

Samtidig ble det innad arbeidet intenst med å finne fram til en avklaring av forholdet mellom de kirkelige service-organer Kristen Innsats, Norsk Menighetsinstitutt og Diakoniråd for Den norske kirke.

Arbeidet i denne første grunnleggings- og koordineringsperioden toppet seg i gjennomføringen av *Diakoniens år og landsmøtet for Diakonirådet 1963*.

Diakoniens år representerte en bredt opplagt kampanje i presse, organisasjonsblader, radio og fjernsyn for å vekke diakonisynet. — Diakonistoff til bruk i skolen ble lansert, samtidig som 13. s. e. tref. het ble foreslått som Diakoniens dag hvert år.

Landsmøtet i Oslo hadde stor oppslutning med ca. 600 deltakere fra menighetsråd, menighetspleier/diakonater, diakoniinstitusjoner, diakoniarbidere og organisasjoner. Den levende deltakelse i arbeidsmøter og foredrag bar bud om et inspirerende engasjement for diakonien og dens plass i våre menigheter.

Den endelige utformning av Diakonirådets statutter og arbeidsprogram ble fastlagt på bispedømmerådene fellesmøte høsten 1963. Her fikk Diakonirådet også sin avgrensede plass overfor Bispedømmerådene Fellesråd og de 2 andre kirkelige service-organer Kristen Innsats og Norsk Menighetsinstitutt.

Statuttene for Diakoniråd for Den norske kirke fikk følgende ordlyd:

- § 1. Diakoniråd for Den norske kirke er opprettet av Bispedømmerådene Fellesmøte 1959. Det står ansvarlig overfor Bispedømmerådene Fellesråd.
- § 2. Diakonirådets oppgave er på Guds ord og vår norske kirkes bekjennelses grunn å arbeide for diakoni som den praktisk karitative omsorg for mennesker i åndelig og legemlig nød.

I samarbeid med bispedømmerådene, (i. h. t. § 49 i Kirkeordningsloven), diakoniinstitusjonene og diakoniarbeidernes organisasjoner, skal Diakonirådet som et samlende organ for Den norske kirkes diakoni,

fremme forståelsen av at diakonien hører med til kirkens forvaltning av evangeliet og at den er en avgjørende livsfunksjon i menighetene og den enkelte kristnes liv.

Diakonirådet skal bistå bispedømmerådene, menighetene, diakoniinstitusjonene og diakoniarbeiderne med å bygge opp en effektiv praktisk kristen tjeneste med sikte på at mennesker i legemlig og åndelig nød kan få den hjelp de trenger.

§ 3. *Diakonirådets sammensetning og funksjon.*

- a) Diakonirådet består av 7 medlemmer med personlige varamenn, oppnevnt slik:

Bispedømmerådene Fellesråd oppnevner 3 medlemmer.

Diakoniinstitusjonene oppnevner 2 medlemmer.

Diakoniarbeidernes organisasjoner oppnevner 1 medlem.

OF oppnevner 1 medlem.

Diakonirådets funksjonstid er 4 år.

- b) Diakonirådet velger innen sin midte formann og nestformann.
c) Diakonirådet innkalles av formannen med høvelig varsel. Med innkallingen skal følge sakliste.

Diakonirådet er beslutningsdyktig når minst 5 medlemmer er til stede. Det velger 1 representant med varamann til Fellesrådets Forretningsutvalg.

- d) Bispedømmerådene Fellesråd tilsetter sekretær for Diakonirådet, og fastsetter instruks for stillingen, i begge tilfeller etter forslag fra Diakonirådet. Andre funksjonærer tilsettes av Forretningsutvalget.

Sekretæren har sete i Fellesrådet og dets Forretningsutvalg, dog uten stemmerett.

Han deltar i D's møter uten stemmerett.

Diakonirådet leder det daglige arbeid gjennom sitt sekretariat.

- e) Diakonirådet utarbeider arbeidsplan og budsjett, og legger fram årsmelding og revidert regnskap til godkjenning i Fellesrådet, innen utgangen av februar hvert år.
f) Protokoll for Diakonirådets møter sendes Fellesrådets medlemmer.

§ 4. *Diakonirådets oppgaver søkes løst ved:*

Å arbeide for opprettelse av handlekraftige diakonater i menighetene, oppmuntre til frivillig diakonal gjerning og fremme synet for at diakonien er hele menighetens ansvar.

Å bistå menighetene med råd og veiledning i diakonale spørsmål og fungere som deres forhandlingsorgan overfor stat og kommune og andre instanser der dette er ønskelig.

Å virke for å styrke rekrutteringen til diakoniinstitusjonene.

Å fremme og ivareta diakoniinstitusjonenes og diakoniarbeidernes interesser, herunder eventuell utdanning av personale på det diakonale plan.

Støtte og arbeide for Kirkens Nødhjelps virksomhet.

Kursvirksomhet i samarbeid med bispedømmerådene, eventuelt også i samarbeid med andre kirkelige organer og frivillige kristelige organisasjoner.

Opplysnings- og informasjonsvirksomhet f.eks. ved foredrag, publikasjoner, brevkurs, studieplaner o.l.

Tilrettelegging og distribusjon av materiale til hjelp for lokalmenighetene i deres arbeid på det diakonale område i samarbeid med bispedømmerådene.

Samrådsmøter med representanter for bispedømmerådene, diakoniinstitusjonene og diakoniarbeiderne.

§ 5. Bispedømmerådernes Fellestråd står ansvarlig for Diakonirådets økonomi. Midlene søkes skaffet ved: Tilskott fra Menighetspleier/diakonater, tilskott fra Kristen Innsats og eventuelle andre kilder.

§ 6. Forslag til endring i Diakonirådets statutter kan fremsettes av et bispedømmeråd eller Fellestrådet.

Beslutning om endring gjøres av bispedømmerådene etter innhentet uttalelse fra Diakonirådet.

Endring krever 2/3 flertall av stemmene i bispedømmerådene.

§ 7. Bispedømmerådene fatter beslutning om eventuell oppløsning av Diakonirådet etter at saken er forelagt Diakonirådet.

Fellestrådet fatter vedtak om disponering av Diakonirådets aktiva.»

Når det gjelder Organisasjonenes Fellestråds (O.F.) representasjon i Diakonirådet, har denne vært oppe til debatt på Geilo-møtene 1964 og 1965.

Siste vedtak på Geilo-møtet 1965 er at det for inneværende år opprettholdes en observatørstatus overfor Diakonirådet, samtidig som O.F.s styre arbeider videre med en avklaring av forholdet.

Diakonirådet legger stor vekt på å holde denne kontakten med de kristelige organisasjonene.

I årene siden 1959 har det vært gledelig å kunne konstatere en voksende forståelse for diakonien som menighetens livs- og være-form etter Guds ord. — Det er også i denne tiden skjedd en sterk koordinering av alle diakonale krefter i landet som lover godt for et rikt samarbeid om oppgavene i årene som kommer.

Diakonirådet har en stor og krevende innsats foran seg på veien mot målet: Hver menighet en tjenende menighet — hver kristen en tjenende kristen. Dette er først og sist et resultat av forkynnelsen og arbeidet med Guds ord. I den grad Kristus vinner skikkelse i menigheten, vil denne tennes av hans egen kjærlighet til «tro, virksom ved kjærlighet.»

Det er denne troens virksomhet Diakoniråd for Den norske kirke skal tjene.

Diakoni i internasjonalt format

Av pastor Eugen Ries

Da Det lutherske Verdensforbund etter annen verdenskrig tok til med sin virksomhet, var foranledningen det påtrengende behov og den store nød i Europa. Verdenskrigen hadde etterlatt seg millioner av lutheranere i Mellom-Europa og Finland som hjemløse flyktninger. I året 1946 var nesten hver fjerde lutheraner i verden en flyktning. For å hjelpe i denne situasjon organiserte LWF ved sin første sammenkomst etter annen verdenskrig i juli 1947 i Lund et hjelpearbeid for flyktninger.

Mange av dem som var med i konferansen i Lund kom fra land som tidligere hadde bekjempet hverandre som fiender, men trass i dette ble det på grunnlag av vår felles tro mulig å gå inn i et felles arbeid for å lindre nøden blant våre flyktningebrødre, og dette lenge før liknende tiltak kunne tas av regjeringene. Man kunne konstatere at mange av verdens lutherske kirker befant seg i en meget vanskelig nødssituasjon og at de enorme vanskene av åndelig og materiell art bare kunne overvinnes gjennom en felles innsats av alle lutheranere.

Folkeforflytning

Et av de første store arbeidsprosjekt i LWF var aksjonen for å hjelpe alle som ville utvandre. Lutherske flyktninger uansett nasjonalitet ble gjennom dette prosjekt hjulpet. Hjelpen besto i formidling av arbeid, bosted og lån for å kunne gjøre reisen til andre verdensdeler mulig. Alt i alt har LWF siden 1947 bistått 110000 emigranter. Av disse er flertallet flyktninger som er reist til USA, Canada, Australia, Norge, Sverige osv.

Ved planleggingen av denne aksjon søkte vi hele tiden å følge prinsippet for all emigrantvirksomhet, nemlig den at vi som kirkelig organisasjon skulle ha særlig interesse for det enkelte menneske. Vi satte ekstra meget inn på alltid å hjelpe dem som ikke kunne få hjelp innen rammen av den politisk orienterte statlige eller det mellomfolkelige innvandringsprogram. Da internasjonale flyktningeorganisasjoner bare bisto visse folkegrupper med frie reiser, la vi planer om å opprette et fond for økonomisk hjelp til slike som ikke kunne få hjelp av det internasjonale hjelpearbeid. Når så den internasjonale flyktningorganisasjon ble oppløst, sto vi klar til å hjelpe de mange «displaced persons». Disse ville ellers vært uten mulighet for å få mellomfolkelig hjelp.

På grunn av overbefolkning i europeiske land fant vi også å måtte gjøre stadige henvendelser til myndighetene i mottakerlandene for at de skulle ta imot stadig flere folk. Når flere land ville gjøre et utvalg blant innvandrerne (de kunne lett gjøre det fordi antallet som søkte om å få emigrere, var nær sagt ubegrenset), gjorde vi spesielle henvendelser til de respektive regjeringer om at de skulle ta imot også slike personer som ut fra et nasjonal-økonomisk synspunkt var mindre ønskverdige. Vi hadde alltid for øye omsorgen for det enkelte menneske. Vi måtte huske at mange var kommet i vanskeligheter på grunn av de politiske, nasjonale og økonomiske forhold, som verden befant seg i etter første verdenskrig.

Materiell hjelp

Budsjettet for hjelpearbeidet innen Det lutherske Verdensforbund har helt siden starten utgjort det største av samtlige spesialprosjekt. Siden 1947 har LWF delt ut over en halv milliard kilo mat og klær til en verdi av 1,120,000,000 norske kroner. Med dette beløp har det vært mulig å gi liv og helse til utallige millioner flyktninger og andre nødlidende i forskjellige deler av verden. Bare i 1963 sendte lutherske kirker 45 millioner kilo mat og klær til en verdi av mer enn 60 millioner norske kroner til de nødlidende områder i hele verden. Tørrmelk, ris, mel, mais og fett kom i det vesentlige fra USA. Men også fra Tyskland, Norge og Sverige, Danmark, Canada, England og Island ble et betydelig beløp gitt til denne hjelpevirksomhet. Vi har i denne forbindelse meget å takke Kirkens Nødhjelp i Norge for. En stor del av matvarene, som lutheranerne i Amerika skaffet, ble gitt av landets regjering og ble fordelt i akutte nødsområder uten hensyn til rase, religion eller nasjonalitet.

I vår verden av i dag, der nesten halvparten av alle innbyggere får utilstrekkelig med mat og klær, er det uten tvil et stadig påtrengende behov om også i fremtiden å kunne fortsette med en omfattende virksomhet for å fordele livsgodene. Men hvor viktig en slik virksomhet enn må være, oppnår vi på den måten på langt nær det vi skulle. Utdelingen av matvarer og klær holder liv i menneskene fra dag til dag, men gir dem ingen hjelp til å kunne hjelpe seg selv og bli uavhengige, selvstendige medlemmer av sitt samfunn og sin kirke.

Community development

Som et ledd i arbeidet for å hjelpe medborgere i Asias, Afrikas og Sør-Amerikas unge stater har LWF's hovedkomité anbefalt avdelingen for hjelpearbeid, likeså avdelingen for misjon og Latin-Amerika-komiteen om sammen å starte et hjelpeprogram for å fremme hjelp til selvhjelp-arbeid. Dette har fått navnet Community Development Service, og tok til i 1961. Mange mener at dette program kommer til å bli en av de viktigste arbeidsoppgaver for LWF.

Så snart komiteen for CDS var nedsatt, ble de unge kirker og misjonsavdelinger i Asia, Afrika og Latin-Amerika underrettet om muligheten av å få bidrag til lønnsomme og realistisk planlagte prosjekt for helsestell, jordbruk og skole. Reaksjonen på dette tilbud viste ganske snart hvor ytterst nødvendig dette program var. I løpet av tre år ble det sendt inn fra 14 land, fra Jordan til Nigeria og Tanganyika, og fra Peru til New Guinea 80 prosjekt. Et typisk prosjekt er NORCAP-prosjektet i Abakaliki, som Kirkens Nødhjelp har tatt opp. Disse første prosjekt, likesom alle andre som senere kom inn, er nøye gransket av de respektive kirker og LWF's stab og komiteen for CDS (sistnevnte organ består av to representanter for hjelpearbeidet, verdensmisjonen og Latin-Amerika-komiteen innen LWF). Undersøkelsen skulle konstatere at de foreslåtte prosjekt virkelig egnet seg for å sette mottakerne i stand til å klare seg selv i fremtiden og at de var planlagt på langt sikt og absolutt nødvendige.

De prosjekt man fant å anbefale, ble deretter oversendt til de bevilgende organer innen LWF. De budsjetterte beløp varierte fra kr. 21000 til utrustning av en yrkesskole på Sumatra — og kr. 21000000 — til et sykehus i Tanganyika.

Reaksjonen hos de organer som skaffet penger til veie, ikke minst her i Europa, overtraff alle forventninger. De europeiske kirker som ved verdenskrigens slutt slet med fryktelige ettervirkninger av krigen, hadde fått så meget hjelp fra sine lutherske brødre fra andre kontinent, fulgte Kristi bud og lignelsen om den barmhjertige samaritan og viste nå når turen kom til dem — barmhjertighet. Bare i det siste året har ikke mindre enn 70 prosjekt fått økonomisk hjelp gjennom lutherske kirker i Europa.

Aksjonen for CDS betyr imidlertid ikke noen reduksjon eller tilsidesettelse av tidligere eksisterende program for materiell støtte. Nødvendigheten av et handlekraftig og stadig virksomt hjelpearbeid for å gi nødsområder mat og klær når naturkatastrofer som jordskjelv og annet har rammet, vil alltid være aktuelt. Derfor er det naturlig å sette inn i Persia og senere i Skoplje i Jugoslavia etter jordskjelvkatastrofene der, eller i Algerie etter revolusjonen og nå sist i Tanganyika etter at Watussi-flyktninger var strømmet over grensen.

Den tradisjonelle form for materiell hjelp er imidlertid sterkt utvidet ved det arbeid som nå utføres ved CDS. Den materielle hjelp holder et menneske i live i en akutt situasjon. Takket være CDS får samme menneske hjelp til selvhjelp, så det kan bli et selvstendig medlem av sin kirke og sitt samfunn. Dessuten kan CDS gjennom oppbyggingen av moderne jordbruk og mulighet til oppdragelse og yrkesutdannelse motvirke katastrofer, utløst av naturen eller menneskene.

Endelig har CDS en meget stor oppgave å fylle ved at virkningen av dets arbeid går langt ut over grensene for den lille kristne forpost i Asia og Afrika. Her blir ikke bare en liten gruppe lutheranere hjulpet, men her blir såvel kristne som ikke-kristne delaktige i det livssamfunn som vi er med å skape. De trenger alle vår materielle og vår åndelige hjelp.

Frivillig arbeidsinnsats

Hånd i hånd med nødvendigheten av et omfattende bidrag til selvhjelps- og CDS-prosjekt i Asia, Afrika og Latin-Amerika, vokser et stadig behov av utdannede og hjelpevillige kristne som frivillige medarbeidere. Disse må være beredt til å gi noen år av sitt liv for å tjene et kirkelig program i fremmede verdensdeler. I endel land har regjeringene med hell satt inn vel utdannede og ideelt innstilte ungdommer i hjelpeprogram rundt omkring i verden. Innen rammen av Amerikas «Peace Corps» har de unge statene i Afrika, Asia og

Latin-Amerika i det siste år bedt om å få tre ganger så mange hjelpere som tidligere.

Etter min mening bør de lutherske kirkene utarbeide liknende langsiktige planer og sette inn med energi sin lutherske ungdom overalt i verden. En innsats fra dem vil bety et kristent vitnesbyrd, noe som i høy grad er nødvendig i dagens situasjon. LWF's avdelinger for hjelpearbeid og misjon samarbeider intimt med å dekke behovet for hjelpere, frivillige eller ansatt på kort tid.

Vi er ytterst takknemlige for våre skandinaviske, tyske og amerikanske venners strev med å sette oss i forbindelse med potensielt frivillige medarbeidere i de respektive land. Imidlertid må vi alle i langt større utstrekning enn hittil tenke over og ta tid for å kunne utnytte den store arbeidsvillige reserve vi har i vår kristne ungdom. Når en dag hjelpeaksjonene for flyktninger og andre nødlidende for lenge siden er glemte, da kommer man ennå til å huske det vitnesbyrd som frivillige medarbeidere har gitt.

Hong Kong og Jordan

I 1950-årene ble LWF's hjelpearbeid for flyktninger lagt om fra å være et stort nødhjelpsprosjekt i Europa til en verdensomspennende hjelpeaksjon for flyktninger. Det arbeid som ble utrettet av LWF's flyktningehjelp, kom til å bli en vesentlig bestanddel i LWF's hjelpeprogram for hele verden. I såvel Hong Kong som Midt-Østen finnes det mer enn 1 million flyktninger som stadig vekk er i et stort behov for hjelp fra internasjonale, statlige og frie institusjoner. Innenfor begge disse områder er LWF's hjelpearbeid den største frivillige, kirkelige hjelpeorganisasjon.

Vårt program, som tok til med sykehus, helsestell og et omfattende materielt hjelpearbeid, lindrer også i dag den fortsatte akutte nød innenfor de nevnte områder. LWF's hjelpearbeid i Hong Kong og Jordan har også påbegynt store rehabiliteringsprosjekt for gamle og syke og dertil yrkesutdanning for ungdom.

I Hong Kong bygges nå en skole for 1000 elever for å utdanne snekkere, kokker, kontorfolk osv. I nærheten av Jerusalem ble 1. oktober 1964 innviet en bilmekanikerskole med plass til 120 gutter. Begge disse yrkesskoler bidrar til å heve en akutt nødstilstand i Midt- og Fjerne-Østen, ikke bare blant yrkeskoleelevene selv, men også i høy grad for de respektive samfunn.

I vårt hjelpearbeid for flyktninger og andre nødlidende er vi mer og mer kommet bort fra de store, omfattende hjelpeaksjoner for store grupper og setter stadig mer inn på å gi en begrenset, men konsentrert og individualisert hjelp til mindre grupper. Vi har en følelse av at vi på denne måten i langt større grad kan påvirke de personer og samfunn som vi hjelper, enn hva som ville være mulig om hjelpen ble gitt i stor skala og i mindre individuell form. Ved å legge an vårt hjelpearbeid på denne måten får vår behandling av det enkelte menneske en langt større betydning.

Algerie og India

På det felleskirkelige området er arbeidet for å hjelpe Algerie og de bengalske flyktninger to aksjoner hvor vi samarbeider med Kirkenes Verdensråd og med KFUM, KFUK og andre ekumeniske organisasjoner. Vi er her gått inn i områder hvor det er stor nød, men finnes få eller ingen lutheranere i det hele tatt. Nøden har imidlertid så store dimensjoner at det kreves av oss en sann felleskirkelig anstrengelse for å hjelpe de hundre tusener av flyktninger i India, Algerie, slik at de kan finne nye hjem. LWF's hjelpearbeid har stillet kr. 1 400 000 til disposisjon i India og kr. 4 900 000 til Algerie. En tiendedel av dette beløp kom fra Norge. Pengene ble brukt til bygging av hus, helse- og sykepleie, mat og klær, bidrag til frigitte politiske fanger, yrkesutdanning osv. I Algerie har det lutherske hjelpearbeid hittil dekket 25% av alle omkostninger og 70% av den ikke statlige, materielle hjelp kom fra lutherske områder.

Den kristne flyktningehjelp i Tanganyika

I januar 1964 har LWF tatt til med sitt siste og store program for å hjelpe 20000 kikuju- og Watutsi-flyktninger, kommet over til Tanganyika. LWF er blitt bedt av det kristne råd i Tanganyika (Christian Council of Tanganyika), Kirkenes Verdensråd og kommisjonen for LWF/WS å drive et flyktningearbeid på de protestantiske kirkers vegne. Regjeringen i Tanganyika og FN's høykommissær for flyktninger har anmodet LWF om ikke bare å gi hjelp i form av mat, klær og sykepleie, men også overvåke overflyttingen av 10000 nye flyktninger til nybyggerområde i vestre Tanganyika, kallet Mwesi. Vi har nå 10 internasjonale og nærmere et hundre innfødte medarbeidere som utfører forskjellige prosjekt i Tanganyika.

Sluttbemerkninger

Alt i alt tror jeg at de siste 17 år av virksomhet innen LWF's hjelpearbeid har gitt oss en lang rekke nyttige lærdommer. For det første har vi lært oss prinsippet for utvandrings- og integrasjonshjelp, nemlig at vi som kirkelig organisasjon interesserer oss for individet uten hensyn til politisk eller økonomisk synspunkt. For det annet er vi blitt klar over at flyktningeproblemet i en eller annen form i ett eller annet kontinent ennå i mange år kommer til å være en realitet, uansett hvilke anstrengelser som gjøres av oss eller andre. For det tredje viser naturkatastrofer, likesåvel som katastrofer forårsaket av mennesker som f.eks. i Kongo, hvor absolutt nødvendig det er med handlingskraftige, fortløpende og skikkede program for materiell hjelp. For det fjerde finnes det ved siden av det materielle hjelpearbeid som holder menneskene i live i situasjoner med akutt nød, prosjekter for hjelp til selvhjelp, som gir menneskene mulighet for å bli selvstendige medlemmer av sitt samfunn og sin kirke, og for det femte utøver vi gjennom det personlige vitnesbyrd i vårt flyktningearbeid, ikke minst gjennom hjelp til selvhjelp-arbeid i Asia, Midt-Østen og Afrika en innflytelse som når langt ut over grensene for det de små kristne forposter på disse kontinenter kan make.

Vi får heller ikke glemme at grunnen for vårt arbeid er vår kristne tro og ikke det antall kg matvarer og klær vi sender til et land, eller antallet av utvandrere som vi hjelper til rette, antallet kirker som får pengebidrag fra LWF, eller i vårt omdømme som effektivt arbeidende organisasjon. Om vi ikke igjen og igjen fremhever grunnen for vårt arbeid, da blir vi bare til en humanitær organisasjon blant mange andre. Dermed mister vi vårt egentlige grunnlag for eksistens. Vi spiller da en rolle som kunne overtas av en av de allerede eksisterende velgjøringsorganisasjoner. Uten et intimt samarbeid med resp. kirker på stedet og uten den kristne innstilling i vårt arbeid, blir vi til en bygning omtrent slik som en finsk venn engang beskrev for meg. Denne bygning sto på det store utstillingsområdet i Helsingfors.

En dag besøktes utstillingsområdet av to finner, den ene var en optimist, den andre en pessimist. På utstillingen fantes en stor bygning med to dører: På den ene av disse sto for små finner, og på den andre for store finner. Den ene finnen var liten og den andre stor, så de gikk inn gjennom hver sin dør: Der inne fant de igjen to dører, på den ene sto: for blåøyde finner, og på den andre: for brunøyde finner. Og igjen gikk de inn gjennom den dør som

passet. Slik fortsatte de gjennom den ene dør etter den andre, der hele tiden nye egenskaper ble beskrevet, inntil de endelig kom til to dører med disse skilt: optimistiske finner og pessimistiske finner. Når de hadde passert disse dører, befant de seg igjen på utstillingsområdet. Den pessimistiske finnen spurte da sin optimistiske venn: «Hva i allverden skulle dette tjene til?» Den optimistiske svarte: «Jeg har ingen anelse om hva det skulle tjene til, men var det ikke godt organisert?»

Uten et dyptgående åndelig sikte med vårt arbeid blir også vi som denne bygning, godt organisert, men uten betydning.

Må Gud fremdeles gi oss styrke til å elske ham og våre brødre så sterkt at våre hjelpeaksjoner for våre medmennesker ikke bare blir velorganiserte, men også åndelig betydningsfulle.

Frivillig humanitært arbeid i Norge

Av cand. jur., diakon Ole Martin Larsen

Det frivillige humanitære arbeidet i Norge har hatt en fri og fruktbar utvikling. Dette har resultert i dannelsen av mange organisasjoner, dels med helt spesielle avgrensede formål og virkeområder, dels store landsomfattende helse- og hjelpeorganisasjoner med vidtfavnende program. Av alle disse organisasjoner er det 4 som skiller seg ut, de såkalte 4 store helseorganisasjoner, nevnt i kronologisk orden: Norges Røde Kors, Norske Kvinners Sanitetsforening, Nasjonalforeningen for folkehelsen og Norsk Folkehjelp.

Norges Røde Kors ble stiftet i 1865 under navnet «Foreningen for pleie af syge og saarede i felt, og understøttelse af saaredes og faldnes efterladte». Først i 1891 fikk foreningen betegnelsen Norges Røde Kors.

Foreningen var til å begynne med nærmest en komité i hovedstaden som etterhvert fikk medlemmer over hele landet. Fra 1916 er Norges Røde Kors organisert som en landsforening i distrikter, lokale foreninger og spesielle avdelinger.

Norges Røde Kors har både under og etter siste verdenskrig vokst sterkt, og har nå ca. 175000 medlemmer i lokale foreninger, hjelpekorps, ungdommens Røde Kors-avdelinger og barnehjelpsavdelinger.

Som en del av det internasjonale Røde Kors, har organisasjonen internasjonale forpliktelser og målsettinger, ved siden av nasjonale oppgaver. Internasjonalt vil Norges Røde Kors etter evne delta i internasjonal Røde Kors-virksomhet og støtte arbeidet for fremme av forståelse og godvilje mellom alle verdens folk uten hensyn til trosbekjennelse, politiske, rasemessige og sosiale forhold.» Særlig etter 1945 har organisasjonen vært i første rekke for koordinering av hjelpearbeidet fra Norge, både gjennom Europahjelpen, og senere Det norske flyktningsråd, og har ellers organisert hjelp ved naturkatastrofer utenlands.

De nasjonale oppgaver består dels i organisasjonen som en hjelpeorganisasjon for militær og sivil sanitetstjeneste, både i krig og fred, og dels deltakelse i sosialt humanitært barmhjertighetsarbeide, bl.a. ved, som lovene uttrykker:

Pleie syke og sårete, hjelpe krigens ofre og lindre nød, utdanne sykepleiere, hjelpekorps og annet frivillig hjelpepersonell, søke å forebygge og bekjempe epidemier og folkesykdommer, arbeide med omsorgen for barn, ungdom og gamle, bringe hjelp ved katastrofer og landsulykker, skaffe og opparbeide materiell for sykepleien og katastrofeberedskapet, bidra til utbygging av sykehus- og sykestuevirksomheten i landet.

Av den nasjonale virksomhet må nevnes sykepleieutdannelsen, som har vært en av organisasjonens opprinnelige og store oppgaver. Opplæring av kvinnelig personell til beredskapsarbeid ved kurser av forskjellig art, har også hatt stor plass.

Blodgiversaken har stått på programmet siden den startet i 1932, og er blitt bygget ut over hele landet i tilknytning til private og offentlige sykehus.

Nevnes må også organisasjonens mange klinikker, og ikke minst reisingen og drift av sykestuer i Nord-Norge.

Et banebrytende arbeid har organisasjonen gjort ved sin innsats i ånds-svakeomsorgen.

Oppbyggingen av Røde Kors' hjelpekorps, som til enhver tid kan stå klar til på korteste varsel å rykke ut ved alle slags ulykker og katastrofer med nødvendig førstehjelps- og transportmateriell, har vært viktig. I samme forbindelse må også nevnes Røde Kors' ledelse av fjellsikringstjenesten.

Norske Kvinners Sanitetsforening vokste frem i de politisk urolige tider før århundreskiftet og ble stiftet 26. februar 1896.

Foreningens formål var å skaffe sykemateriell til bruk så vel i felt, som ved ulykkestilfeller i fred, og å arbeide for at kvinnene rundt om i landet ble gjort fortrolige med førstehjelp i ulykkestilfeller.

Fru Fredrikke Marie Qvam som ble valgt som foreningens første formann, og sto som sådan til 1933, har største delen av æren for oppbyggingen av en landsomfattende organisasjon av frivillige arbeidende enkeltmedlemmer, som

nå er landets største kvinneorganisasjon med humanitært formål, med sine 1300 lokalforeninger og 250000 medlemmer spredt over hele landet.

Foreningens arbeidsoppgaver ble etter hvert utvidet til et omfattende program til fremme av folkehelsen, og kan sammenfattes i følgende punkter:

1. å arbeide for bedret folkehelse,
2. å utdanne sykepleiere og også på annen måte virke for god organisert sykepleie i bygd og by,
3. å utbre kunnskap om og bekjempe tuberkulosen og andre folkesykdommer,
4. å opparbeide syke- og nødsmateriell.

En av de første oppgaver Sanitetsforeningen gikk inn for, var å opparbeide syke- og nødsmateriell, dels til utlån til sykepleie i hjemmene, dels i større målestokk sengeenheter til bruk i påkommende tilfeller, i krig, ved epidemier eller landsulykker.

Allerede i 1898 startet Norske Kvinners Sanitetsforening sin utdanning av sykepleiere. I dag driver organisasjonen 3 sykepleieskoler og 3 skoler for hjelpepleiere.

Organisasjonen har holdt kurser i førstehjelp og hjemmets sykepleie og har gitt ut en håndbok i førstehjelp og sykestell i hjemmet.

Organisasjonens kamp mot folkesykdommene har omfattet kampen mot tuberkulosen fra 1899, mot kreft fra 1916 og mot revmatismen fra 1929.

Sanitetsforeningen med sine mange lokalforeninger har også drevet med mange andre saker av betydning for norsk folkehelse, og har lagt vekt ikke minst på det forebyggende arbeidet, bl.a. gjennom sin opplysningsvirksomhet ved drift av helsestasjoner for svangre, spebarn og småbarn, reising og drift av folkebad, gjennom husmorkontroll, husmorferier, og i de senere år også helse- og velferdsarbeid for eldre.

Sanitetsforeningen driver i alt 114 institusjoner for behandling og pleie av syke med et samlet antall sengeplasser på 3217.

Nasjonalforeningen for folkehelsen ble stiftet i 1910 etter initiativ av Den norske lægeforenings Tuberkulosekomité, hvis formann da var overlege Klaus Hanssen. Han ble også Nasjonalforeningens første formann. Nasjonalforeningens formålsparagraf lød den gang: «Den norske Nationalforening mot

Tuberkulosen har til oppgave å samle og organisere arbeidet mot tuberkulosen i Norge.»

Tuberkulosens tilbakegang og det offentliges overtakelse av mange oppgaver innen tuberkulosearbeidet gjorde det etter hvert mulig for Nasjonalforeningen å utvide sitt arbeidsfelt, først med et alment folkehelseprogram, og senere også ved å oppta nye merkesaker på programmet. Nasjonalforeningens formål er i dag:

1. å bekjempe tuberkulosen og andre folkesykdommer og virke for fremme av sykepleien og folkehelsen,
2. å bekjempe hjerte- og karsykdommene og
3. å virke for bedre helsetilstand og leveforhold for eldre.

Omlag 600 helselag, som er oppdelt i ca. 1300 kretslag med et medlemstall på omlag 200000 individuelle medlemmer, danner Nasjonalforeningen. Dessuten står de fleste kommuner og en del andre organisasjoner og institusjoner tilsluttet kollektivt.

Hovedforeningen ledes av et landsstyre, hvorav halvparten er leger. Det daglige arbeidet ledes av et sentralstyre. Landsmøtet, som holdes hvert tredje år, er organisasjonens øverste myndighet.

Nasjonalforeningens virksomhet faller i to naturlige hoveddeler, hovedforeningens virksomhet og lokalforeningenes virksomhet.

Hovedforeningen tar opp og prøver å sette i verk nye tiltak på helsearbeidets område. Organisasjonen anvender betydelige beløp til vitenskapelig forskning, dels som støtte til forskning og dels til forskning som den selv driver.

Nasjonalforeningen driver to sykepleieskoler.

De forskjellige oppgaveområder har sine særlige faglige utvalg. Kampen mot hjerte- og karsykdommene ledes av Det norske råd for hjerte- og karsykdommer. I eldreomsorgen har man et vitenskapelig organ, Norsk selskap for aldersforskning og for praktiske tiltak, De gamles helsekomité. Nasjonalforeningen driver også et praktisk-vitenskapelig gerontologisk institutt.

Lokalforeningene gjennomfører oppgavene lokalt ved hjemmesykepleie, utlån av sykemateriell, stønad til syke, opprettelse og drift av sykestuer, fødestuer, helsehus, bad, drift av helsestasjoner for mor og barn, husmorferier, kurser i hjemmets sykepleie og førstehjelp, og helse- og velferdsarbeid for hjemmeboende eldre osv.

Nasjonalforeningen deltar i det internasjonale helsearbeidet gjennom Den internasjonale tuberkuloseunion, Det europeiske og Det internasjonale selskap for kardiologi og Den internasjonale gerontologiske forening.

Norsk Folkehjelp er den yngste av de 4 store helseorganisasjoner i vårt land, stiftet av Arbeidernes faglige landsorganisasjon i 1939. Av de omlag 600 000 medlemmer er 580 000 kollektive medlemmer. 380 lag og arbeidsutvalg og 17 distriktslag driver den daglige virksomhet.

Norsk Folkehjelps arbeidsoppgaver er disse:

1. Å tre til ved nød som rammer befolkningen i vårt eget eller andre land ved krig, store ulykker, økonomisk sammenbrudd o.l.
2. Å gå inn for effektiv utbygging av det forebyggende helsearbeidet, særlig med sikte på barns, mødres, ungdoms helse, hjemmets og arbeidslivets hygiene.
3. Å drive opplysnings- og propagandaarbeid om helsespørsmål.
4. Å delta i anskaffelse av materiell og støtte til opplæring av hjelpemannskaper til bruk ved store ulykker og til beskyttelse av sivilbefolkningen under krig.

I årene som er gått er Norsk Folkehjelps arbeidsoppgaver etter hvert blitt omfattende. Helsearbeidet på arbeidsplassene, kampen mot arbeidsulykker og yrkessykdommer har vært et fremtredende trekk i dette. Ved hjelp av helsekonferanser, møter med film, foredrag, utdeling av opplysningsmateriell, opprettelse av bedriftslegekontorer og salgssentral for førstehjelpsmateriell er oppgavene søkt løst.

Organisasjonen driver en omfattende kursvirksomhet i førstehjelp og yrkeshygiene og hjemmets sykepleie og spebarnstell, og formidling av sykemateriell.

Husmorferiene har vært en av organisasjonens store saker. Omkring 3000 barn og husmødre sendes hvert år på gratis 14 dagers ferie.

De lokale lag av organisasjonen driver forebyggende helsearbeid av forskjellig slag, helsestasjoner for mor og barn, bedriftslegekontorer, daghjem, sanitetstjeneste osv. Ellers har organisasjonen deltatt aktivt i opplysningsarbeide mot drukningsulykker, hjemmeulykker osv.

I de senere år er særlig to saker trådt i forgrunnen, tiltak for yrkesvalg-
hemmede og epileptikersaken. På Løren ved Oslo er det reist et svært industri-
bygg og for yrkesvalghemmede, og nye planer er i emning. I epileptikersaken
er det første skritt tatt ved reisingen av et attførings- og pleiesenter for epi-
leptikere og andre hjerneskadede ved Kure gård i Rygge, som ble åpnet i
1964, med foreløpig 22 plasser. Dette prosjektet skal utbygges videre.

Nevnes må også vanføres ferietog og dagsturer for uføre, som er uhyre
populære.

Norsk Folkehjelp tar aktivt del i internasjonalt hjelpearbeid og flyktninge-
arbeid og de driver katastrofehjelp både i inn- og utland.

Organisasjonen har ingen fast offentlig støtte, men får tilskudd til husmor-
ferier og kursvirksomhet. De fleste pengene skaffes ved landslotterier, salg
av julemerker, basarer o.l.

Organisasjonen er bygget opp ved lag, distriktslag, hovedstyre og lands-
styre. Landsmøtet som er organisasjonens høyeste myndighet er samlet hvert
fjerde år.

Pionerer i barmhjertighetens tjeneste

Av journalist Harald Stene Dehlin

Diakoniens pionerer er mange, men ser vi dem på bakgrunn av kirkens to tusenårige historie, burde de vært langt flere. Tro og tjeneste, ord og gjerninger hører sammen. Her skal ikke hver enkelt pioner omtales, vi skal bare presentere noen ganske få som har hatt spesiell betydning for utviklingen av den moderne, organiserte diakonis historie. Og her spiller tyskerne en betydelig rolle, ikke minst prestene Johann Heinrich Wichern, Theodor Fliedner og Friedrich von Bodelschwingh.

Johan Heinrich Wichern er født i Hamburg i 1808. Han studerte teologi, og da han som kandidat kom hjem til Hamburg, ble han grepet av den fryktelige nød og elendighet som møtte ham i byens fattigkvarterer. Den bant ham med kjærlighetens bånd, og det sto klart for ham at nettopp han skulle hjelpe.

I 1833 tok han tre gategutter til seg og skaffet dem et hjem i en stråtekt hytte. Det kom snart flere, og Wicherns mor og søster hjalp til i arbeidet, senere også hans kone, Amanda Böhme. Wichern tok hele tiden sikte på de elendigste, samfunnets berme. Med kjærlighetens geniale blick så han i de usleste eksistenser mennesket som kunne frelses og nyskapes. Arbeidet i «Das rauhe Haus» gikk utmerket. Wichern hadde glimrende pedagogiske evner, patos, gemytlighet og praktisk sans preget hans lederskap.

Han startet husflidsvirksomhet og gårdsbruk, bygget bokhandel og forlag, og utga tidsskriftet «Fliegende Blätter aus dem Rauhen Hause». Her trådte han fra 1844 frem for offentligheten som en av den kristne filantropis førstemenner.

Preussens regjering traff avtale med ham om kontinuerlig utdanning av

12 unge menn til «brødre» — diakoner, som det i første rekke var meningen å bruke i fengslene. Med stadig større klarhet og intensitet påpekte Wichern at behovet for kristen påvirkning og hjelp for industribefolkningen, de arbeidsløse, omstreifere og fanger var overveldende. Den enorme åndelige og sosiale nød opptok hans tanker dag og natt.

Og så kom marsrevolusjonen i 1848. Revolusjonens ånd gjorde seg gjeldende i hele Europa, og selv i Berlin og andre lutherske hovedsteder kjempet man på barrikader i gatene. Over alt i Tyskland ble reisningene slått ned, men de mektige krefter i folkedypet som var avslørt, virket både forferdende og utfordrende på en mann av Wicherns støpning. I en mektig tale for 500 kirkemenn på kirkedagen i Wittenberg slo han til lyd for indremisjonen. Han skildret massenes nød, og formet de satser som brukes den dag i dag: «Kommer ikke folk til kirken, så må kirken komme til folket. Slik gjorde Jesus. Gatchjornene må bli prekestoler. Kirken må bevise sin tro ved oppsøkende og hjelpende kjærlighet.»

Ordene tente og bevegelsen grep om seg. Wichern skapte nytt liv i sannheten om «det alminnelige prestedømme», og på den annen side la han sterk vekt på utdannelse av alle slags kallsarbeidere. Alle som lider nød skal hjelpes, enten ved forkynnelse av evangeliet, eller ved timelig forsorg, — eller ved begge deler. I årevis drev Wichern propaganda over hele Tyskland for sine tanker, og han fikk mektig tilslutning. Allerede i 1855 var det opprettet ikke mindre enn 100 nye redningshjem. Fyrstene importertes av Wicherns innsats og tanker, og regjeringene bestemte at anstalter og fengsler skulle betjenes av Wicherns diakoner.

Wichern ble kreert til doktor og han fikk høye embeder, men helt til sin død 7. april 1881 førte han en uforsonlig og utrettelig kamp mot synd og nød. Flere filantropiske institusjoner vokste opp omkring Rauhes Haus, som ble opphav til en gjenopplivelse av den mannlige diakoni.

Theodor Fliedner, hans samtidige (1800—1864) ble grunnleggeren av den protestantiske diakonissevirksomhet. I Kaiserwerth hvor han ble prest i 1822, skapte han en rekke anstalter for kristelige kjærlighetsgjerninger.

Han hadde — omtrent samtidig med Wichern — begynt å virke for fanger, syke og nødlidende, og han mottok ellers impulser og inspirasjon fra den tyske kvinnen Amalie Sieveking som hadde fått til en sammenslutning for syke — og fattigpleie, og fra «Fangenes venn» i England, Elisabeth Fry.

Hennes virksomhet vakte oppmerksomhet langt ut over Englands grenser. «Straff må ikke være hev», sa hun. «Straffen må stå i forhold til forbrytelsen og ha det ene mål å forbedre forbryteren og dermed minske forbryterondet.» Derfor krevde hun over alt gudstjenester og sjelesorg, undervisning og arbeidsmuligheter. Fengselsmyndighetene i forskjellige land innbød henne på besøk, og på en av sine fem lange reiser, besøkte hun også fengslet i Düsseldorf og ble vist omkring av pastor Theodor Fliedner.

Han hadde tidligere besøkt Newgate fengsel, riktignok uten å treffe Elisabeth Fry, men han kjente godt hennes tanker og innsats. Det førte bl. a. til at han fra 1824 gjorde gratis tjeneste som fengselsprest, at han stiftet en fengselsforening og satte seg som mål å reformere fengselsvesenet fra grunnen av, samt at han åpnet en Magdalenastiftelse med det formål å ta seg av løslatte fanger.

Men Fliedner nøyde seg ikke bare med arbeidet for fangene. På sine reiser hadde han i Nederland stiftet bekjentskap med de mennonittiske menighetene der diakonisseembedet ennå fantes. Etter å ha diskutert saken med likesinnede utformet han grunnsetningene for en «Evangelisk forening for kristen sykepleie». Pleierskene skal forvalte det apostoliske diakonisseembete og bringe de syke hjelp. Og 13. oktober 1836 åpnet han sykehuset og diakonisseanstalten Kaiserwerth. Det ble begynnelsen til en verdensomfattende fornyelse av diakonissearbeidet. Bare Kaiserwert — forbundet av tyske diakonissehus, det største av slike forbund, har i vår tid 105 tilsluttede diakonissehus med omkring 35000 søstre.

Friedrich von Bodelschwingh tilhørte en sosialt høytstående familie. Hans Bethel ved Bielefeld er blitt et mønster for verdens kjærlighetsarbeid. Hans far ble til slutt finansminister i Berlin, og kronprins Friedrich, den senere Keiser Friedrich III, var hans lekekamerat. Familien holdt på gammel god kristendom, faren samlet hver morgen familien til andakt. Som voksen bestyrte Bodelschwingh etter avsluttet skolegang et stort gods i Pommern, der han gjorde meget for arbeiderne og bøndene og samlet de troende til bibellesning og bønn. Men han følte på noe han mente var misjonskall, og i 1854 reiste han til Basel for å studere teologi og bli misjonær. I årene 1856—57 fullførte han sine studier i Erlangen og Berlin og ble i 1858 hjelpeprest ved den lutherske kirke i Paris. Hans arbeid der ble jevngodt med en misjonærs. Her ble han gift med sin kusine Ida, som var like from kristen som ham, og som

dro fra en ministerbolig i Berlin til den fattigslige prestebolig i Paris. Da hun ble syk, måtte Bodelschwing reise hjem til Tyskland hvor han virket som prest i en landsby, og som feltprest under to kriger. I landsbyen Dellwig mistet ekteparet i løpet av 10 dager alle sine fire barn. Det var et fryktelig slag, men i de følgende år fikk de nettopp samme antall gutter og piker igjen.

I 1871 ble Bodelschwingh kalt til prest og forstander for den epileptikeranstalt og det lille diakonissehus som 1867 var blitt åpnet utenfor Bielefeld. Og her fant endelig Bodelschwinghs store hjertelag og praktiske sans sin rette virkeplass. Han ble mer enn en far for de ulykkelige syke, og han utvidet stadig arbeidet. Som ved et mirakel reiste det seg hus etter hus, — der kom leger, diakoner og diakonisser, over 1000 i alt. Bodelschwingh eide i rikt monn nådegaven til å styre, og han var også i besiddelse av den «hellige overtalelseskunst». Virksomheten omfatter i dag en hel by hvor mange tusen mennesker får hjelp. Det er mange hundre hus, store sykehus, verksteder og butikker, hjem og skoler. Barmhjertighetens by var og er ikke bare et tilfluktssted og behandlingssenter for epileptikere, men også for andre kategorier av lidende, hjemløse og arbeidsløse. Bodelschwingh trengte en enorm tilgang av penger til bekjempelsen av den sosiale nød, og han ble karakterisert som «alle tiders største tigger». 73 år gammel lot han seg velge inn i den prøyssiske landdag, det var omsorgen for arbeiderne som drev ham. Han så at hele sosialarbeidet nå trengte å bli ordnet ved lov. Mens andre representantr slåss om rustnings-spørsmål, kjempet han for den enkelte arbeiders vel. Han var en kristen foregangsmann. Kirken som helhet forsto ikke tidenes tegn. Men enkeltpersoner, menn av Bodelschwinghs type, viste den vei kristenheten burde gå.

Florence Nightingale. Vi kan ikke befatte oss med pionerene i barmhjertighetens tjeneste uten å omtale Florence Nightingale, som ble grunnleggeren av den moderne sykepleie og sanitetsvesen. Hun var en av det 19. århundres største organisatoriske begavelser. Hennes innsats under Krimkrigen er blitt en legende. Hun er født i Firenze av engelske foreldre i 1820, og hennes barndom og ungdom var sorgløs, samtidig som hun også fikk en utmerket utdanning. Tidlig lovt hun seg selv å leve ugift og ofre seg for barmhjertighetsarbeid, — og hun holdt fast ved det. «Gud har kalt meg til noe annet,» skrev hun i sin dagbok. I «Guys Hospital» lærte hun sykepleie og utdannet seg videre i den retning. Hun ble også mer og mer opptatt av sykepleien som kristelig plikt, og skulle snart få vise at det var alvor.

Krigen brøt ut i 1854, og Frankrike og England som kom Tyrkia til hjelp mot Russland, vant til å begynne med en stor seier, men greidde ikke å utnytte den på grunn av fryktelige farsotter som herjet i hæren. Sanitetstjenesten sviktet fullstendig, og til tider var halvparten av mannskapet syke, og dødelighetstallet for de verse lasarettene oppe i 42 pst.

Her var det Florence Nightingale skapte helt nye forhold, til tross for at offiserene og byråkratiet la store hindringer i veien. Soldatene tilba henne, «The Lady with the Lamp».

Dronning Victoria skrev moderlige brev til henne, og hun var førstesidestoff i engelske aviser.

Florence Nightingale lot det ikke bli med innsatsen på Krim, hun tok opp arbeidet for reorganisering av sanitetsvesenet i Storbritannia og koloniene og skapte bedre utdanning for sykepleiersker. Hun var ikke sterk av helse, og hun utførte sin gjerning i stillhet. Hun ble aldri medlem av de kommisjoner som arbeidet på grunnlag av hennes materiale — hun var jo «bare» en kvinne. Enda skal dronning Victoria ha sagt: «For et hode! Henne skulle vi ha i krigsministeriet.»

Selv skrev Florence Nightingale engang: «Kan en ønske seg større belønning enn at neste generasjon har glemt en og betrakter som gamle selvfølgeligheter det som i ens egen generasjon ble sett på som fantasisyner?» Florence Nightingale døde 1910, 90 år gammel. På hennes gravsten står bare initialene: F. N.

Cathinka Guldberg. Diakonienes pionerer i Norge er i første rekke Cathinka Guldberg. Hun er født i Oslo 1840, på en tid da både samfunnet som helhet og kirken var sosialt uvekket. Enda blomstret slaveriet i USA, storbyenes slum lå uenset med sine redsler av nød og elendighet, barn kunne gå upåaktet til grunne i nattarbeid i gruver og fabrikker. Reformere ble langsomt og møysommelig gjennomført én for én, kjempet fram av modige, utrettelige pionerer. Særlig beundringsverdige er de kvinnelige pionerer, for på det tidspunkt levde kvinnene, selv de rikeste i en lukket verden hvor ekteskapet var den eneste mulighet til forandring.

Da Cathinka ble født, levde fremdeles Elisabeth Fry i England, og Florence Nightingale var 20 år. Hennes far var da bokhandler i Oslo, men ble senere prest i Nannestad, senere i Ullensaker.

Hun kom i ungdomsårene med i den Johnsonske vekkelse, og en om-

streiferkones død vekket hennes sosiale samvittighet. Konen hadde gått fra hus til hus og forgjeves bedt om nattely. Så ble hun funnet ihjelfrosset i snøen.

Her må være noe galt når slikt kan skje blant oss kristne mennesker, sa den varmhjertede prestedatteren til seg selv. Hun var aktivt med i menighetsarbeidet, gikk fra hus til hus der hjelp trengtes, men følte på behovet av å lære sykepleie.

Så fikk hun en beretning om Kaiserwerth av sin far, og det ble til at hun reiste dit sammen med sin venninne Aagot Larsen i mai 1866. Hun var språkkyndig og dyktig og vant fort de foresattes tillit. Bare seks uker etter ankomsten ble hun sendt ut for å tjenestegjøre ved et krigslasarett i krigen mellom Prøyssen og Østerrike. Det var 56 Kaiserwerth-søstre i alt, og under øvede diakonissers ledelse lærte hun meget av praktisk sykepleie på kort tid. Siden arbeidet hun på det store sykehuset i Charité i Berlin, med sine hundreder av kvinnelige pasienter, mest gatepiker med veneriske sykdommer. Forstanderen ville ha henne over til Kaiserwerthhospitalet i Alexandria, der det kom mange skandinaviske sjøfolk, og adskillige nordmenn kom hjem og fortalte om den lyse norske søsteren som hadde stelt så godt for dem i den fremmede havnebyen.

Hjemme i Norge hadde interessen for diakonisseplanene økt, bl. a. hadde Indremisjonen dannet en komité og sendt ut opprop om saken, og det store spørsmål om å finne en leder ble aktuelt. En dag i september kom det brev til Cathinka Guldberg fra sekretæren i Det norske lutherske Indremisjons-selskap, pastor Julius Riddervold, med spørsmål fra styret om hun ville komme hjem og være bestyrerinne ved det diakonissehus de hadde tenkt å opprette. Hun svarte ja fordi hun trodde det var Guds vilje. Styret i Oslo tok opp forhandlinger med Kaiserwerth, som ikke gjerne ville gi slipp på henne, og som tilbød seg å utdanne en eller to andre norske søstre til arbeidet i Norge i hennes sted. Men til sist ga de sin tillatelse. Først i juli 1868 kom hun tilbake til Kaiserwerth, og ble satt til bestyrerinne for en stasjon til ut i september for å få øvelse i å lede. Og etter å ha blitt innviet til diakonisse av Kaiserwerths forstander, Julius Disselhoff, dro hun senhøstes hjem til Norge.

Ingen ferdig institusjon sto og ventet på henne. Komiteen hadde fått låne den gamle «Kommunalgården» på Grønland — den var byens epidemilasarett. De påtok seg å ta imot syke fra «fattigvesenet» og skaffe pleiersker i epidemier. Cathinka Guldberg kunne bare gå i gang. Men hvor skulle de få penger fra? Innbo og utstyr? Søsterelever? Det kom etter hvert. Elevene kom én for én,

i juni 1869 ble de første fem opptatt som prøvesøstre. Det var en stor begivenhet, ikke minst for husets «mor». Men vanskelighetene var mange, det hendte at både hun og elevene måtte gå sultne til sengs. Der fantes ikke mat. Under slike forhold blir det mye bønn- og mange bøttesvar.

I to år holdt de til i Grønlandhuset, men det viste seg snart at det ble for knapt om plassen. De hadde ikke vært der mange månedene før styret tok affære for å skaffe en bygning som var skikket for formålet, og et opprop om å tegne bidrag fikk tilslutning av landets mest ansette menn. Fremtredende leger ga også planen sin varme anbefaling. Alt på 2-års dagen for Diakonissehusets stiftelse kunne man innvie den nye bolig, søndag 20. november 1870. Det var et hus i Ullevålsveien, der Kunstindustrimuseet siden kom. Her lykket forstanderinnen inn med 20 søstre og dem de hadde omsorg for, og de varte ikke lenge før de var hundre mennesker i alt.

Cathinka Guldberg kunne ikke lenger være sykepleierske, hun fikk mer enn nok å gjøre som administrator, og hun organiserte et mangesidig hjelpearbeid utover landet, blant barn, kvinnelige fanger, gamle og sinnssyke. Hennes diakonisser var å finne i Lofoten og Finnmark under fisket, som misjonærer i Kina og som sykepleiersker blant spedalske på Madagaskar. På slutten av året 1887, da de begynte flytningen til Lovisenberg, var søstrenes antall i alt 229.

For Cathinka Guldberg ble diakonissegjerningen selve livskallet. Hun gjorde felles sak med Diakonissehuset fra hun gikk inn gjennom porten ute på Grønland en høstdag i sin ungdom, til hun lukket sine øyne en høstnatt i den store institusjon som da var Diakonissehuset over et halvt hundre år etter.

Ved 25-års jubileet fikk hun Kongens fortjenestmedalje i sølv, da hun fylte 75 år fikk hun som den første kvinne i landet Olavsordenen. Hun ble rent ute av seg, protesterte. Men en av søstrene sa: «Det er Guds rikes sak som hedres ved det, Mor!» Og da slo stemningen om.

Hartvig Halvorsen. Først 20 år senere kom gjennombruddet for den mannlige diakoni, og mannen som førte saken frem til seier var pastor Hartvig Halvorsen. Det er mer enn merkelig at det finnes så lite skriftlig materiale om hans uhyre virksomme liv og virke, for de kilder som tross alt eksisterer gjenspeiler bildet av en rikt utrustet, allsidig interessert og meget aktiv mann. Hartvig Halvorsen er født i Hjelmeland i Ryfylke 18. oktober 1854, som sønn av farver Ole Halvorsen og hustru Elise, født Danielsen. I 1867 ble han elev ved Stavanger lærde skole, men etter å ha gjennomgått de to realskoleklasser,

begynte han å lese privat og ble student i 1873. Teologisk embetseksamen tok han i 1878 og practicum året etter.

I de nærmest følgende år skjøttet han forskjellige oppgaver på en slik måte at det viser hvor rikt utrustet med evner og muligheter han var. Allerede i studietiden ledet han sammen med Abraham Berge folkehøyskole i Ryfylke et år, og umiddelbart etter avlagt teologisk embetseksamen ble han redaktør av «Vestlandsposten». I november 1879 ble han utnevnt til personellkapellan i Vanse, og ble ordinert i Kristiansand av biskop Jørgen Moe, januar 1880. I årene 1881—83 bestyrte han ledige sognekall i Vanse, Høyland og Sandefjord, hvoretter han ble utnevnt til stiftskapellan i Kristiania Stift og bestyrte Larviks, Hølands og Aremarks sognekall.

Da han ble kalt til sekretær i Lutherstiftelsen, som senere ble Det norske lutherske Indremisjonsselskap, søkte han avskjed som stiftskapellan i 1884.

I de følgende år deltok han i alle de landsmøter og forhandlinger som forberedte sammenslutningen av alle landets indremisjonsforeninger, og han var medlem av den komité som på vegne av Østlandets og Trondheims stift skulle forhandle med Vestlandets representanter.

Under alt dette var han sterkt opptatt av diakonisaken, og i 1889 la han frem for Lutherstiftelsens styre et forslag om opprettelse av et norsk diakonhjem. Saken vant gehør, og da Diakonhjemmet ble en realitet i 1890 ble han valgt til dets forstander. I fire år forsøkte han å kombinere de to stillinger, men i 1894 søkte han avskjed som sekretær i Indremisjonsselskapet. Diakonhjemmet krevde ham helt. Til sin store glede fikk han i 1896 foreta en stipendiereise for Diakonhjemmet til Tyskland for å studere saken, og han besøkte bl. a. Hamburg, Berlin, Dresden, Nürnberg og Stuttgart. Hartvig Halvorsen var hele sitt liv sterkt journalistisk og sosialt interessert. I sekretærtiden redigerte han bladet «Indremissionæren», som siden fikk navnet «Kristelig Ukeblad», og som etter hans forslag fra 1. januar 1909 ble betrodd en komité for å tjene som organ for det kirkelige reformarbeid. I sekretærtiden redigerte han i årene 1886—91 «Søndagsblad for indre mission» utgitt av Lutherstiftelsen, og fra 1892—94 redigerte han sammen med professor dr. theol. Sigurd Odland «Indremissionæren», utgitt av det norske lutherske Indremisjonsselskap. Selv etter at han hadde fratrudd sekretærstillingen, påtok han seg å redigere «For Fattig og Rik» i årene 1896 og 1897. Sammen med prestene Bomhoff og Godal redigerte han fra 1895 også bladet «Hjælp», et organ for kristelige kjærlighetsgjerninger, og skrev mange artikler av kirkelig og

sosialt innhold i Luthersk Kirketidende og dagspressen. I 1886 var han også med og stiftet Kristiania kristelige arbeiderforening og deltok i flere år som styremedlem.

Videre var han formann i Gamle Aker Misjonsforening, medlem av styret i Lutherstiftelsens bokhandel og av direksjon og representantskap for «Hospitset». Det hører til historien at han også var å finne blant Menighetsfakultetets grunnleggere.

Etter at Halvorsen i 1905 var blitt utnevnt til sogneprest i Vålerengens menighet, gjorde han seg også landskjent ved opprettelsen av «Det norske Kirkeparti» i februar 1908. Som sogneprest fikk han enestående inngang og vant hjertene for seg, men han fikk dessverre en kort virketid. Etter noen tids sykeleie avgikk han ved døden på Diakonhjemmets sykehus den 20. juli 1910, bare 56 år gammel. Sommeren 1913 reiste norske diakoner en bautasten på hans grav på Vestre Aker kirkegård.

Hilsener fra utlandet

Danmark

Fra Kolonien Filadelfia med dens diakonissehus og diakonskole sendes hjertelig lykønskning til Det norske Diakonhjem og De norske diakoners Broderforbund i anledning af jubilæerne.

Vi takker for megen inspiration og trofast fællesskab, som vi gennem de mange år har fået lov at opleve både under store fællesforetagender og når enkelte kom sammen.

Vi glæder os over den værdifulde indsats, som vore norske brødre har ydet i diakonien, og ønsker Guds velsignelse over fremtiden, idet vi sender hilsen med Bernhard af Clairvaux's ord, som stadig må være vejledende for alle medarbejdere i diakonien:

*Vi er her ikke for at have det godt,
men for at blive gode og gøre godt.*

Vilh. Kolthoff.
Forstander

I en særdeles grødefuld tid med nye bygninger og mange unge parate til at få uddannelsen fejrer den norske diakonuddannelse sin 75 års dag. For Diakonhøjskolen i Danmark er det en stor glæde at sende de hjerteligste hilsener. I Norge hentede man i sin tid inspiration og opmuntring til at gå i gang med den danske diakonuddannelse. Og stadig har vi meget at hente. Den høje standard i uddannelsen har vi endnu ikke nået, men vi erkender de norske foregangsmænds klare fremsyn. (På det første diakonhold i Oslo

var der to danskere og senere har enkelte nordmænd fået deres uddannelse hos os.) Vi bringer en varm tak for broderskab og samarbejde og ønsker Guds velsignelse over kommende dage, at fremtiden og dygtiggørelsen stedse må være til hans ære i lydighed mod hans befaling.

J. Nørgård
Diakonhøjskolen, Aarhus

Sverige

Då Det norske Diakonhjem och dess broderförbund i år kan se tillbaka på en sjuttiofemårig välsignelserik verksamhet, vill den svenska diakonanstalten Stora Sköndal och dess diakonförbund sända en varm välgångsönskan från Sveriges kyrka.

Förbindelserna mellan Det norske Diakonhjem och den svenska diakonanstalten är lika gamla som deras historia. I tidningen *Vårt Land* utfärdades den 9 mars 1892 ett upprop: «Huru skola vi få diakoner?» I detta upprop hänvisades till «Vårt broderland Norge, i vilket en diakonanstalt är i full verksamhet.» Den unga, livskraftiga diakonanstalten i Norge var en av de pådrivande krafterna för tillblivelsen av den svenska diakonanstalten. När den kommit till stånd skrev föreståndaren, pastor Hartvig Halvorsen bl. a.: «Det har varit oss en stor glädja att erfara att våra svenska bröder ha tagit upp diakonsaken. Underrättelsen härom har väckt glädje i vår broderkrets, och vi har burit eder sak fram inför Herren och önskat eder av hjärtat Guds rika välsignelse för det begynta verket. Ju större stacken bliver, som lyfter denna sak upp, desto starkare känna vi oss alla och desto rikare vänta vi oss bliva genom inbördes hjälp och förbön.» I brevet hälsar han också den svenska föreståndaren välkommen till Diakonhjemmet. Pastor Halvorsen hade därmed angivit riktlinjerna för samhörighet.

Förbindelserna mellan Diakonhjemmet och den svenska diakonanstalten blev väl grundmurade och har bestått genom tiderna och vuxit sig allt mera starka. De har tagit sig flera konkreta uttryck — icke minst genom gemensamma konferenser och besök. Sådana befruktar arbetet samt stärker och uppmuntrar i den icke alltid lätta uppgiften, som diakonin har. Det är icke möjligt att inom ramen för denna hälsning närmare redogöra för alla de skilda förbindelserna mellan den manliga diakonin i Norge och Sverige under gångna år.

Då nu Diakonhjemmet firar sitt 75-årsjubileum och det norska broderförbundet sitt 50-årsjubileum vill vi från Sverige tacka för all god gemenskap och all värdefull inspiration som kommit oss till del från den manliga diakonin i Norge. Vi vill önska mycken framgång för Diakonhjemmet och Broderförbundet, som med så utomordentlig målmedvetenhet fullföljer sina ursprungliga uppgifter och träder in i nya uppgifter. Så länge Kristi rike varar är det diakonins sannskyldiga förmån och uppgift att tjäna och bistå lidande människor.

Må Gud giva sin rika välsignelse till alla de många uppgifter, som Diakonhjemmet och dess broderförbund har att utföra.

Gud give Eder ett rikt jubileum med tacksam återblick och med inspirerande visioner för kommande dagar och arbete.

Thorsten Levenstam.

Direktør ved Stora Sckøndal
Diakonanstall

Finland

Fra instituttet i Järvenpää

Nuorin tervehtii vanhinta, kun Suomen Kirkon Seurakuntaopisto ja sieltä valmistuneet diakonit lähettävät kunnioittavan, sydämellisen ja veljellisen tervehdyksensä Norjan diakonikoululle sekä sen entisille ja nykyisille oppilaille. Iloitsemme teidän kanssanne tänä juhluvuotena ja kiitämme Jumalaa hänen pettämättömästä uskollisuudestaan ja hyvästä huolenpidostaan.

Tervehdyksemme — vaikka sen kohteena onkin 75-vuotias — ei ole tarkoitettu vanhukselle, jonka parhaat vuodet ovat jo takanapäin. Ulkonaisena todistuksena siitä, että Det norske Diakonhjem on jatkuvasti nuori ja elinvoimainen, ovat uudet ja ajanmukaiset opistorakennukset. «Sinun nuoruutesi uudistuu kuin kotkan» (Ps. 103:5).

Mutta myös koko diakonia elää jatkuvan uudistuksen keskellä. Näinä vuosina on kysely — eikä vähiten täällä Pohjolassa, — jääkö diakonialle enää mitään tehtävää hyvinvointiyhteiskunnassa. Valtio takaa kansalaistensa sosiaalisen turvallisuuden yhä täydellisemmin. Elintaso nousee. Hätä ei maailmasta kuitenkaan häviä. Se vain painuu syvemmälle ihmisiin. Se ei aina näy, mutta se saattaa olla sitäkin todellisempi ja kipeämpi.

Diakonia on hädän kohtaamista. Suomen kirkon kirkkolain mukaan sen «tarkoituksena on kristillisestä rakkaudesta johtuva hengellisen, ruumiillisen ja aineellisen avun antaminen hädänalaisille, ja sen tulee erityisesti kohdistua niihin, joiden hätä on suurin tai joita ei muulla tavalla auteta.» Diakonian kohteet muuttavat sitä mukaa kuin hädän painopiste siirtyy. Sairauden ja vajavuuden aiheuttamasta hädestä ei turvallisinkaan yhteiskunta koskaan vapaudu. Tuskin diakoniankaan palvelukset koskaan jäävät tällä alalla tarpeettomiksi. Sisäistä, hengellistä hätää ei lainsäädäntötoimin torjuta. Siinä erityisesti on haaste diakonialle, joka on kutsuttu olemaan lihaksi tullutta sanaa tämän ajan ahdistuneille ihmisille.

Tässä on Pohjolan kirkkojen diakonian yhteinen kutsumus.

Simo Palosuo
Suomen Kirkon Seurakuntaopistonjohtaja

En hälsning från den yngsta till den äldsta. Finska Kyrkans Församlingsinstitut och de diakoner som utgått från den framför sin vördnadsfulla, hjärtliga och broderliga hälsning till Norges diakonskola och dess elever. Vi gläds tillsammans med Er under detta jubileumsår och tackar Gud för hans omutliga trofasthet och goda omvårdnad.

Vår hälsning är — trots att den går till en 75-åring — inte riktad till en åldring, som redan har sett sina bästa år. Ett yttre tecken på att Det norske Diakonhjem alltså är en ung och livskraftig institution är de nya och ändamålsenliga institutsbyggnaderna. «Du bliver ung på nytt såsom en örn» (Ps. 103:5).

Hela diakonin lever mitt i en pågående förnyelse. Under de senaste åren har man frågat sig — inte minst i Norden — om diakonerna alls mera har någon uppgift i välfärdssamhället. Staten ger ju medborgarna en alltmer fullständig social trygghet. Levnadsstandarden stiger. Men nöden i världen försvinner inte. Den bara tränger djupare in i människorna. Den syns kanske inte alltid, men den är desto mera påtaglig och ömtålig.

Diakoni är att möta nöden. Enligt Finlands kyrkolag «åsyftar den att giva av kristlig kärlek betingad andlig, lekamlig och materiall hjälp åt nödlidande, och skall denna hjälp i synnerhet givas dem, vilkas nöd är störst eller vilka

icke på annat sätt bispringas.» Föremålen för diakonin växlar vartefter som nödens tyngdpunkt förflyttas. Inte ens det tryggaste samhälle kan frigöra sig från den nöd som kommer av sjukdom och brister. Knappast blir väl då heller någonsin diakonernas tjänster överflödiga. En inre, andlig nöd kan inte bekämpas med lagstiftning. Där har vi en utmaning till diakonin, som förkroppsligar budskapet till dagens beträngda människor.

Här ser vi ett gemensamt kall för diakonin inom Nordens kyrkor.

Simo Palosuo

Föreståndare för Finska Kyrkans Församlingsinstitut

Fra Lärkulla-stiftelsen

«Bygga i tidens nya dag,
Vägar för ljusare släkten.»

(ur Finlands svenska psalmbok)

Det norske Diakonhjem firar sin 75-årsdag med att bygga för framtid och för nya, ljusare släkten.

Lärkulla-stiftelsen i det svenska Finland, som arbetar i samma tecken och bl. a. utbildar diakoner för människovård, tillönskar jubilarerna framgång och välsignelse.

Måtte varje diakon i Nordens kyrkor, driven av kärlekens skarpsyn upptäcka sin medmänniskas djupaste börda. «Bären, varandras bördor, så uppfyller I Kristi lag.»

Give Herren oss av den medmänskilighetens uthållighet och fantasi, att diakonens uppdrag finge vara ett instrument för vår Frälsares kärleksvilja.

På vegne av:

Lärkulla-stiftelsen, Karis

Kyrklig folkakademi och församlingsinstitut
för utbildning av diakoner o. ungdomsledare

Harry Wentzel

Tyskland

Im Juni begeht die norwegische Diakonenanstalt in Oslo die Feier ihres 75-rährigen Bestehens. Zu dieser Feier grüsst die Arbeitsgemeinschaft der Männlichen Diakonie in Deutschland die norwegische Diakonenanstalt und ihre Brüderschaft mit herzlichen Segenswünschen. Gott der Herr hat Ihr Werk durch 75 Jahre geleitet und seine Hand darüber gehalten. Seinem Schutz befehlen wir Sie auch für die Zukunft. Er rüste den Vorsteher und die Brüder aus mit der Kraft des Heiligen Geistes, dass durch den Dienst der Diakone die Liebe Jesu Christi hell erstrahle in Ihrer Kirche und in Ihrem Vaterland.

Ich hatte die Ehre und die Freude die Arbeitsgemeinschaft der männlichen Diakonie in Deutschland im Jahre 1960 bei Ihrer Siebzigjahrfeier vertreten zu dürfen. Mit tiefen Eindrücken und mit grosser Bereicherung bin ich von diesem Fest heimgekehrt. Ich habe Männer kennenlernen dürfen, mit denen ich mich im Glauben an Jesus Christus und im Dienst der Liebe Christi eine wissen durfte. Ich habe ein Werk der Barmherzigkeit sehen dürfen, das wie ein Leuchtturm die Liebe Gottes ausstrahlt in die Welt.

In diesem Jahre kann ich Sie nur aus der Ferne grüssen, weil die Diakonenanstalt Rummelberg genau wie Sie im Juni ihre Fünfundsiebzigjahrfeier begeht. Wir wollen Ihr auch darum beten, dass Ihre Fest zu einem grossen Lobpreis Gottes werde und das es dazu helfe, dass die Diakonie gestärkt und gekräftigt werde. Aber wir bitten Sie auch, dass Sie für uns beten, dass wir durch unsere Diakonie etwas werden dürfen zum Lobe der Herrlichkeit Gottes.

So wollen wir einander grüssen als Brüder, die Grund haben, Gott dem Herrn für vieles zu danken, als Brüder, die sich der Vergebung Jesu Christi getrösten, als nichts anderes sein wollen als Diakone Jesu Christi.

Hermann Bürckstümmer
Kirchenrat

Sveits

Die Norwegische Diakonenanstalt und das Schweizerische Reformierte Diakonienhaus liegen von allen Diakonenanstalten am weitesten von einander entfernt und unterscheiden sich auch durch Umfang und Arbeit be-

sonders stark. Wir zählen nur 47 ausgebildete, amende Diakone, von denen sich kein einziger mit der Pflege von körperlich Kranken befasst. Trotzdem bestehen seit manchen Jahren rege Beziehungen durch die persönliche Freundschaft der beiden Vorsteher. Wir hoffen, dass sie durch die Fühlungnahme von Diakonen beider Häuser ergänzt und verstärkt werden können. Unsere Glückwünsche zum 75 jährigen Jubiläum und zur Einweihung des neuen Schulgebäudes kommen jedenfalls von Herzen. Uns eint der Glaube an denselben Herrn und der gemeinsame Dienst in der Bezeugung seiner grossen Barmherzigkeit.

In Jesus Christus sind wir eins. Je näher wir ihm kommen, desto besser finden wir den Weg zueinander, Ganz besonders verbindet uns die Erkenntnis des Evangelium, wie sie uns durch die Reformation geschenkt worden ist. Die ökumenische Bewegung muss zum Turmbau von Babel entarten, wenn menschliche Rücksichten dazu verleiten. Richtiges und Giltiges preiszugeben. Wir glauben mit dem Heidelberger Katechismus von 1563 an der einzigen Trost im Leben und im Sterben, «dass ich mit Leib und Seele im Leben und im Sterben nicht mein, sondern meines treuen Heilandes Jesu Christi Eigentum bin, der mit seinem teuren Blut für alle meine Sünden vollkommen bezahlt und mich aus aller Gewalt des Teufels erlöst hat und also bewahrt, dass ohne den Willen meines Vatern im Himmel kein Haar von meinem Haupte fallen kann, ja dass mir alles zu meiner Seligkeit dienen muss. Darum sichert er mir auch durch seinen heiligen Geist das ewige Leben zu und macht mich von Herzen willig und bereit, fortan ihm zu leben.» Wer dies glaubt, wird frei zum Dienst und freut sich, seinem Herrn und Heiland den Dank durch Wort, Werk und Wandel bezeugen zu dürfen. Wir wüssten unsern Brüdern in Norwegen und ihrem verehrten Vorsteher nichts Besseres zu wünschen, als dass es ihnen immer neu geschenkt werde, dem Herrn zu dienen und dadurch Menschen zu helfen. Was aus Liebe zu ihm getan wird, wird von ihm auch gesegnet.

Für das Schweiz. Ref. Diakonenhaus in Greifensee

W. Bernoulli Pfr.
Vorsteher

Holland

«Men groet elkaar, als men elkaar ontmoet. De groet is het hoogste teken van zwijgen: en men zwijgt, omdat men elkaar kent.»

Deze gedachte van de helaas jonggestorven joodse godsdienstfilosoof Franz Rosenzweig doet ons aarzelen om bij uw 75-jarig jubileum iets schrijven.

Elkaar te groeten zonder woorden, omdat wa elkaar kunnen komt voort uit een gezamenlijk knielen voor de Heer aller werelden en vriend des harten, die de gemenschap in de ontmoeting doet beleven van sangesicht tot aangesicht.

Met uw werk en uw instellingen *Det norske Diakonhjem, skole og sykehus*, is u opgenomen in een onzichtbare beweging, in een avontuur vol beloften. Uw opdracht heeft tot basis de dienst van de Kerk van Jezus Christus, omdat de wereld nog vol is van Zijn genade. Dese opdracht is alleen mogelijk, als die zending weet heeft van het bestaan van de kerk, doch de kerk zich ook zeer goed bewust is van het bestaan van de inwendige zending, de diakonia.

Is het niet zo, dat de zending de kerk op mars genoemd mag worden?

In deze geest mogen wij elkander groeten, omdat ondanks alles het gebeurt, dat in de gebondenheden, waarin wij leven, wij bevrijd kunnen worden door de Heilige Geest; omdat wij in ons werk en in de kerk, geconcentreerd op ons zelf als we zi ja, omgevormd kunnen worden tot instrumenten die het blijde nieuws mogen brengen; omdat in een kerk en in een wereld, die zelf geen autoriteit opbrengen, het toch gebeurt, dat het meest nodige woord, het profetische woord, gesproken wordt.

«God handelt van ogenblik tot ogenblik, van generatie tot generatiel telkens opnieuw zijn kerk herscheppend door Zijn Geest die in haar woont, verdieuwend haar geloofsvertrouwen, haar zuiverheid, haar zelf-opoffering, haar meed».

In deze geest van elkaar zwijgend verstaan, grost u bij dit gebeuren.

A. Otter

Secretaris-generaal van de Internationale Bond
vor Inwendige Zending en Christelijk Maatschappelijk Werk

«Man grüsst sich, wenn man sich begegnet. Der Grüss ist dies höchste Zeichen des Schweigens: man schweigt, weil man einander kennt.»

Dieser Gedanke des leider jung verstorbenen jüdischen Religionsphilosophen Franz Rosenzweig macht dass wir zögern bei Ihrem 75-jährigen Jubiläum etwas zu schreiben.

Sich grüssen ohne Worte, weil man einander kennt, entspringt aus dem gemeinsamen Knien vor dem Herrn aller Welten und Freund des Herzens. Er öffnet die Gemeinschaft, wo jeder jeden kennt und ohne Wort im grüsst von Ausgesicht zu Angesicht.

Mit Ihrer Arbeit und Ihren Anstalten *Det norske Diakonhjems skole og sykehus*, sind Sie aufgehoben in einer unsichtbaren Bewegung, in einem Abenteuer voller Gelübde. Ihr Auftrag hat als tiefen Grund den Dienst der Kirche Jesu Christi, weil die Welt noch immer seiner Gnade voll ist.

Dieser Auftrag ist nur möglich wenn die Mission (auch Innere Mission) weiss um die Existenz der Kirche, aber die Kirche auch sehr deutlich weiss um die Existenz der Mission, der diakonia.

Ist es nicht so, dass die Mission angedeutet werden darf als die Kirche-unterwegs? In diesem Geist dürfen wir einander grüssen, weil es sich ereignet dass wir inmitten der Gebundenheiten, in denen wir leben, befreit werden durch den Heiligen Geist; weil wir in unserer Arbeit und in der Kirche, zentriert wie wir sind auf uns selber, umgebildet werden können zum Instrumenten um die frohe Botschaft herauszurufen; weil in einer Kirche und in einer Welt, die selber keine Autorität aufbringen, es jedoch geschieht, dass das Wort das am meisten Not tut, das profetische Wort, gesprochen wird.

«Gott handelt von Augenblick zu Augenblick, von Generation zu Generation, immer neu schöpfend seine Kirche durch seinen Geist, der in ihr wohnt, erneuerend Ihre Glaubenstreue, ihre Selbsthingabe, ihre Sauberheit, ihren Mut.

In diesem Geist des schweigenden Verstehens grüsst Sie bei diesem Geschehen Ihres Festes.

A. Otter

General-Sekretär des Internationalen Verbandes
für Innere Mission und Diakonie

Frankrike

Nous sommes heureux de nous joindre aux nombreux amis qui, à l'occasion du Jubilé de votre Institut et de votre Association des Diacres, vous adressent leurs voeux et leurs souhaits. Une des plus récentes «découvertes» au niveau

de la rencontre oecuménique est celle que toute vocation chrétienne, sans distinction de confession ou de dénomination, aboutit au service à la diaconie de l'Eglise, corps de Jésus Christ. Les dons de l'Esprit Saint trouvent leur authenticité dans le fait que la communauté chrétienne et ses membres sont conduits au service et au travail apostolique de l'Eglise qui, ainsi que le montre un ouvrage récent (H. R. Weber, «L'Eglise Militante») implique le sacrifice et la souffrance, ainsi que la joie, dans la «Nachfolge» de Celui qui a dit qu'il est parmi les Siens comme le «diacre».

Votre Jubilé vous rappelle sans aucun doute, chers frères, que c'est ce don de l'Esprit Saint qui a été à l'origine de votre Institut et si ce dernier et ceux qui en sont sortis ont été en bénédiction à votre église et à votre pays, c'est parce que Celui qui a inspiré et mis en route les fondateurs, n'a cessé de les inspirer et de se manifester à travers le service de ceux qui leur ont succédé. Nous nous savons unis dans la même vocation avec vous, dans le même engagement, celui de la milice du Diacre Jésus Christ. Dans cette communion de service, de foi et d'espérance, nous vous adressons nos sincères vœux de bénédiction à l'occasion de votre Jubilé, pour votre Norske Diakonhjem et l'Association des frères diacres.

Au nom de l'Association des Anciens Elèves de l'Institut Martin Bucer,
de toutes les branches de la Mission Intérieure de notre
Société Evangélique,
de la Fédération des Oeuvres Evangéliques,
de l'Eglise de la Confession d'Augsbourg et de l'Eglise
Réformée de notre région,

pour la Mission Intérieure
le Président:
Pasteur Henri Ochsenbein.

Kjære venner, ledere av Det norske Diakonhjem,
og kjære diakonbrødre.

Vi er glade for å kunne slutte oss til de tallrike venner som i anledning av Diakonhjemmets og Diakonforbundets jubileer sender sine hilsener og lykkønskninger.

En av de siste oppdagelser på det økumeniske område er at alle kristne bevegelser uansett konfesjon og trosretning tilhører kirkens diakonitjeneste i Jesu Kristi legeme.

Den Hellige Ånds gaver finner sitt autentiske vesen i det faktum at det kristne samfunn blir ledet til tjeneste og kirkens apostoliske arbeid (som vist av H. R. Weber i hans nylig utkomne arbeid «Den kjempende kirke»), innebærer offer og lidelse, men også glede i etterfølgelsen av Ham som sa at han er blant sine som diakonen.

Deres jubileum minner dere utvilsomt om, kjære brødre, at Deres stiftelse er Den Hellige Ånds gave, og hvis de som senere er utgått derfra, har vært til velsignelse for kirke og land, så er det fordi Han var inspirasjonen og satte det hele i gang og siden aldri har sluttet med å inspirere og manifestere seg under arbeidets gang også hos dem som har fulgt etter grunnleggerne.

Vi vet oss forenet i den samme tjeneste som dere, i det samme engasjement — engasjementet i Diakonen Jesus Christi hær. I denne tjenestes fellesskap, i tro og håp sender vi dere vår velsignelse i anledning av Deres jubileer, — for Det Norske Diakonhjem og de Norske diakoners broderforbund.

På vegne av
forhenværende elever ved Martin Bucer-Instituttet
alle grener av Indremisjonen i vår evangeliske kirke
Forbundet for evangelisk arbeid
kirken av den augsburgske bekjennelse
og vår avdeling av den reformerte kirke

Pastor *Henri Ochsenbein*
President for Indre Misjon

Etterord

Av h.r.adv. Wilh. Beck

La oss til slutt forsøke å kaste et overlys over diakoniens hovedelementer, dens vesen og dens grunnlag.

Diakoni betyr tjeneste og kan også bety omsorg. I den hedenske verden var tjeneste ringeaktet. Filosofen Platon var barn av sin tid og sier: «Hvordan skulle et menneske kunne være lykkelig hvis det må tjene andre? Mannen skal herske, ikke tjene!» I Bibelen derimot er tjener en ærestittel. Jesus var kommet til verden for å tjene andre. Alle troende er tjenere, Guds tjenere, Kristi medarbeidere.

Diakonien er verdensomfattende og alleomfattende. — Den er her og nå. Den spør ikke etter alder eller kjønn, hudfarge eller klasse, kulturnivå eller sympatier. Diakonien er et tre i vekst med roten i jorden og kronen i himlen.

Diakonien er forankret i grunnloven i Guds rike, alle lovers lov: Kjærlighet til Gud og til nesten. Diakonien er en formåling av tro og gjerninger. Grunn-satsen er tro virksom i kjærlighet. — Dens begrep er en «fides incarnata», det vil si en tro som realiseres i menneskelig aktivitet. — Tro og gjerninger kan ikke skilles. De er altså to sider ved samme sak. La oss minnes Wicherns ord på et kirkemøte i Wittenberg: «Kjærligheten tilhører meg like meget som troen.»

Det er et aksiom: En kirke uten misjon er ingen kristen kirke. Analogt kan vi si: En kirke uten diakoni er heller ingen kristen kirke.

Diakoni er kristendom i utfoldelse som hverdagskristendom. Vår store kirkefader Luther sier med et islett av humor:

*«Langt større helgen enn en munk i sin kåpe
er min gamle Lena med sin kost og sin såpe.»*

Diakonien er kalt Jesu henders gjerning. Derfor er den oppsøkende, aktiv. Den bærer med villig rygg og leger sårene. Kjærligheten favner hele mennesket, ånd og legeme, og gir med begge hender, med den ene hånd evangeliet om frelsen i Kristus, med den annen hånd tjenesten.

Diakonien er arnested og livsrom er menigheten i videste forstand. Her forenes diakoniens subjekt og objekt. Det er med full rett sagt at Kristus har ingen andre føtter enn våre, heller ingen andre hender og øyne enn våre. Vi må tilføye: La oss også vidne om Jesus i ydmykhet uten store ord og fakter. Kjærligheten er ikke søte, svulmende ord og brus av følelser; ofte bare et smil, et medfølgende håndtrykk, et godt, enkelt ord. F.N.s avdøde generalsekretær Dag Hammarskjöld skriver i sin dagbok: «Im Gottesreich — alle Werke sind da gleich, mein geringstes ist da mein grösstes und mein grösstes mein geringstes.»

Når den endelige dom faller, er et beger kaldt vann mer verdifullt enn en strøm av prestasjoner. Det er sinnelaget som er loddet i vektskålen. Ofte må den halte lede den blinde, ofte stymperen stakkaren.

Diakonien er ikke alltid uten brist eller sprunge. Fristelsen og faren ligger på lur ved dørstokken: Protester, knurr, selvrettferdighet og æresyke, m.a.o. «døde» gjerninger vil smitte oss.

En av den svenske diakonis ledere, presten Otto Centerwall, roper sin advarsel slik: «En diakoni som inte lever av den Korsfästes kärlek, blir snart intet annat änn et stycke human välgörenhet och mänskellige hjälpåtgärder.»

Vår slekt har det tilfelles med hedenskapet og alle slekter før oss: Vi vil helst herske, ikke tjene, heller tjene penger enn yte tjenester, heller kreve enn ofre. — Vår Frelser ofret seg selv på Golgatas kors for alle. La dette tale til vårt hjerte. Også vi møter vårt lille offer på veien. Det rekker sin tomme hånd frem alltid og allesteds, her og nå. Et sønderbrutt hjerte eller et lidende legeme venter på sin barmhjertige samaritan, kanskje på deg eller meg. Fikk samaritanen lønn? Vår Bibel tier om det. Fikk han derimot kanskje prestens og levittens nedlatende blick?

Vi må ikke bare vente godvilje og forståelse, langt mindre takknemlighet, for den beste hensikt. Tusener og atter tusener har før oss fulgt kallet og fulgt den barmhjertige samaritan i hverdagens tredemølle på sykestuen, i hjemmet, i arbeidets middagshete over alt, stillfarende og ydmykt. De krevet intet for seg selv. De fikk heller ingen medalje eller noe hederstegn. De bar allikevel Kristi kors' stafett videre til oss i utholdenhet og tålmodighet. Fikk disse

lønn? Ja, det står skrevet: «Den som lesker andres tunge skal selv bli lesket.»
Og Kongen uttaler sin domskonklusjon til dem ved sin høyre side i Matt.
25,34: «Kom hit, I min fars velsignede! Arv det rike som er beredt Eder —.»

Dette er de Kristustroendes særlønn og nådelønn i tiden og evigheten.

Diakonhjemmet feirer i år sitt 75-årsjubileum i nybyggingens tegn. Måtte
det kunne settes som motto for alt vårt virke: Av Guds nåde til Guds ære!

Tabula Gratulatoria

Det norske lutherske Indremisjonsselskap
Fredrik Wisløff   Torvald Øberg
Oslo Indremisjon
Norsk Søndagsskoleforbund
Diakoniråd for Den norske Kirke
Norges Finnemisjonsselskap
Den norske Misjonsallianse
Framnes Ungdomsskule, Norheimssund
Nordmør Ungdomsskole, Torvikbuk
Hurdal Verk Ungdomsskule, Hurdal i Rome-
rike
Lærere ved Haugetun Ungdomsskole, Greåker
Solborg Ungdomsskole, Stavanger
Frogner Menighetspleie, Oslo
C. J. Akselsen
Agnes Andersen, Høland
C. Tidemann Andersen
Anne Anmarkrud
Fru Bagge, Mysen
Fru Bakken Sandvik
Raymond Berge
Diakon O. Bjørnebekk
Andr. Bjørsvik
Laura og Nic. Blix
Augusta og T. Bransdal
C.B. Brynildsen & Sønner, Moss
Gudrun og Birger Christoffersen
Diakon Erik Digene
Diakon Didrik Didriksen
Anna Drabløs, Ålesund
Agnes Dyvik, Stord
Diakon Vagleik Eide
E. G. A. Elektro-Generator, Oslo
Ragna Farsund
Eleonora Flatås, Sakshaug
Bergfrid og Olav Fjose
Fru Ing. Flood, Larvik
Edward Foss, Mandal
Inga Gjendem, Molde
C. B. Gundersen, Horten
Ing. Kåre Haldar, Haslum
Anna Halvorsen, Oslo
Kr. Hansen, Asker
Marie Hansen, Eg
Fru Thea Halvorsen
Solveig og Halvdan Hartvigsen
Andreas Haugen, Røa
D. og A. Haugsvær
M. O. Havstad
Marie Helander
Marit Henriksen
Ingrid og Ragnar Hodt
A. Holbeck
Diakon Sigurd Holm
Borghild og Th. Holm Olsen
Diakon H. Holtet
M. og O. Holøien
Edv. Holøien
Georg Hopland
Johan Hundven
Fru Anna Ihle, Haugesund
Biskop Ragnvald Indrebø
Ragnh. og Bernh. Jensen
Ragnhild Jervel
Laura Johansen, Ålesund
M. Jaasund
Erling O. Karlsen
Arnfinn Kleiven
Ingeborg Kjernmoen
Diakon Jesper Kloster
Kneipbrødfabrikken A/S, Oslo
T. A. Knudsmoen

M. Knøvelsrud
Alf Kristoffersen
Marie Kronborg, Klekken
Diakon T. Lie
Fru Lillehagen
Gunvor Lindstad
Dr. Einar Lundby
Fru Petra Lykke, Trondheim
Moss Lysverk
Hermann Løvenstrøm
Arne P. Madsen, Vejle
Finn Marstrander
Ingeborg Mathisen
Diakon Bjarne Mo
Andreas Moe
Kristian Moe
Astrid Moen
Alfred Morken
Th. Mosvold
Johan Myrstad
Rolf Norris
J. Nystrøm, Oslo
Johan Olsen & Sønner A/S, Oslo
Olai S. Pavestad
Diakon Asle Pedersen
Diakon og fru E. Reinsnos
Olga Samuelsen, Mjøndalen
Ole Sand
Marie og Thorolf Seierstad
Sokneprest J. Selmer
Thorolf Selvik
Diakon Ola Sinnes

Ingeborg og Johan Skipnes
Marie Skutlerud, Rakkestad
Mathilde Soma
Karl Stiansen
Jostein Stegane
H. J. Stenli
Jenny og Bernh. Stokkan
Liv og Leiv Stokken
Jens Sture
Bredo Svendsen
Erik Svendsen
Paulus Svendsen
Svein Sudenius
Rakel og O. Thime
Gunnar Trana
Ingv. Tronstad
Kr. Trømborg
Martha og Sigv. Tvedt
Bernt Tveit
Mary og Trygve Tundal
Karoline og Einar Valler
Gunnar Verne
Jens Vikanes
Helene og Nils Vorland
G. S. Vaage
Anne Helene Westborg
Christian Wisbeck A/S, Oslo
Julie Ørjasæter
M. S. Øiestad
Karoline Ansgaard, Mysen
Norsk Folkehjelp

Vi hilser

Det Norske Diakonhjem

ved 75 års Jubileet —

og takker for

et godt samarbeide

JOHAN OLSEN & SØNNER

ENTREPRENØRFORRETNING

FURUHOLMEN

FURUHOLMEN

FURUHOLMEN

FURUHOLMEN

FURUHOLMEN

FURUHOLMEN

INGENIØR THOR FURUHOLMEN A/S ENTREPRENØRFORRETNING

KARL JOHANSGT. 39 - OSLO

Vedlikehold Deres verdier!

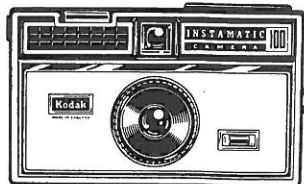
Nyanskaffelser - samt materialer
av enhver art til inn- og utven-
dige reparasjoner får De hos oss

THIS & CO AS

Haakon VII's gt. 1 - Oslo - Tlf. 41 77 30

**NÅ kan De
ta flotte farvebilder
selv om De aldri
har fotografert før**

Legg inn filmpatron og knips 12 flotte farvebilder! Ja, så enkelt er det med KODAK INSTAMATIC og KODACOLOR farvefilm. Dyrt er det heller ikke, bare 2 kroner pr. bilde. Og INSTAMATIC ER ET MEGET RIMELIG KAMERA. Iår tar vi vare på sommerens glade ferieminner.

**VELKOMMEN
INNOM!**

Fås hos Kodakforhandlere over hele landet
Eneimportør J. NERLIEN AS
Oslo

*Vi takker for bestilling
av storkjøkkenutstyr
og maskiner til
Det norske Diakonhjem*

HAKON LUNDE

Aksjeselskap - Hoffsveien 11
Sentralbord 55 41 90.
Oslos eldste jernvareforret-
ning. Grunnlagt 1874.

De elektriske anlegg
ved Diakonhjemmets
skole og internat
er levert av:

Klaus Lefdal & co A.s

Vi takker

for bestilling av
varme- og sanitær-
utstyr til bygg ved
Det norske
Diakonhjem.

E. Sunde & Co.

Rørleggerbedrift A.S Oslo

ARMERT BETONG A.S

ENTREPRENØRFIRMA

---

*Utført søsterbolig og
ombygging av elevhjem*

Waldemar Thranesgt. 84
Telefon 38 17 74

*Vi takker
for levering av
ventilasjonsanlegg
ved Diakonhjemmets
sykehus*

WITT & BORGEN
INGENIØRFIRMA

*Vi takker
for levering av elektrisk utstyr
til elevhjem og sykehus*

NEBB
AKTIESELSKAPET
NORSK ELEKTRISK & BROWN BOVERI

*Vi takker
for bestilling
av røntgenutstyr
og televisjonsanlegg
ved Det norske
Diakonhjems sykehus*

Med. Røntgen

I det nye sykehuset

utføres

varmeanlegget
sanitæranlegget
dampanlegget
surstoffanlegget
luftanlegget

av

CM·MATHIESEN·CO

*Vi takker
for bestilling
av
steriliseringsutstyr
og
kokeapparater
til
Diakonhjemmets nybygg*

MØGLESTUE

---

*Vi takker for
bestilling av
ventilasjonsanlegg
i søster- og
betjeningsboliger*

Alfsen og Gunderson

INGENIØRER

*Vi takker for godt samarbeide
gjennom mange år*

**Håkon
Mathisen**

MALERFIRMA

Motzfeldtsgate 12, OSLO

Vi takker for
leveranse av møbler
til Diakonhjemmets
søster- og
betjeningsboliger

AARSTRAND & CO A.S

Universitetsgt. 2
og Torvg. 22